

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

145 ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО
НА СМЕТНАТА ПАЛАТА

2025

Отчетът за дейността
на Сметната палата за 2025 г.
може да бъде намерен на официалния
сайт на Сметната палата:

www.bulnao.government.bg/

Връзки с обществеността

02 981 7543

Уважаеми дами и господа,

Представям на Народното събрание Отчета за дейността на Сметната палата на Република България за 2025 г., съгласно чл. 129, ал. 1 от Закона за Сметната палата.

Отчетът съдържа в синтезиран вид резултатите от 360 извършени одита, приключили през 2025 г. с одитни доклади. Чрез тях Сметната палата предоставя на Народното събрание и обществеността обективна картина на състоянието на публичния сектор у нас. Важен аспект от тези одити са дадените полезни и необходими препоръки за подобряване на управлението в проверяваните министерства, ведомства и общини.

Основни критерии за избора на одитните ни задачи през годината бяха теми и области с повишен обществен интерес, индикации за проблеми с потенциално сериозно въздействие, голям размер на управлявания публичен ресурс, информация за несъответствия и сигнали от трети страни, установени нарушения при обществени поръчки и негативни практики в предишни години и други. По време на задължителните финансови одити, благодарение на Сметната палата са коригирани грешки за 3,37 млрд. лева в отчетността на бюджетните организации. Проверено е изпълнението на 896 препоръки и подпрепоръки, дадени от Сметната палата при предходни одити, като е установено, че 67% от тях са изпълнени.

Годината бе много специална за Сметната палата, тъй като се навършиха 145 години от нейното създаване и 30 години от нейното възстановяване. Създадена със закон през 1880 г., тя е една от първите институции в младата ни следосвободенска държава. Както тогава, така и днес, Сметната палата е коректив и гарант за добро управление и отчетност в държавата.

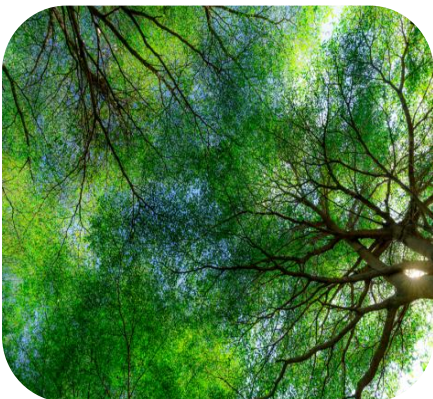
Институцията продължава да се развива, за да отговаря на най-новите предизвикателства в съвременния свят. По време на международната конференция „Изкуственият интелект и ИТ одитът в защита на публичните ресурси“, в която взеха участие представители на най-високо ниво на управление в държавата, на международни професионални организации, както и ръководители на европейски върховни одитни институции, подчертах, че използването на новите технологии, и особено изкуственият интелект, са стратегически приоритет за Сметната палата, защото ни дават възможност за по-прозрачен, по-целенасочен и по-ефективен одит. Те ни позволяват да откриваме аномалии в реално време, да разпознаваме модели на поведение, които могат да сочат към злоупотреби или неефективност и да насочваме усилията си в посоки, където рискът за обществения интерес е най-голям. Представихме разработения заедно с Института за компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT) към СУ „Св. Климент Охридски“ пилотен AI асистент – ОДИС, който има потенциал да се превърне в незаменим помощник в работата на одиторите в областта на контрола на обществените поръчки, а в бъдеще – и за други видове одит.

Одиторите през 2025 г. бяха подготвени и за новото предизвикателство – извършването на финансов контрол и одитна дейност в условията на новата валута у нас, еврото.

Предприета бе административна реформа в одитната институция за подобряване на ефективността на работа и модернизиране на кадровата политика. Приложена бе нова методология за професионално мотивиране на работещите в институцията, закрити бяха незаети щатни бройки и освободени служители с право на пенсия. Мерките за оптимизиране на състава на институцията са част от по-широка реформа, с която полагаме усилия за привличане на нови и млади специалисти в одиторския състав – със знания и умения, отговарящи на съвременните потребности.

Сметната палата ще изпълнява и занапред своите отговорности активно и целенасочено, с професионализъм и почтеност, следвайки най-високите международни стандарти в работата си, за да бъде полезна на обществото и да подпомага Народното събрание с надеждна информация за постигане на по-добро управление на публичните средства.

Димитър Главчев
Председател на Сметната палата

СЪДЪРЖАНИЕ

Обръщение на Председателя на Сметната палата.....3

СЕКЦИЯ

1

НАШАТА ИНСТИТУЦИЯ.....8	8
Мандат и правна рамка на Сметната палата.....8	8
Обхват на одитната дейност на Сметната палата8	8
Отчетност на Сметната палата.....9	9
Състав и решения на Сметната палата.....10	10
Мащаб и структура на Сметната палата.....12	12
Значителни промени в състава на Сметната палата през периода.....12	12
Продукти от нашата дейност и ползватели.....12	12

СЕКЦИЯ

2

ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА.....14	14
Ползи и ценности от работата на върховните одитни институции.....14	14
Стандарти, които прилагаме.....15	15
Принципи, по които осъществяваме нашата дейност.....15	15
Модел на добавяне на стойност.....15	15
Стойност, създадена за различните заинтересовани страни.....17	17
Средата, в която функционираме.....18	18
Управление на риска.....20	20
Киберсигурност.....20	20
Борба с корупцията.....21	21

ОДИТНА ДЕЙНОСТ.....	24
Стратегически план за одитната дейност.....	24
Дефиниция на одитите, извършвани от Сметната палата.....	25
Резултати от финансови одити, извършени през 2025 г.	25
Одити за съответствие при финансовото управление през 2025 г.	45
Одити на изпълнението през 2025 г.	58
Специфични одити през 2025 г.	71
Изпълнение на препоръките от одитите на Сметната палата.....	90
Административнонаказателна дейност.....	93

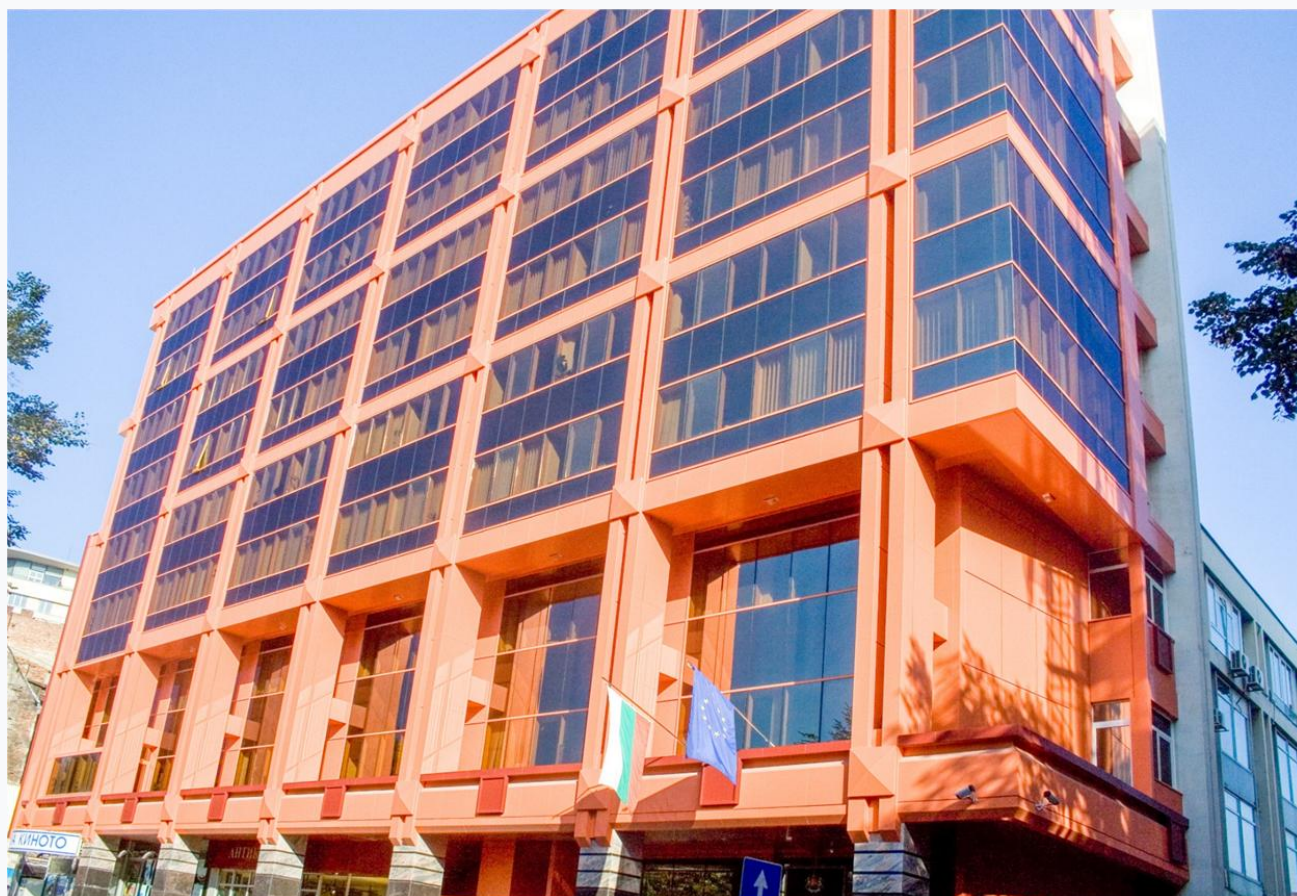

ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КАПАЦИТЕТ.....	98
Осигуряване на качеството на одитната дейност.....	98
Етичен кодекс.....	99
Методология на одитната дейност.....	100
Човешки капитал.....	100
Информационна и комуникационна среда...	105

СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВЪЗДЕЙСТВИЕ.....	107
Публичност и прозрачност.....	107
Взаимодействие с държавни органи, професионални и академични общности, неправителствени организации.....	112
Международна дейност.....	117

НАШАТА ИНСТИТУЦИЯ	8
Мандат и правна рамка на Сметната палата	8
Обхват на одитната дейност на Сметната палата	8
Отчетност на Сметната палата	9
Състав и решения на Сметната палата	10
Мащаб и структура на Сметната палата	12
Значителни промени в състава на Сметната палата през периода	12
Продукти от нашата дейност и ползватели	12

СЕКЦИЯ 1: Нашата институция

1.1. Мандат и правна рамка на Сметната палата

Сметната палата е Върховната одитна институция на България. Нашият мандат произлиза от чл. 91, ал. 1 на Конституцията на Република България. Устройството, функциите, организацията и дейността на Сметната палата, както и правомощията на нейните органи са определени в Закона за Сметната палата.

Като една от институциите, подкрепящи конституционната демокрация в България, Сметната палата е независима при осъществяването на своята дейност и се отчита пред Народното събрание.

1.2. Обхват на одитната дейност на Сметната палата

Сметната палата осъществява контрол върху бюджетните и други публични средства и дейности. Ние постигаме това, като проверяваме надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности.

В обхвата на Сметната палата са още и одитите на:

- бюджетни разпоредители и управлението на тяхното имущество;
- възникването и управлението на държавния дълг, държавногарантирания дълг, общинския дълг и използването на дълговите инструменти;
- бюджетните разходи на Българската народна банка (БНБ) и тяхното управление;
- държавните предприятия по чл. 62, ал. 3 от Търговския закон;
- търговските дружества с 50 и над 50 на сто държавно и/или общинско участие в капитала;
- сметките за средствата от Европейския съюз и по други международни програми и договори;
- приватизирането на държавно и общинско имущество, както и предоставените публични средства и публични активи;
- юридическите лица, които имат задължения, гарантирани от държавата или задължения, гарантирани с държавно и/или общинско имущество.

Сметната палата притежава инструменти и права, които ѝ позволяват да използва резултатите от одитите за подобряване на управлението на публичните ресурси. Институцията има административнонаказателни функции, определени в Закона за Сметната палата, Закона за обществените поръчки, Закона за политическите партии и Изборния кодекс:

- При констатирани нарушения Сметната палата дава препоръки, целящи подобряването на финансовата дисциплина и отчетност.
- При неизпълнение на препоръките Сметната палата изпраща доклад с предложения за предприемане на действия, съответно на Народното събрание, на Министерския съвет или на Общинските съвети.
- Сметната палата може да предложи на министъра на финансите да ограничи или преустанови трансфери, да ограничи лимити за плащания на бюджетните организации при нарушение на бюджетната дисциплина.
- Сметната палата също може да предложи освобождаване от длъжност на лице, което носи управленска отговорност и вследствие на негово действие или бездействие са допуснати нарушения на закон или не са изпълнени дадени от Сметната палата препоръки.

1.3. Отчетност на Сметната палата

В съответствие със Закона за Сметната палата, всяка година в срок до 30 септември на текущата година, председателят на Сметната палата внася в Народното събрание отчет за дейността ѝ за предходната година.

Закон за
Сметната
палата

Съгласно чл. 130, ал. 1 от ЗСП, годишният финансов отчет на Сметната палата се одитира от независима комисия и нейният доклад се представя в Народното събрание заедно с отчета за дейността на Сметната палата за съответната година.

1.4. Състав и решения на Сметната палата

Сметната палата се състои от председател, двама заместник-председатели и двама членове, които се избират от Народното събрание за срок от 7 години.

Председателят ръководи и организира дейността на Сметната палата. Заместник-председателите носят отговорност за организирането и качеството на одитната дейност.

Членовете на Сметната палата са представители на професионалните организации – Института на дипломираните експерт-счетоводители и Института на вътрешните одитори в България. Те участват в заседанията на Сметната палата, вкл. за приемане на одитните доклади.

Сметната палата приема решенията си с явно гласуване и мнозинство от 4 гласа. Въздържане от гласуване не се допуска. За периода от 1 януари 2025 г. до 31 декември 2025 г. са взети 522 решения и са разгледани и приети 360 одитни доклада.

Брой доклади, изпратени до различни институции

4

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

1

Комисия по земеделието, храните и горите

1

Комисия по околната среда и водите

1

Комисия по превенция и противодействие на корупцията

2

Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове

1

Комисия по регионална политика, благоустройство и местно самоуправление

Парламентарни
комисии към
Народното
събрание

1.5. Машаб и структура на Сметната палата

Централният офис на Сметната палата се намира в София, в непосредствена близост до ключови одитирани организации. За улеснение на дейността ни в различните части на страната, за по-ефикасен одит и по-ефективна комуникация с одитираните общини, ние сме позиционирали одитори (т. нар. изнесени работни места) във всички областни центрове. Нашата дейност е от полза на гражданите на България и на европейската общност.

Основните структурни единици в Сметната палата са дирекциите, които се занимават с определена специализирана дейност както в областта на одита, така и в административното управление на институцията. Това спомага за изграждане на необходимия капацитет и насочено управление на ресурсите.

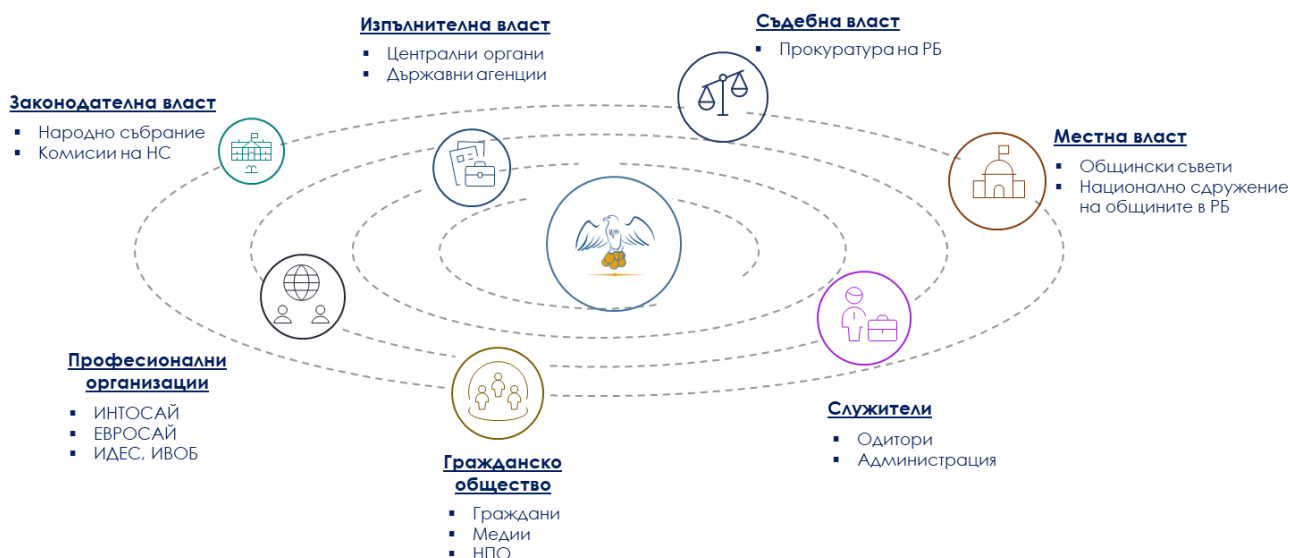
1.6. Значителни промени в състава на Сметната палата през периода

На основание чл. 99, ал. 5 от Конституцията на Република България председателят на Сметната палата Димитър Главчев е назначен за служебен министър-председател на Република България с укази на Президента на Републиката два пъти – от 9 април 2024 г. и от 27 август 2024 г. На 16 януари 2025 г., след избора на редовно правителство от Народното събрание, той продължи мандата си като председател на Сметната палата.

На 16 май 2025 г. от 51-то Народно събрание за заместник-председатели на Сметната палата са избрани Маргарита Николова и Силвия Къдрева, а за член на Сметната палата – Даниела Въркова-Милушева. Близко два месеца по-късно (на 23 юли 2025 г.) за член на Сметната палата е избрана и Мария Илиева. С този избор 51-то Народно събрание попълва изцяло състава на Сметната палата.

1.7. Продукти от нашата дейност и ползватели

Одитните доклади са основният продукт от нашата дейност. Те са публично достояние. Стойността на нашите продукти е в предоставянето на надеждна и достоверна информация за законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности. Ползватели на резултатите от дейността ни са одитираните организации, както и различни институции, свързани със законодателната, изпълнителната, съдебната и местна власт, неправителствени организации, представители на гражданското общество и други заинтересовани страни.

2

ФУНКЦИОНИРАНЕ НА СМЕТНАТА ПАЛАТА	14
Ползи и ценности от работата на върховните одитни институции	14
Стандарти, които прилагаме	15
Принципи, по които осъществяваме нашата дейност	15
Модел на добавяне на стойност	15
Стойност, създадена за различните заинтересовани страни	17
Средата, в която функционираме	18
Управление на риска	20
Киберсигурност	20
Борба с корупцията	21

СЕКЦИЯ 2: Функциониране на Сметната палата

2.1 Ползи и ценности от работата на върховните одитни институции

Като член на ИНТОСАЙ (Международната организация на върховните одитни институции), ние се придържаме към принципите, установени с международния стандарт ИНТОСАЙ-П 12¹, които описват как върховните одитни институции (ВОИ) демонстрират тяхната ценност и ползите за публичния сектор. Целта на ВОИ е да допринесат за положителна промяна в живота на обикновените граждани в техните държави. Основната философия на стандарта е, че:

Одитът...осъществяван от ВОИ, влиятелно положително върху доверието на обществото, защото кара разпоредителите на публичните средства да се разпореждат с тях разумно, знаейки че подлежат на контрол. Подобно осъзнаване на значението на ВОИ подпомага постигането на желаните ползи и засилва механизмите на отчетност, което пък на свой ред води до вземането на по-добри решения...

Фундаменталните очаквания към ВОИ, насочени към подобряване живота на гражданите, както и възможността ВОИ да допринесат за такава промяна, се определят от наличието на следните 12 принципа, групирани в 3 стълба:

СТЪЛБ 1

Засилване на отчетността, прозрачността и интегритета на държавното управление и организациите от публичния сектор

- Гарантиране независимостта на ВОИ
- Извършване на одити, чрез които се осигурява отчетност
- Подпомагане на лицата, натоварени с управлението на публичния сектор да изпълняват отговорностите си
- Оповестяване на резултатите от одитните доклади

СТЪЛБ 2

Отчитане на очакванията на гражданите, парламента и други заинтересовани страни

- Адекватна реакция на променящата се среда и новопоявили се рискове
- Ефективна комуникация със заинтересованите страни
- Достоверен източник на независимо и обективно проучване и отправна точка към положителна промяна в публичния сектор

СТЪЛБ 3

Модел на организация за пример

- Осигуряване на подходяща прозрачност и отчетност на ВОИ
- Осигуряване на добро управление на ВОИ
- Спазване на етичния кодекс на ВОИ
- Стремение към отлично изпълнение и качество в работата
- Изграждане на капацитет чрез насърчване на учене и споделяне на знания

¹ [INTOSAI-P-12.pdf](#)

2.2 Стандарти, които прилагаме

Сметната палата е активен член на ИНТОСАЙ и участва в нейни работни групи. Ние спазваме международно признатите одитни стандарти – Международните стандарти на върховните одитни институции (МСБОИ – ISSAI), издадени от ИНТОСАЙ и Международните одиторски стандарти (МОС - International Standards on Auditing), издадени от Борда на Международната федерация на счетоводителите (International Federation of Accountants – IFAC). Международните стандарти са оповестени на интернет страницата на Сметната палата.

2.3 Принципи, по които осъществяваме нашата дейност

Законът за Сметната палата определя набор от принципи, които представляват моралната и професионалната основа на нашата дейност и към които всички наши служители се придържат в професионалното си поведение:

независимост, обективност и добросъвестност

доверие, сътрудничество и конструктивност

професионализъм, почтеност и безпристрастност

публичност и прозрачност

последователност и предвидимост

2.4 Модел на добавяне на стойност

Ефективното управление в Сметната палата е свързано с необходимостта да се разбере ясно модела на организацията като важен компонент в нашия стремеж към създаване на дългосрочна стойност за заинтересованите страни и постигане на устойчив успех като институция. Ясната представа за системата, по която създаваме стойност, е полезна за широк кръг от заинтересовани страни извън и вътре в организацията.

Нашият модел за добавяне на стойност се основава на визията и мисията на Сметната палата и по този начин насърчава цялостното и интегрирано мислене в институцията.

Моделът е представен на следващата графика и описва връзката между наличните ресурси на Сметната палата (работни капитали), метода на тяхното използване (специфични за Сметната палата процеси) и резултатите от нашата дейност, които включват нашите продукти (доклади, препоръки, становища, и др.), ефекта и въздействието ни върху публичния сектор в България. Моделът дава подробности за веригата на стойността, т.е. процеса, чрез който осигуряваме качествени одити и предоставяме надеждна информация на заинтересованите страни.

Модел на добавяне на стойност от Сметната палата

Работни капитали

Финансов капитал

- Бюджет, одобрен от Народното събрание

Производствен капитал

- Централен офис и работни места в областните центрове
- ИТ инфраструктура
- Одитен и административни софтуери
- Оборудване

Интелектуален капитал

- Собствена одитна методология
- Дълбоко познание за публичния сектор в България
- Техническа експертиза в различните видове одити
- Институционална стратегия
- Система от вътрешни нормативни документи
- Установени организационни процеси

Човешки капитал

- Високо квалифицирани одитори в различните одитни дисциплини
- Високо квалифицирани специалисти в администрацията на институцията
- Опитно ръководство на Сметната палата

Социален капитал

- Установени взаимоотношения с ключовите заинтересовани страни
- Съдействие с неправителствени организации
- Подкрепа от ИНТОСАЙ, ЕВРОСАЙ и други ВОИ

Природен капитал

- Природни ресурси за поддържане на нашата дейност: вода, енергия, и др.

Верига на стойността

Одитен фокус върху приоритетни теми за държавата

Подходяща одитна методология

Анализ на одитните резултати и даване на препоръки

Обобщен доклад за резултатите от финансовите одити

Взаимодействие със заинтересованите страни по резултатите от нашите одити

Резултати и въздействие

Резултати

Одитни доклади от извършени одити

- 317 от финансови одити
- 28 от одити за съответствие
- 4 от одити на изпълнението
- 11 от специфични одити

Становища

- По доклада на Висшия съдебен съвет
- По консолидирания доклад за вътрешния контрол в публичния сектор

Въздействие

Демонстрирана прозрачност на управлението на обществените ресурси

Идентифицирани отклонения от доброто финансово управление на обществените ресурси и формулиране на препоръки за подобряване на управлението на обществените ресурси

Изводи от одитите, които помагат на заинтересовани страни да изпълняват по-добре собствените си мандати

Постоянно задълбочаване на познанието ни за публичния сектор

Конституционна независимост

2.5 Стойност, създадена за различните заинтересовани страни

Стойността, която създаваме за различните групи заинтересовани страни, е структурирана в следната таблица:

Заинтересовани страни	Стойност
Гражданите на Република България	▪ Обръщаме внимание на проблемите, изразени от гражданите чрез медиите и включваме тази информация при избора на одитни теми. ▪ Публикуваме резултатите от нашите одити за по-нататъшно ползване от заинтересованите страни. ▪ Действаме като модел на обществена институция с добра администрация.
Народното събрание	▪ Действаме като източник на независима и надеждна информация, базирана на дълбокото разбиране за общественения сектор, получено чрез нашите одити.
Публичната администрация	▪ Представяме достоверна картина на финансовото управление и изпълнение в публичния сектор, като идентифицираме случаите на отклонение от стандартите за финансово управление и техните първопричини. ▪ Даваме възможност на одитираните организации да коригират идентифицираните отклонения. ▪ Даваме препоръки за подобрене на управлението на обществените активи и ресурси.
Нашите служители	▪ Предоставяме възможност на служителите ни да допринесат за формирането на добро изпълнение в публичния сектор и по този начин за подобряване на живота на хората в България. ▪ Предлагаме устойчиви кариери, професионална работна среда и добро възнаграждение.
Европейската общност	▪ Подкрепяме усилията на Европейския съюз и регионалните организации за добро управление в страните членки чрез възприемане на професионални стандарти и практики.
ИНТОСАЙ, ЕВРОСАЙ и други ВОИ	▪ Подкрепяме общите усилия на ВОИ в създаването на публичност, прозрачност и добро управление на публичните ресурси в глобален мащаб. ▪ Участваме в обмен на добри практики.

2.6 Средата, в която функционираме

Средата, в която функционира една върховна одитна институция, оказва огромно влияние върху нейната дейност и впоследствие върху ефективното изпълнение на нейната конституционна функция. Според ИНТОСАЙ-П 12 от всяка ВОИ се очаква, че ще вземе под внимание очакванията на гражданите, парламента и други заинтересовани страни при планирането, извършването и отчитането на нейната дейност. Това е възможно, когато ВОИ активно следи промените в средата, в която работи, и адекватно реагира на тези промени и на новопоявилите се рискове.

Ние планираме нашите одити в отговор на предизвикателствата, с които се сблъскваме в заобикалящата ни среда и търсим възможности за оказване на положително въздействие върху функционирането на публичните институции, както и върху живота на гражданите.

За да се адаптираме и развиваме в променящата се среда, ние трябва да я познаваме и анализираме. При изпълнение на нашия конституционен мандат, ние взимаме под внимание следните фактори, които имат потенциал да окажат влияние върху нашата дейност:

Динамична политическа сцена

Като член на Европейския съюз, голяма част от външната и вътрешната политика на страната ни се определя от целите на общността, което осигурява определена степен на политическа и икономическа стабилност и регулаторна рамка. В същото време честите парламентарни избори могат да ограничат възможностите за взаимодействие на Сметната палата с Народното събрание и неговите комисии, както и да затруднят въвеждането на нови регламенти и политики.

Нашите одити се основават на дълбоко познание и осигуряват информация за използването на обществени ресурси. Законът за Сметната палата ни задължава да предоставяме на Народното събрание надеждна информация за резултатите от нашите одити, което на свой ред подпомага информирания обществен дебат и вземането на отговорни решения. Засилените усилия за борба с корупцията в страната създават условия за повече прозрачност и

отчетност, което е от особено значение за ефективността на Сметната палата и може да повиши стойността на резултатите от одитите.

Една от специфичните функции на Сметната палата са одитите на финансовата дейност и предоставеното имущество на политическите партии в съответствие с изискванията на Закона за политическите партии и на финансирането на участниците в избори съгласно Изборния кодекс. Значителните очаквания на гражданите към институциите и повишената обществена осведоменост създават натиск за по-висока прозрачност и отчетност, което е важно за планиране на работата на Сметната палата.

Необходимост от стабилни и ефективни институции

Наличието на стабилни и ефективни институции, подпомагащи конституционната ни демокрация, е изискване едновременно за постоянното ни членство в Европейския съюз и за приемането ни в Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Това поставя на преден план изграждането и непрекъснатото развиване на стабилен институционален капацитет в Сметната палата, за да можем да изпълняваме задълженията си по надзора и контрола върху публичните ресурси.

Бързи и всеобхватни технологични промени

През последните години скоростта на технологичните промени, и по специално на цифровите иновации, оказва необратимо въздействие върху начина, по който организациите в публичния сектор функционират и се отчитат. Сега, повече от всякога, става важно за нашите одитори да използват както структурирана, така и неструктурирана информация, големи бази данни и да умеят да ги анализират с цел идентифицирането на грешки и нарушения и на възможности за подобряване използването на публичните ресурси.

Наличието на технологични решения, базирани в облачното пространство, роботизираната автоматизация на процеси, компютърно подпомаганите одитни техники и машинното обучение, както и навлизането на изкуствения интелект в професията на одитора, променят пейзажа на одита, правейки процесите по-ефективни, точни и прозорливи. Прилагането на усъвършенствани инструменти и технологии за одит създава възможности за подобряване на много процеси в одита, като планиране, изпълнение, документиране и проследяване на препоръките, идентифициране и оценка на рисковете, анализ на данни в реално време, документиране на констатациите и др. Те допълнително разширяват дълбочината и обхвата на одита, позволяват анализирането на цели набори от данни и бързото идентифициране на модели и аномалии.

Новите технологии дават възможност на одитните екипи да управляват одитния процес по-ефективно, да увеличават качеството на одита, прозрачността и сигурността на одитното мнение, което неминуемо подобрява търсенето на отговорност от разпоредителите на публични средства. В обобщение, тези технологични промени водят до необходимостта от изграждане на нови умения и капацитет, което ще бъде акцент в новата стратегия на Сметната палата.

Освен с многобройните възможности, технологичните промени носят със себе си и нови рискове. Тъй като одитите все повече зависят от цифрови данни, сигурността на чувствителната информация става все по-важна. Киберсигурността и защитата на данни и информация са вече обект на специално внимание в Сметната палата.

2.7 Управление на риска

Управлението на риска в Сметната палата се осъществява в съответствие с утвърдена Стратегия и Указания за управление на риска. Подпомагането, координирането и контролирането на дейността по управление на риска в Сметната палата се извършват от Специализиран съвет за управление на рисковете (ССУР), като действащ спомагателен орган към председателя на Сметната палата.

През 2025 г. процесът по управление на риска остава интегриран в дейността на всички структурни звена и насочен към идентифициране, оценяване, наблюдение и ограничаване на рисковете, които могат да окажат влияние върху изпълнението на стратегическите и оперативните цели на институцията.

В началото на отчетния период беше извършен преглед на високите и средните рискове, идентифицирани през предходната година, а въз основа на резултатите от него бяха актуализирани и приети риск-регистрите на структурните звена за 2025 г.

През годината продължи координацията между структурните звена по изпълнението на предвидените мерки за управление на риска, като беше осигурено текущо проследяване на рисковете и предприемане на действия за ограничаването им до приемливите нива. Основните рискове и през 2025 г. останаха свързани с недостатъчния административен капацитет и сложността на правната рамка и международните стандарти.

Във връзка с извършената промяна в ръководния състав на Сметната палата, през периода юни – декември 2025 г. ССУР остава без председател. В резултат, до края на 2025 г. не е извършен преглед на риск-регистрите на структурните звена. След формиране на новия състав на Съвета, в началото на 2026 г., са извършени годишен преглед и актуализация на утвърдените през 2025 г. риск-регистри.

Създадената организация и утвърдените механизми за управление на риска продължават да подпомагат ръководството при вземането на информирани управленски решения и да осигуряват условия за ефективното постигане на целите на Сметната палата.

2.8 Киберсигурност

Защитата на информационните системи, мрежовата инфраструктура и данните са основен приоритет на Сметната палата. За осигуряване на високо ниво на киберсигурност се прилагат съвременни технологични решения, насочени към предотвратяване на неоторизиран достъп, кибератаки, загуба на информация и нарушаване на непрекъсваемостта на дейността. По този начин се гарантира сигурността на информационните ресурси и доверието в институцията.

За достъп до софтуерните приложения и базите данни на Сметната палата се използва защитена виртуална частна мрежа, а служебната електронна поща е обезпечена с двуфакторна автентикация. Въведените механизми осигуряват високо ниво на информационна сигурност и ефективна защита срещу киберзаплахи.

През 2025 г. Сметната палата успешно премина втори надзорен одит по международния стандарт за управление на информационната сигурност ISO 27001:2022. Управлението на информационните системи и свързаните с тях рискове се осъществява чрез внедрената Система за управление на информационната сигурност, която е в съответствие с изискванията

на стандарта и подпомага поддържането и непрекъснатото усъвършенстване на процесите по защита на информацията.

През 2025 г. беше реализиран проект за „Усъвършенстване на вътрешна система на Сметната палата и публична система за годишните финансови отчети на политическите партии“. В резултат на това беше внедрена съвременна система с модернизирана архитектура, повишена функционалност и подобро ниво на сигурност, съобразена с нормативните изисквания за защита на личните данни. Чрез внедряването на актуални протоколи за сигурност беше намален рискът от кибератаки, а публичната система беше разширена с нови функционалности, включително:

- възможност за търсене и филтриране на информация;
- динамична визуализация на финансовите данни;
- експорт на данни за последващ анализ;
- интеграция с външни информационни системи.

Предприетите мерки за защита срещу киберинциденти са съобразени със статута на Сметната палата като стратегически обект от значение за националната сигурност и съответстват на изискванията на Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност.

През 2025 г. са регистрирани 10 киберинцидента, като всички са със средно ниво на критичност. Не се наблюдава повишаване на критичността, което показва ефективност на въведените механизми за наблюдение, своевременно откриване и овладяване на потенциалните заплахи.

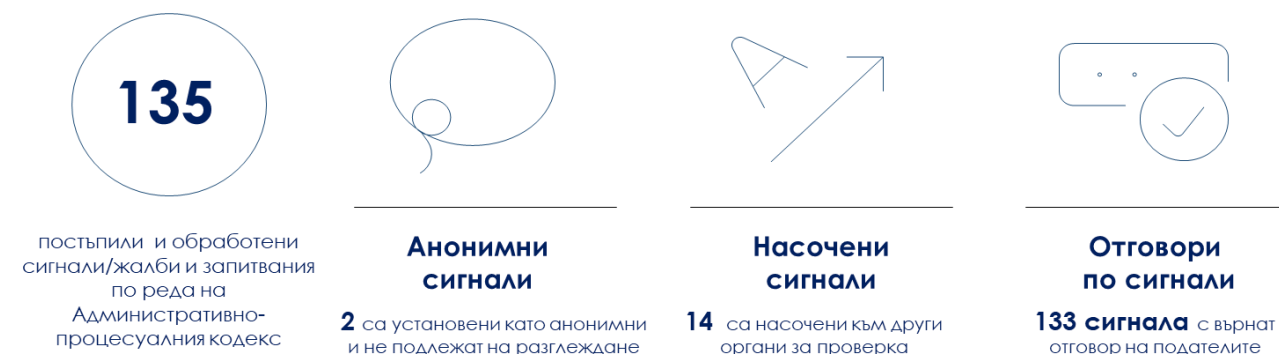
2.9 Борба с корупцията

През 2025 г. в Сметната палата функционира специализирано Звено за борба с корупцията, подкупването и прането на пари (ЗБКППП), което разглежда сигнали и жалби по Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, както и сигнали, съдържащи твърдения за корупция, подкупване или пране на пари срещу органи, организации и служители на Сметната палата. Дейността на звеното е извършвана в съответствие с приложимото законодателство и вътрешните правила на институцията.

През 2025 г. не са постъпвали сигнали в обхвата на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения (ЗЗЛПСПОИН), както и по Закона за противодействие на корупцията срещу служители на Сметната палата.

За периода 1 януари – 31 декември 2025 г. са постъпили общо 135 сигнала, жалби и запитвания по реда на Административнопроцесуалния кодекс, които ЗБКППП е обработило. От тях два сигнала са определени като анонимни и не са разгледани, осем са изпратени по компетентност на Агенцията за държавна финансова инспекция, един – на Софийската градска прокуратура, а пет – на други компетентни органи и институции. Постъпилите сигнали са свързани основно с твърдения за нарушения при обществени поръчки, конкурси, трудови и

имуществени правоотношения. По всички сигнали и жалби, с изключение на анонимните, са изпратени отговори, съобразени със законоустановените правомощия на Сметната палата.

Сигналите и жалбите се отразени в регистър на постъпилите в Сметната палата сигнали и жалби по реда на Административнонаказателния кодекс за 2025 г. Информация за реда и начина на подаване на сигнали за корупция и за нарушения е публикувана на интернет страницата на Сметната палата.

В рамките на дейността си ЗБКППП приема, регистрира и съхранява декларациите на служителите по Закона за Сметната палата и Закона за противодействие на корупцията. През 2025 г. са приети и систематизирани в отделни регистри на декларациите:

- ✓ 468 декларации по чл. 29 от ЗСП, съгласно който служителите на Сметната палата декларират пред председателя своето имотно състояние, както и получените от предходната календарна година доходи от договори за допълнителен труд и доходи от възнаграждения по извънтрудови правоотношения;
- ✓ 26 декларации за несъвместимост;
- ✓ 406 декларации за имущество и интереси;
- ✓ 19 декларации за промяна в декларирани обстоятелства.

В изпълнение на своите функции, ЗБКППП осъществява успешно сътрудничество и обмен на информация с компетентни органи и организации в областта на противодействието на корупцията. Сметната палата изпълнява мерки за поддържане и повишаване на институционалния капацитет за борба с корупцията чрез регулярни обучения.

3

ОДИТНА ДЕЙНОСТ	24
Стратегически план за одитната дейност	24
Дефиниция на одитите, извършвани от Сметната палата	25
Резултати от финансови одити, извършени през 2025 г.	25
Одити за съответствие при финансовото управление през 2025 г.	45
Одити на изпълнението през 2025 г.	58
Специфични одити през 2025 г.	71
Изпълнение на препоръките от одитите на Сметната палата	90
Административнонаказателна дейност	93

СЕКЦИЯ 3: Одитна дейност

3.1 Стратегически план за одитната дейност на Сметната палата

Одитната дейност на Сметната палата се основава и следва насоките на разработен и приет Стратегически план за одитната дейност на Сметната палата за периода 2025–2027 г. Определените стратегически цели са ориентирани към постигането на конкретни резултати и ефекти от извършените одити за определения стратегически период. Те са свързани с повишаване на ползите от одитната дейност в значими за обществото социално-икономически сфери и подобряване на въздействието на одитните доклади върху управлението и отчетността в публичния сектор.

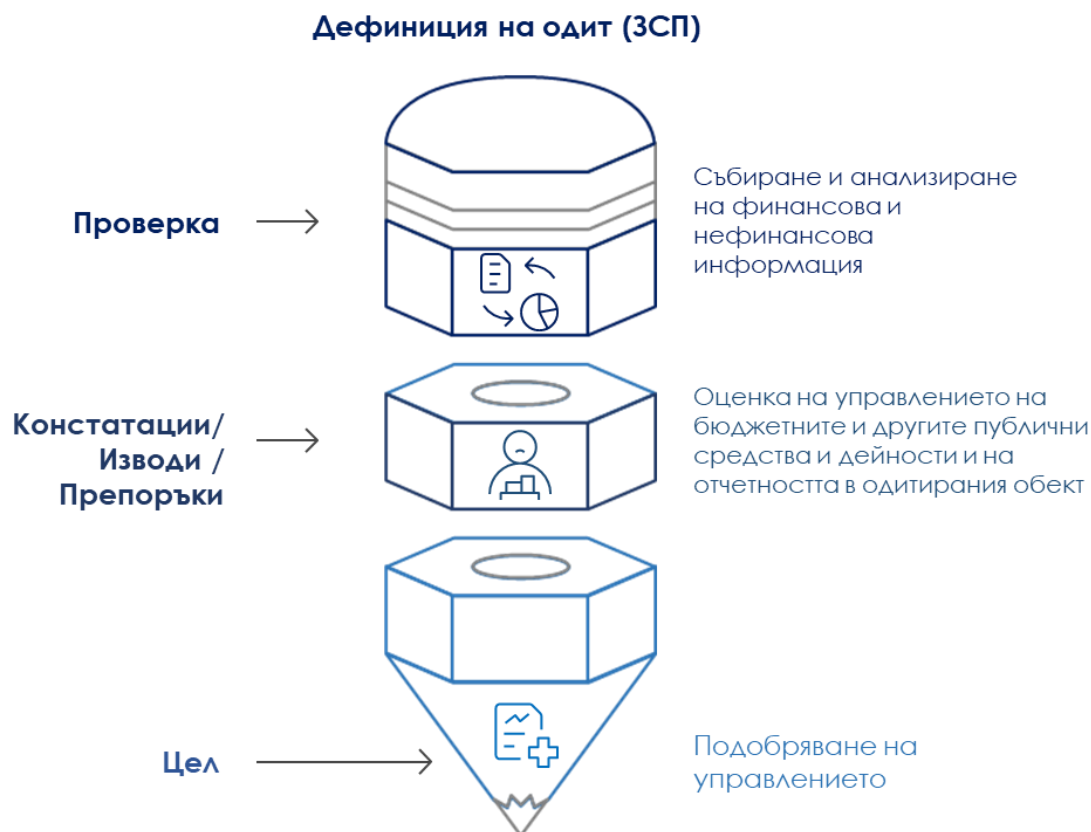
Стратегическият план за одитната дейност на Сметната палата за периода 2025–2027 г. предвижда съсредоточаване на одитната дейност (извън задължителните одити по Закона за Сметната палата) в приоритетни секторни направления и допълнително фокусиране на одитите в хоризонтални направления.

Секторните направления за одитната дейност са определени сред приоритетите, заложи в Националната програма за развитие: „България 2030“, допълнени със сектори от стратегическо значение за България, които не са обхванати от Програмата. Тези направления обхващат ключови обществени сфери, важни за добрия начин на живот на българските граждани. Хоризонталните направления за одитната дейност представляват значими въпроси и проблеми, които са относими и могат да бъдат изследвани в няколко секторни направления.

3.2 Дефиниция на одитите, извършвани от Сметната палата

Законът за Сметната палата определя одита като проверка, която дава **оценка на управлението и отчетността на одитирания обект с цел подобряването им**.

Сметната палата извършва своята дейност според добре обмислена, одобрена и предварително оповестена годишна [програма за одитната дейност](#).

При избора на организации за одитиране, Сметната палата взема под внимание наличните човешки, времеви и финансови ресурси и прилага критерии, които ѝ позволяват да максимизира въздействието от одитите върху управлението на финансовите и нефинансовите ресурси и дейности в публичния сектор.

Одитите по дефиниция не представляват цялостни проверки. На базата на статистически или основани на оценка на риска извадки, те дават надеждна, достоверна, независима и прозрачна оценка за одитираните обекти и позволяват повишаване на степента на доверие на потребителите на информация относно управлението на публичните ресурси и дейности.

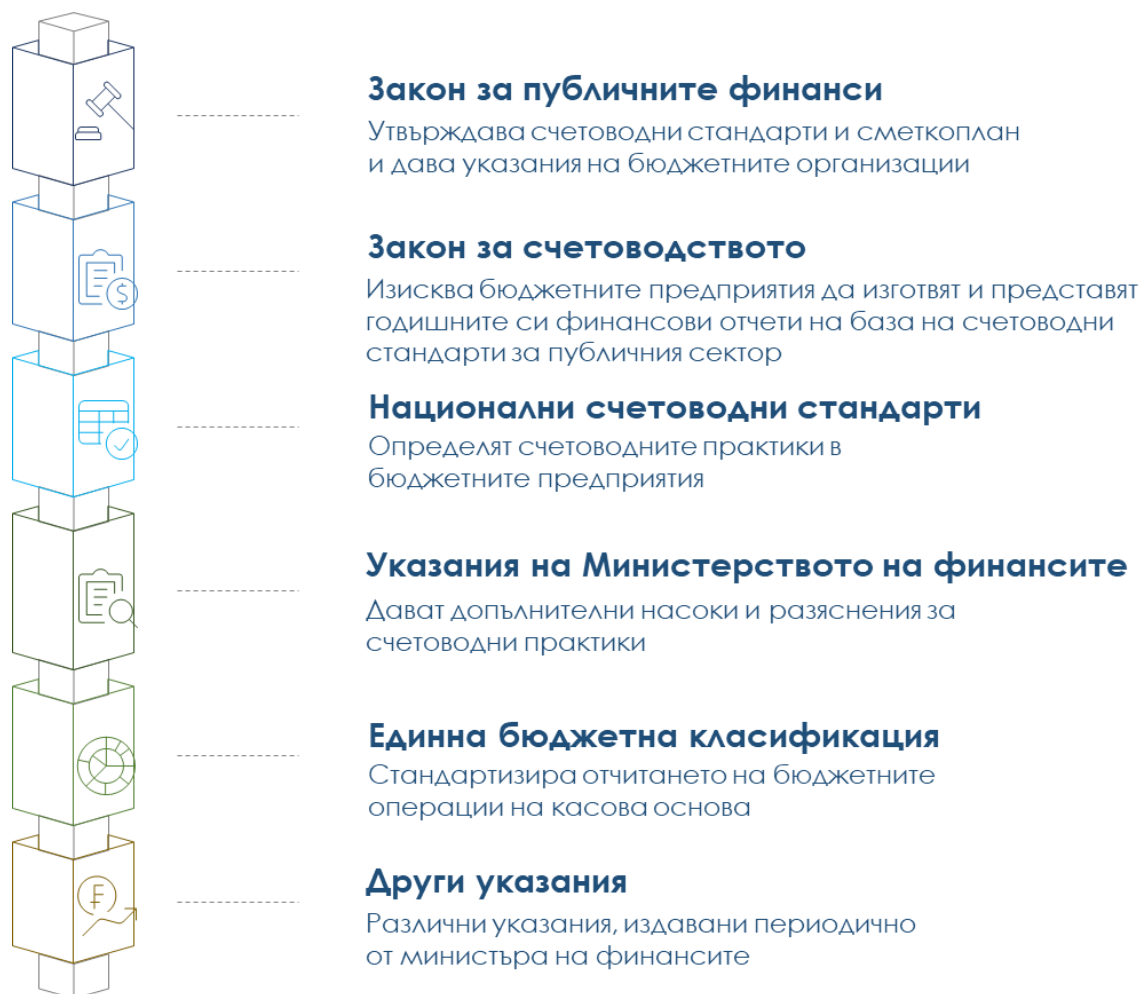
3.3 Резултати от финансови одити, извършени през 2025 г.

Финансовият одит представлява изразяване на независимо одитно мнение с разумна степен на сигурност дали годишният финансов отчет на бюджетната организация е изготвен във всички съществени аспекти в съответствие с приложимата обща рамка за финансово отчитане.

Одитното мнение не изразява сигурност за бъдещата жизнеспособност на организацията, нито за ефективността или ефикасността, с която ръководството е извършвало дейността на бюджетната организация.

Рамка за финансово отчитане

Осъществяването на счетоводната отчетност в публичния сектор в България се регламентира основно чрез:

Множеството нормативни изисквания, несистематизираните указания, поставени от министъра на финансите, както и липсата на консолидирана рамка за финансово отчитане създават редица затруднения и предизвикателства пред лицата, съставители на финансови отчети в публичния сектор, и пред одиторите, извършващи финансов одит.

И през настоящия отчетен период продължава да е в сила писмо ДДС № 20 от 14.12.2004 г., с което министърът на финансите е дал указания относно приложимостта **от бюджетните предприятия на Националните счетоводни стандарти (НСС)**. За периода 2004 – 2024 г. към това указание, основополагащо за отчетността в публичния сектор, са добавени значителен брой допълнителни указания на дирекция „Държавно съкровище“ (ДС) и дирекция „Финанси на общините“ (ФО) при Министерството на финансите.

С тях се регламентират разнообразни въпроси, свързани с отчетността – Единна бюджетна класификация за годината, сметкоплан, указания за месечни, тримесечни и годишни финансови отчети (ГФО), изисквания за предоставяне на информация и не на последно място промени, свързани със счетоводното отчитане на активи, пасиви, приходи и разходи.

В общите разпоредби на действащите за публичния сектор НСС е посочено, че счетоводството се осъществява, като се прилага концепцията за поддържане на финансовия капитал. **Това противоречи на широко разпространеното разбиране, че основната цел на повечето бюджетни предприятия е оказването на публични услуги на обществото, а не генерирането на печалба и възвращаемост на вложените средства на собствениците.** Гореспоменатите указания спомагат за адаптиране на счетоводните стандарти за публичния сектор, но базата, върху която това се прави, си остава предназначена за реалния сектор.

Някои указания на министъра на финансите въвеждат изисквания, които невинаги съответстват напълно с дефинираните в Закона за счетоводството принципи. Пример за такива указания са изискванията на т. 18.1 от ДДС № 20 от 2004 г. и на т. 21 от ДДС № 10 от 2009 г., в съответствие с които приходите от данъци, мита и такси с данъчен характер се отчитат на касова основа. Следователно тези приходи и съответните вземания не се признават текущо, а се отчитат, когато бъдат получени паричните средства. Това е в противоречие с принципа за начисляване, който изисква ефектите от сделки и други събития да се признават в момента на тяхното възникване, независимо от момента на получаването или плащането на паричните средства или техните еквиваленти, както и да се включват във финансовите отчети за периода, за който се отнасят. Отчитането на данъците на начислена основа е предизвикателство, което е идентифицирано на ниво ЕС в редица анализи и са планирани бъдещи действия.

За създаване на еднакво тълкуване и прилагане на някои правила, където е необходимо, Сметната палата е отправила предложения и препоръки към Министерството на финансите.

В случаите, когато МСВОИ дефинират отговорности на Сметната палата, независимо дали рамката за финансово отчитане съдържа конкретни изисквания, Сметната палата уведомява Министерството на финансите и одитираните организации за тези свои отговорности.

Пример за това е въпросът с принципа за „действащо предприятие“, който стана по-актуален след обявяването на извънредно положение през 2020 г. Този принцип е дефиниран в Закона за счетоводството, но съответните текстове от НСС 1 не са приложими за бюджетните предприятия, съгласно т. 7 от ДДС № 20 от 2004 г. В същото време, МСВОИ 2570 дефинира отговорности на Сметната палата, независимо дали рамката за финансово отчитане съдържа конкретни изисквания или е въведен само принципът на действащо предприятие.

Министерството на финансите е възложител по проект, свързан с изграждане на Интегрирана финансово-информационна система за общините (ИФИСО) и единна интегрирана финансово-информационна система (ИФИС) за останалите бюджетни организации – първостепенни разпоредители с бюджет. Сметната палата изиска от всички бюджетни

организации информация за целия проект – за установяване на състоянието, степента на напредъка и евентуални затруднения, които срещат при прилагането на програмния продукт. Получените резултати бяха анализирани, като Сметната палата продължава да осъществява мониторинг на развитието на проекта и ще отчита предизвикателствата, свързани с внедряването, използването и прилагането на ИФИС и ИФИСО.

Приемливост на рамката за финансово отчитане в публичния сектор

Международен стандарт на върховните одитни институции (МСВОВИ) 2210 *Договаряне на условията на одитните ангажименти* установява изискванията и предоставя насоки относно определянето от одитора на приемливостта на приложимата рамка за финансово отчитане.

Финансовият отчет, изготвян от бюджетните организации в България, е финансов отчет с общо предназначение и следва да удовлетворява общите потребности от информация на широк кръг потребители.

Качествените характеристики на информацията във финансовите отчети на бюджетните организации е подходящо да бъдат изследвани съобразно изискванията на единствения международно признат набор от счетоводни стандарти – Международните счетоводни стандарти за публичния сектор (МССПС) на Международната федерация на счетоводителите. Към настоящия момент тези стандарти покриват всички ключови аспекти, които трябва да бъдат отразени във финансовите отчети на организациите от публичния сектор.

Удовлетворяването на високите изисквания от международно признатата рамка за финансово отчитане е поставено под риск в България, базирано на следните 2 основни фактора:

Бъдещо развитие на рамката за финансово отчитане в публичния сектор

Инициативата на Европейската комисия за създаване на Европейски счетоводни стандарти за публичния сектор (ЕССПС) цели да се постигнат хармонизирани счетоводни практики в публичния сектор на принципа на текущото начисляване, съобразени с нуждите на ЕС. Очаква се ЕССПС да осигурят по-стабилна основа за разбиране на финансовите позиции и изпълнението на организациите в публичния сектор от всички нива, както и да повишат прозрачността на публичните финанси в страните членки и да осигурят възможност за съпоставимост на счетоводната информация в тях. Тази инициатива ще допринесе за изпълнението на по-всеобхватната цел на Комисията за заздравяване на капацитета на публичните администрации в ЕС.

Сметната палата подкрепя инициативата за създаване и приемане на ЕССПС, както и приемането на консолидирана рамка за финансово отчитане в публичния сектор, която да замени действащата в момента рамка, състояща се от множество общи и индивидуални указания за осъществяване на отчетността.

Сметната палата подкрепя усилията на Министерството на финансите за модернизиране на счетоводството в публичния сектор, участва активно във форуми и мероприятия, свързани с финансовото отчитане в публичния сектор и ще продължава да дава обективна оценка на степента на развитие на финансовата отчетност.

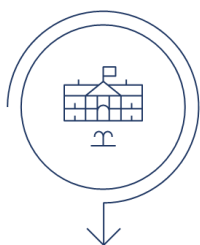
Сметната палата препоръчва да бъде преосмислена рамката за финансова отчетност в България, като по-скоро се започне подготовката за приемане на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор, като се вземат предвид изискванията на ЗПФ, или на Европейски счетоводни стандарти за публичния сектор.

Изпълнение на годишната програма за финансовите одити

337

Извършени одити
на ГФО за 2024 г.

100%

Одитирани
централни
органи

99%

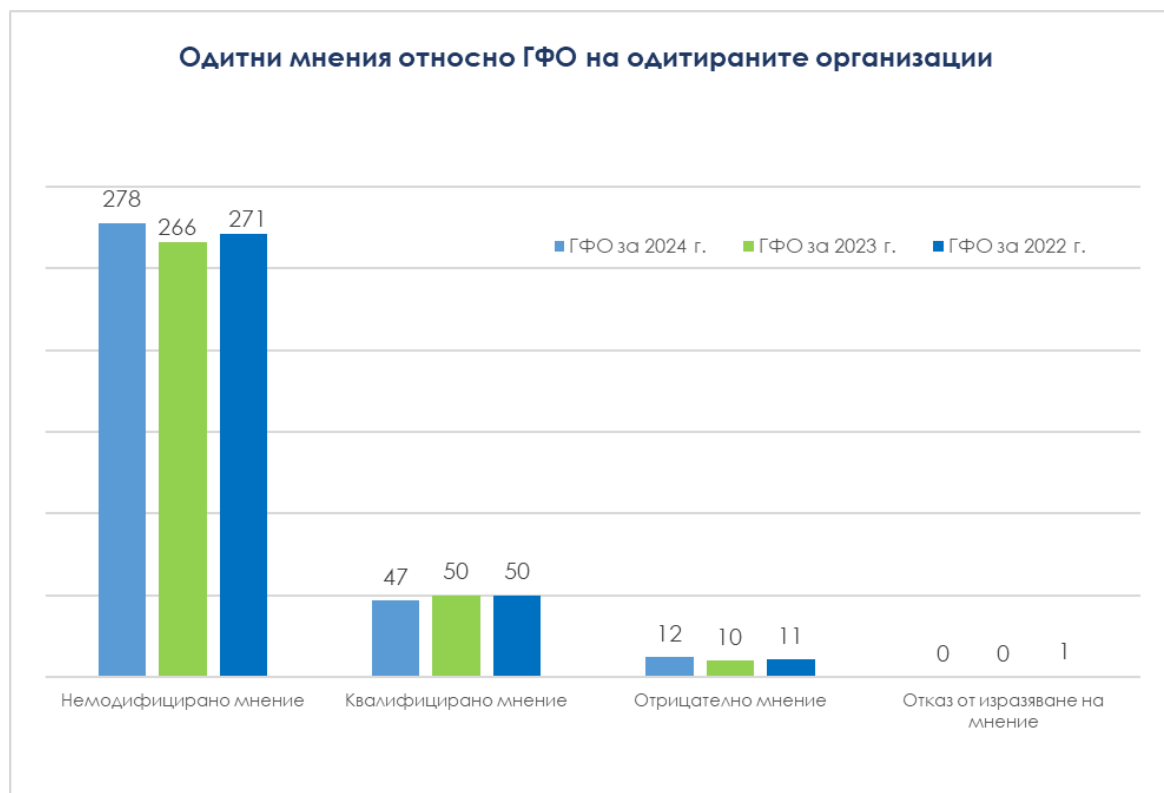
Одитиран
бюджет на
общини

В Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2025 г. са планирани одитите на годишните финансови отчети (ГФО) на бюджетните организации за 2024 г. Извършени са 337 одита на ГФО за 2024 г.

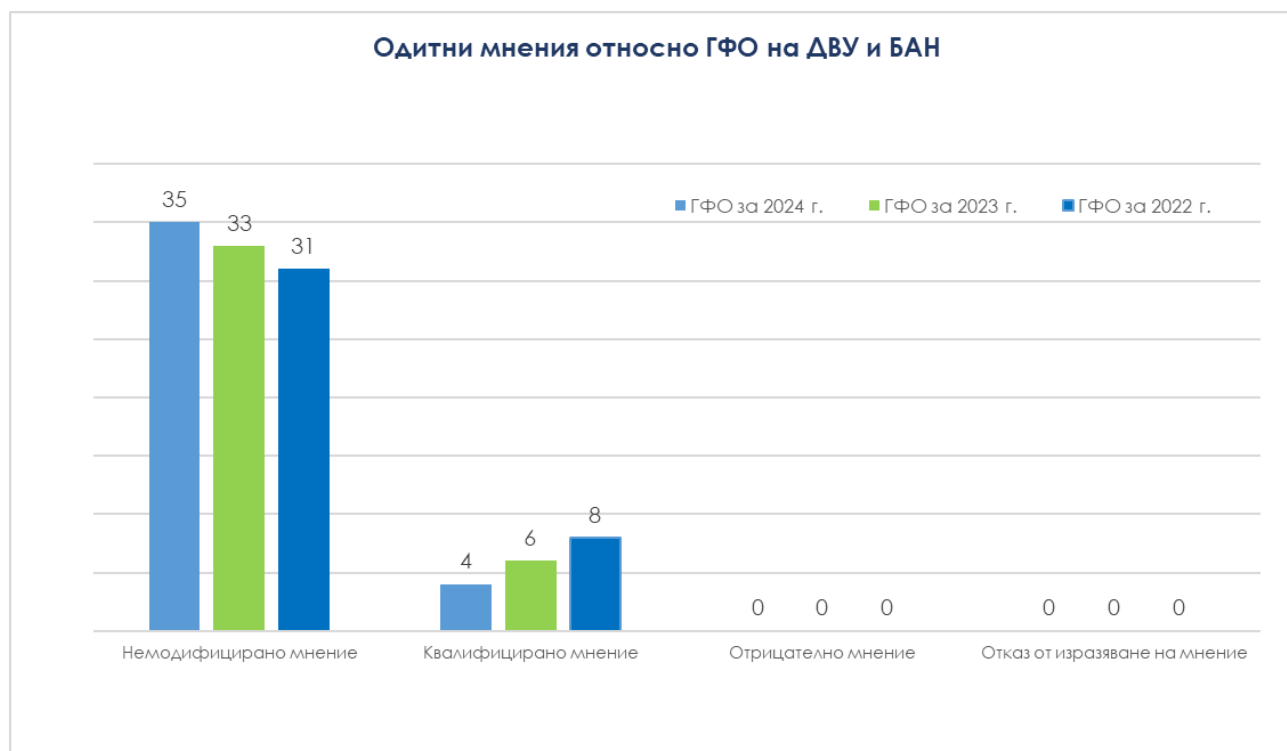
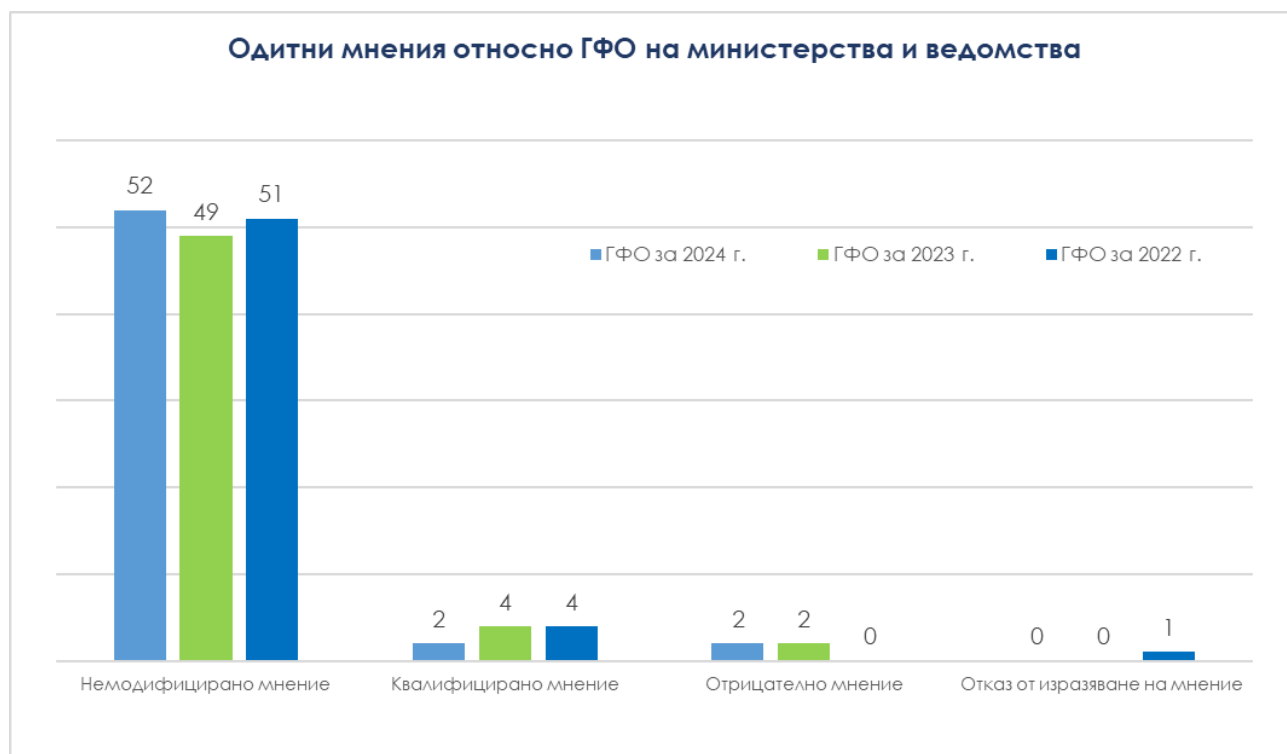
Международно признатите одитни стандарти изискват от одитора да изрази мнение, след като получи разумна степен на увереност относно това дали финансовият отчет, като цяло, не съдържа съществени неправилни отчитания, независимо дали се дължат на измама или грешка. Одитното мнение може да бъде **немодифицирано** или **модифицирано** (квалифицирано, отрицателно или отказ за изразяване на мнение). В редки случаи, когато са налице обстоятелства, възпрепятстващи одитора да извърши необходимите одитни процедури, Сметната палата отказва да изрази мнение.

Ненадеждна информация	Отказ за изразяване на мнение	Отрицателно мнение	Квалифицирано мнение	Немодифицирано мнение	Надеждна информация
	Одиторът не може да формира мнение / да направи изводи дали ГФО дава вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на бюджетната организация.	Одитираният ГФО: 1. Не дава вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на бюджетната организация. 2. Има съществени неправилно отчетени суми или пропуски на важна нефинансова информация, чийто ефект е всеобхватен.	Одитираният ГФО: 1. Дава вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на бюджетната организация с изключение на ефекта върху ГФО от неправилно отчетените суми или пропуски. 2. Има съществени неправилно отчетени суми или пропуск на важна нефинансова информация с ограничен ефект.	Одитираният ГФО: 1. Дава вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на бюджетната организация. 2. Не съдържа съществени неправилно отчетени суми. 3. В приложението към него няма пропуски на важна за потребителите нефинансова информация.	

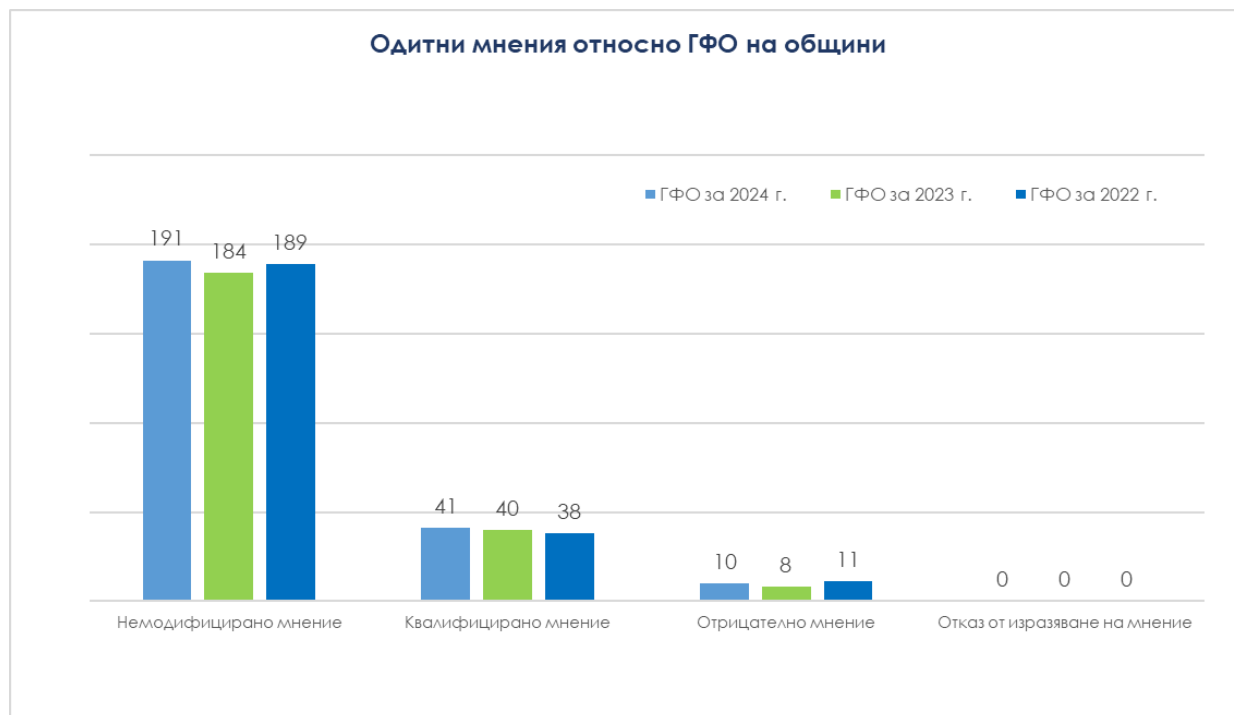
Най-голям е броят на немодифицираните мнения, които представляват 82% от общия брой изразени мнения относно финансовите отчети, като делът им се запазва спрямо предходната година. Броят на тези мнения е индикатор за степента на спазване на изискванията на приложимата рамка за финансовото отчитане, но не и за качеството на отчетността в публичния сектор, което е функция от естеството на рамката за финансово отчитане.

За последните 3 години броят на модифицираните мнения за централните органи (министерства и ведомства) е сравнително постоянен, а за държавните висши училища (ДВУ) – намалява с 50%.

През последните три години броят на модифицираните мнения при общините остава постоянен (21% на ГФО за 2022 г., 2023 г. и 2024 г.). Като основна причина за намалението отново може да се посочи възможността за корекция от бюджетните организации на установените от одиторите неправилни отчитания.

Наблюдава се положителна насока за увеличаване на броя на немодифицираните мнения за сметка на квалифицираните в общините до 100 000 жители, като увеличението е най-голямо в общините с население между 50 000 и 100 000 жители, докато при общините с население под 10 000 жители се наблюдава лек спад на немодифицираните мнения за сметка на квалифицираните.

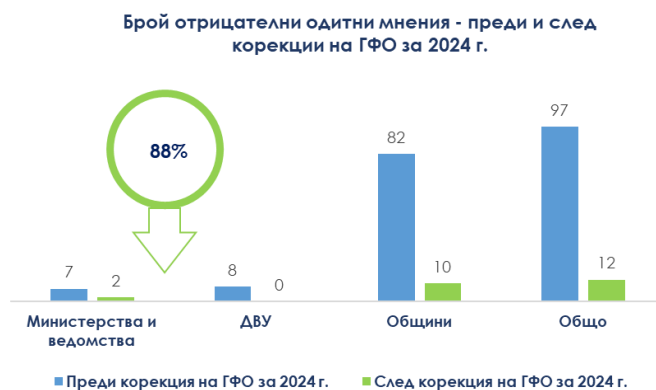
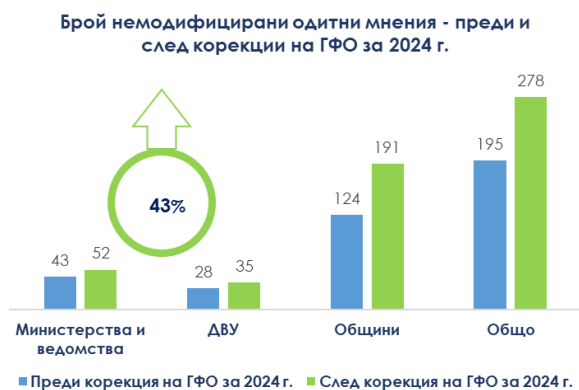
Резултати от извършени финансови одити на общини

	Немодифицирано мнение	Разлика от предишната година	Квалифицирано мнение	Разлика от предишната година	Отрицателно мнение	Разлика от предишната година	Отказ от изразяване на мнение	Общо
Над 200000 жители	3		0		0		0	3
	100%		0%		0%		0%	
100001 – 200000 жители	5		0		0		0	5
	100%		0%		0%		0%	
50001 – 100000 жители	11	↑ 17%	1	↓ 17%	0		0	12
	92%		8%		0%		0%	
10001 – 50000 жители	85	↑ 1%	14	↓ 2%	1	↑ 1%	0	100
	85%		14%		1%		0%	
0 – 10000 жители	87	↓ 2%	26	↑ 2%	9		0	122
	72%		21%		7%		0%	

Нашият анализ показва, че една от причините за добрите резултати от финансовите одити е възможността установените от одиторите неправилни отчитания да се коригират по време на финансовия одит. Целта на корекциите е ГФО да дава вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на бюджетната организация, а оттам да бъде и надеждна база за вземане на управленски решения на институционално, регионално и национално ниво.

При формиране на одитно мнение Сметната палата определя ефекта на всяка счетоводна грешка според проявлението ѝ върху одитирания годишен финансов отчет. Грешки с нулев ефект върху сумите във финансовия отчет не се взимат предвид при формиране на одитното мнение. Други грешки влияят на сумите във финансовия отчет и водят до неправилни отчитания и се посочват като такива както за Отчета за приходите и разходите (ОПР), така и за Баланса и за Отчета за касовото изпълнение (ОКИ).

В резултат на корекциите на установените от Сметната палата неправилни отчитания значително се е увеличил броят на финансовите отчети, които дават вярна и честна представа за финансовото състояние, финансовите резултати от дейността и паричните потоци на отделните бюджетни организации. След корекциите броят на отрицателните мнения относно ГФО за 2024 г. на одитираните организации е намалял с 88%, а немодифицираните мнения са нараснали с 43%. Най-съществено подобрене се наблюдава при общините, при които немодифицираните мнения са се увеличили с 67 броя или с 54%.

Системни слабости, констатирани при финансови одити на министерства, ведомства и държавни висши училища

Установяват се следните групи грешки и нередности, които остават **некоригирани** във финансовите отчети:

Трябва да се отбележи, че някои слабости, като например неправилно определяне на разходите за амортизация, неправилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери, неправилно осчетоводени гаранции, обезпечения и ангажменти и други, са били постоянно идентифицирани през последните няколко години.

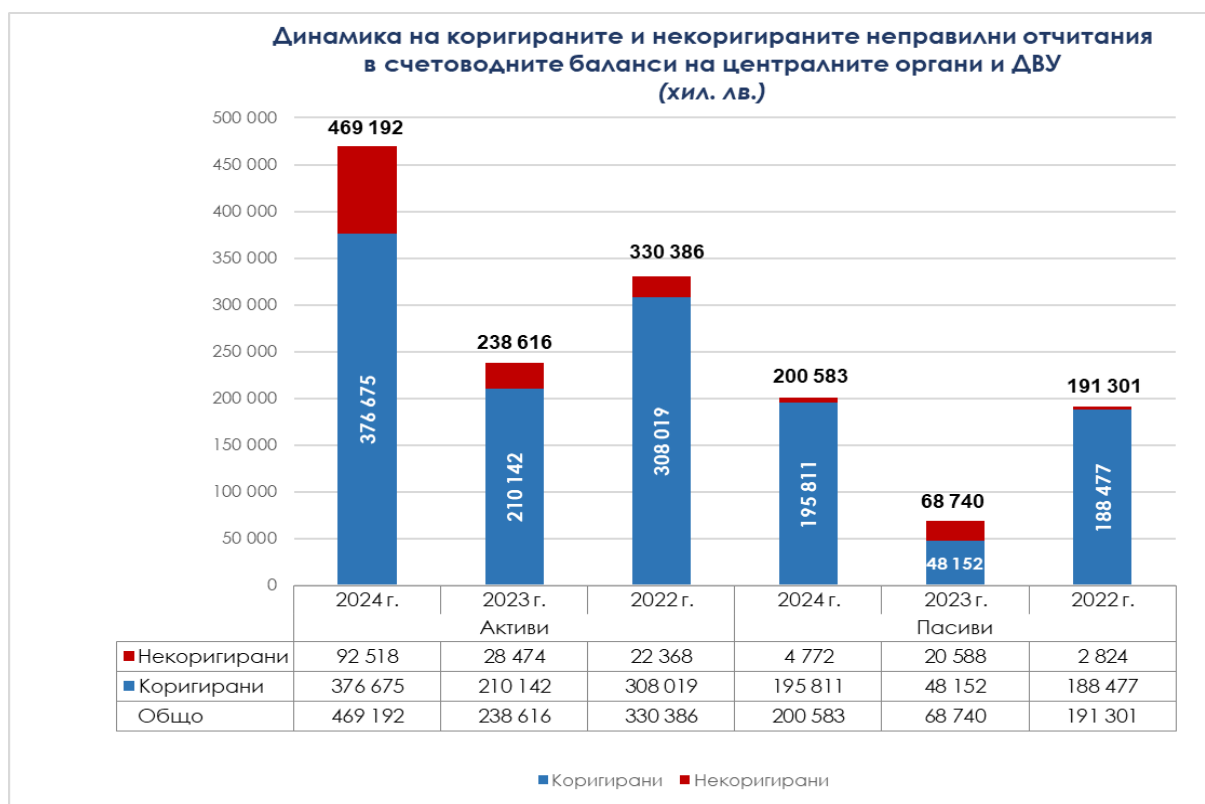
При одитите на ГФО за 2024 г. се наблюдава увеличение на установените неправилни отчитания на активи, пасиви и преоценки в сравнение с 2023 г. Около 79% (372 916 хил. лв.) от неправилно отчетените активи в счетоводните баланси са установени в четири министерства – Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на транспорта и съобщенията, Министерство на здравеопазването и Министерство на вътрешните работи.

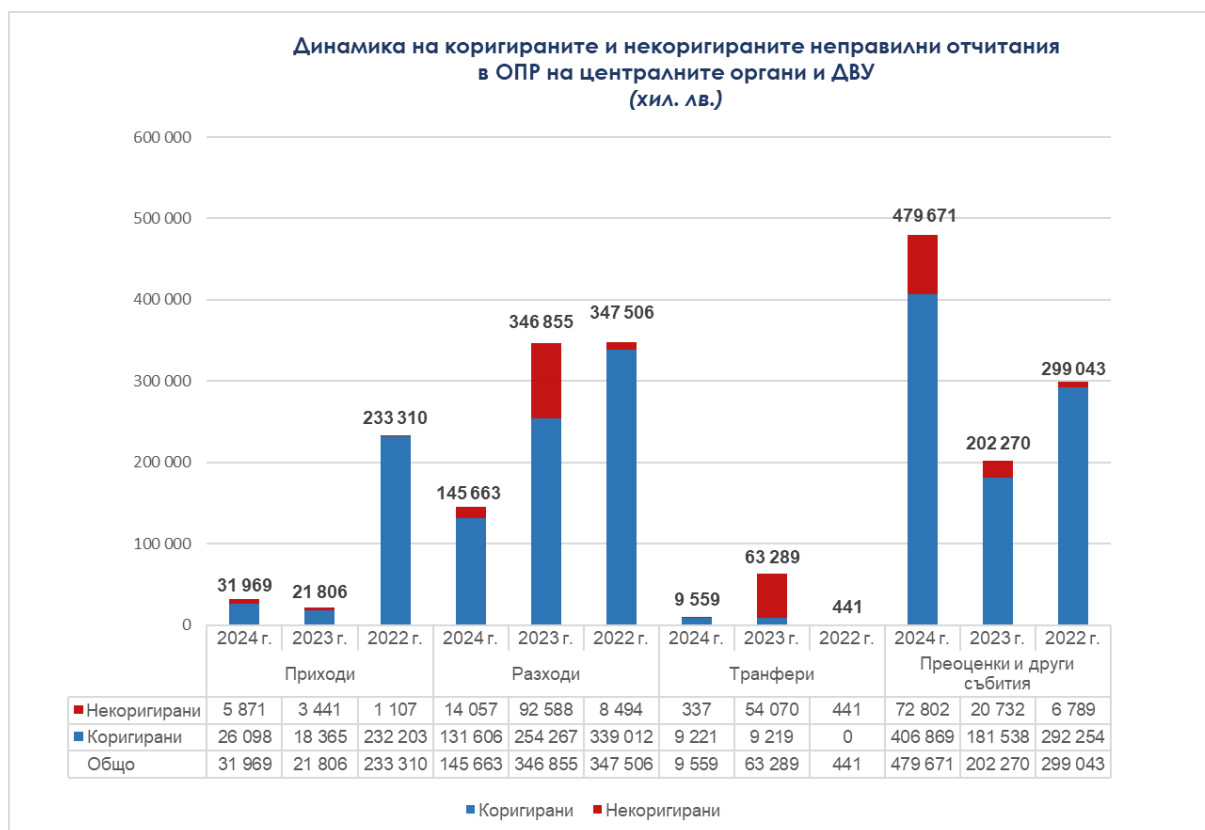
В процеса на одита на финансовите отчети, някои грешки и нередности в министерства, ведомства и държавни висши училища са **коригирани** (както и при одити от предишни години):

Неправилно отчетените разходи в отчета за приходи и разходи (ОПР) за 2024 г. са намалели, а преоценките са се увеличили повече от два пъти. В ОПР около 82% (393 881 хил. лв.) от неправилно отчетените преоценки и други събития, 81% (117 749 хил. лв.) от неправилно отчетените разходи и 49% (15 722 хил. лв.) от неправилно отчетените приходи са установени в три министерства – Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на транспорта и съобщенията и Министерство на здравеопазването.

В отчета за касовото изпълнение (ОКИ) за 2024 г. около 70% (14 606 хил. лв.) от неправилно отчетените операции с финансови активи и пасиви са установени в един централен орган – Национален осигурителен институт.

В резултат на финансовите одити са констатирани случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби и е приложена разпоредбата на чл. 57, ал. 1 и чл. 58, ал. 1 от ЗСП, като са уведомени съответните компетентни органи – АДФИ (за три министерства и три ДВУ) и Прокуратурата на РБ (за едно министерство) за предприемане на мерки.

Приложени са и разпоредбите на чл. 49, ал. 3 и чл. 54, ал. 16 от ЗСП, като през 2025 г. одитни доклади са изпратени по компетентност и на други органи за сведение или за предприемане на съответни действия (Министерство на финансите – за три централни органа, едно министерство и едно ДВУ).

Системни слабости, констатирани при финансови одити на общини

Голям брой групи грешки и нередности се констатира многократно (някои от 2016 г. насам) при одитите на общините, като много от тях остават **некоригирани** във финансовите отчети:

	Неправилно счетоводно отразяване на дяловото участие на общините в търговски дружества	2016 г. до 2024 г.
	Неправилно определяне на разходите за амортизация	2017 г. до 2024 г.
	Липса на документална обосновааност на стопанските операции	2018 г. до 2024 г.
	Неосчетоводени или неправилно осчетоводени поети и реализирани ангажменти и нови задължения за разходи	2019 г. до 2024 г.
	Неизвършена и/или частично извършена инвентаризация на активи и пасиви	2019 г. до 2024 г.
	Неправилно класифициране на капиталови разходи за строителство и основен ремонт на дълготрайни материални активи	2019 г. до 2024 г.
	Непълни оповестявания относно състоянието и изменението на активите, пасивите, приходите и разходите	2019 г. до 2024 г.
	Неправилно счетоводно отразяване при преактуване на имоти – общинска собственост	2020 г. до 2024 г.

Други групи грешки, констатирани и некоригирани през последните 3-4 години включват:

- Неприлагане на линейния метод при признаване на приходи от право на ползване на предоставените активи по договорите с ВиК (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2023 г., 2022 г. и 2021 г.).
- Авансовите плащания към доставчици неправилно са изписани като текущ разход или са капитализирани по съответните сметки за активи, без да са налице извършени и приети доставки на стоки, услуги или строително-монтажни работи. Не е извършвана и приблизителна счетоводна оценка на незавършеното строителство, което създава предпоставки за подценяване на активите и надценяване на вземанията. Посоченото е идентифицирано и при одитите на ГФО за 2023 г., 2022 г. и 2021 г.
- Прилаганите счетоводни политики не съдържат избран подход за оценка след първоначално признаване на дълготрайните активи. Неизвършен преглед за обезценка и/или преоценка на дълготрайни активи или същият е извършен формално. Неправилно

приложен подход при извършения преглед за обезценка, като е използвана за съпоставка отчетната вместо балансовата стойност на дълготрайните активи.

- Неосчетоводени гаранции и обезпечения и неотписани такива с изтекъл срок на валидност (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2023 г., 2022 г. и 2021 г.).
- Неправилно осчетоводени предоставени субсидии на организации с нестопанска цел (фондации и сдружения) за извършване на социални услуги, които се финансират като делегирани от държавата дейности.
- Предоставени средства за авансово финансиране на плащания по проекти от ЕС се отчитат неправилно като временни безлихвени заеми само с принципно общо съгласие от общинския съвет, без за конкретния случай да е прието дали, кога и в какъв размер да бъде отпуснат безлихвен заем. Вследствие на това в ГФО неправилно се представят трансферите и временните безлихвени заеми.
- Не се прилагат указанията на министъра на финансите, съгласно които процедурата на „червено сторно“ следва да се прилага само текущо през годината, в случаите на математически и технически грешки при счетоводно отразяване на стопанските операции.
- Грешки при консолидирането на годишните финансови отчети в системата на първостепенните разпоредители с бюджет и при пренасяне на данните от счетоводната база в макетите на Министерството на финансите (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2023 г., 2022 г. и 2021 г.).
- Невъведени или въведени, но неприлагани контролни дейности, относно: осигуряване на вярно представяне на стойността на активите в баланса във връзка с начисляването на разходи за амортизации; гарантиране достоверността и коректността на отчетените данни на включените в структурата на общината второстепенни разпоредители с бюджет; проверка за наличие на идентичност на информацията от счетоводната система, представена за консолидиране от общината, съответно представена на Министерството на финансите и Сметната палата; съответствие между клаузите на сключени договори и изпълнението им, включително обезпечаване с гаранции на предоставените авансови плащания по договори.

Без да оказва влияние на одитното мнение при одитите на ГФО, на част от общините е обърнато внимание за ползван временен безлихвен заем от сметката за чужди средства. Ползването на заема е в несъответствие с приложимата правна рамка.

Констатирани са случаи на несъобразяване със законите и другите нормативни разпоредби и е приложена разпоредбата на чл. 57, ал. 1 от ЗСП, като са уведомени съответните компетентни органи (АДФИ, НАП и Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“) за предприемане на мерки (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2023 г., 2022 г., 2021 г., 2020 г. и 2019 г.). Като такива случаи могат да се посочат:

- Неспазване на финансови показатели, регламентирани в Закона за публичните финанси (ЗПФ) – за разходи, поети ангажименти за разходи и просрочени задължения по ЗПФ, което, съгласно разпоредбата на § 2 от ДР на ЗПФ, се счита за нарушение на бюджетната дисциплина (идентифицирано и при одитите на ГФО за 2023 г.).

- Общини, в които не е изградено звено за вътрешен одит и/или не е създаден одитен комитет при наличие на основание за това съгласно Закона за вътрешен одит в публичния сектор.

В изпълнение на чл. 57, ал. 1 от ЗСП, АДФИ регулярно уведомява Сметната палата за възлаганите финансови инспекции, както и за резултатите от изпълнените проверки.

На основание на разпоредбата на чл. 49, ал. 3 и чл. 54, ал. 16 от ЗСП през 2025 г. одитни доклади са изпратени по компетентност и на други органи за сведение или за предприемане на съответни действия (на Министерството на финансите, Националното сдружение на общините в Република България и Комисията за противодействие на корупцията). В изпълнение на изискването на чл. 49, ал. 3 от ЗСП всички приети одитни доклади са изпратени на съответните общински съвети.

При установени в процеса на одита действия, които създават възможност за незаконосъобразно събиране или разходване на бюджетни или други публични средства, както и при констатирани данни за престъпление са приложени разпоредбите на чл. 58, ал. 1 от ЗСП, като е уведомена Прокуратурата на РБ.

В процеса на одита на годишните финансови отчети, някои грешки и нередности в общини са **коригирани**:

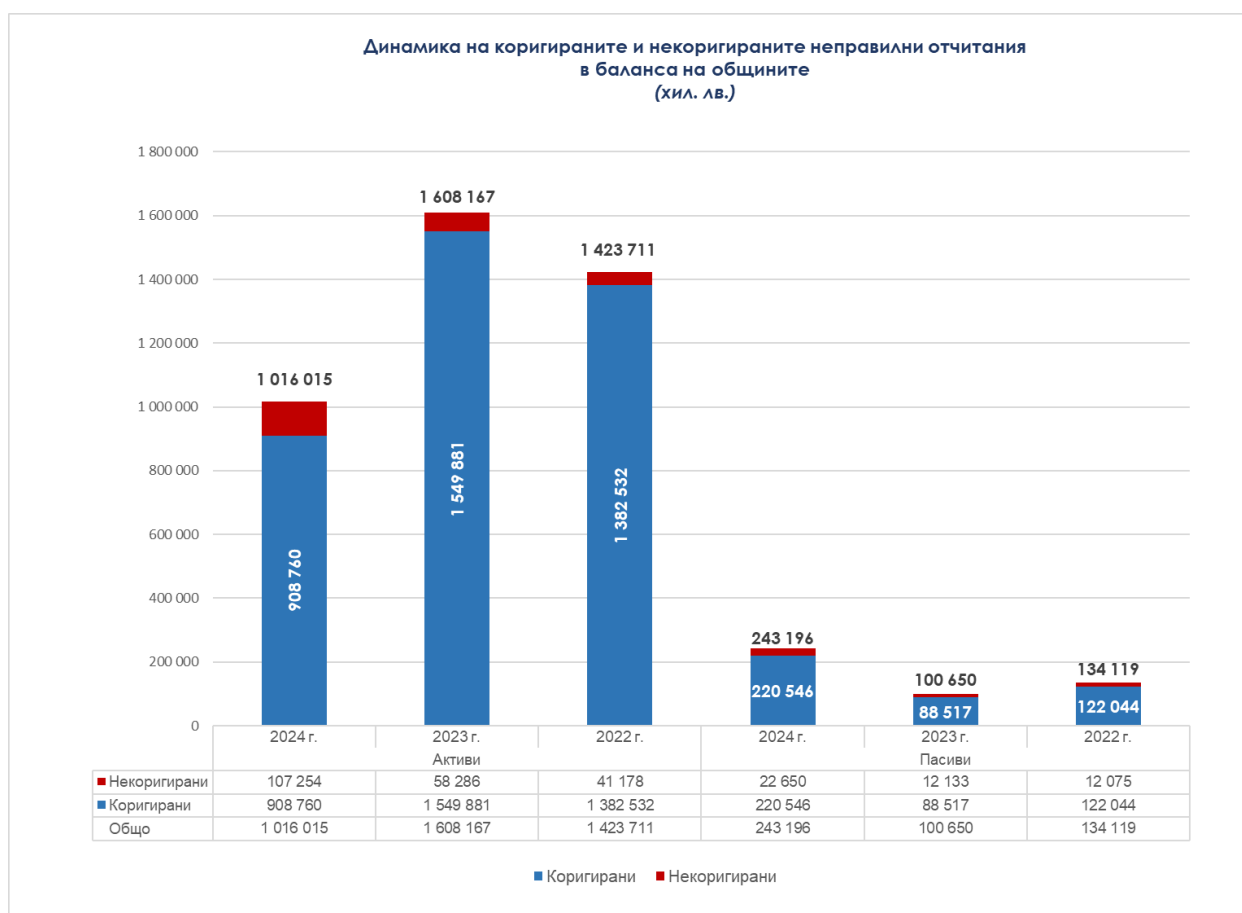
- ✓ Коригирани разходи за амортизация, с което се постига и вярно представяне на балансовата стойност на амортизируемите активи (коригирано и при одитите на ГФО за периодите от 2018 г. до 2023 г.).
- ✓ Отчитане на промените в дяловото участие на общините в търговски дружества (коригирано и при одитите на ГФО за периодите от 2016 г. до 2023 г.) с цел коректно да се представят инвестициите в дялове и акции и приходите, произтичащи от тях.
- ✓ Отчетени поети и реализирани ангажименти по договори, банкови гаранции (коригирано и при одитите на ГФО за периодите от 2016 г. до 2023 г.). С тази корекция се постига честно представяне, като се осигурява пълнота на информацията за задбалансовите активи и пасиви във финансовия отчет.
- ✓ Признати неотчетени активи и пасиви (коригирано и при одитите на ГФО за периодите от 2016 г. до 2023 г.). С тази корекция се постига честно представяне, като се осигурява пълнота на информацията във финансовия отчет. През 2024 г. 55% (555 056 хил. лв.) от неправилно признатите активи в балансите се дължи на неправилно отчетени активи в седем общини.

✓ Неправилно отчетени приходи и разходи (коригирано и при одитите на ГФО за периодите от 2016 г. до 2023 г.). Чрез коригирането им се постига вярно представяне и пълнота на информацията във финансовия отчет. През 2024 г. около 42% (141 370 хил. лв.) от неправилно отчетените през 2024 г. разходи в ОПР се дължат на неправилно отчитане в осем общини.

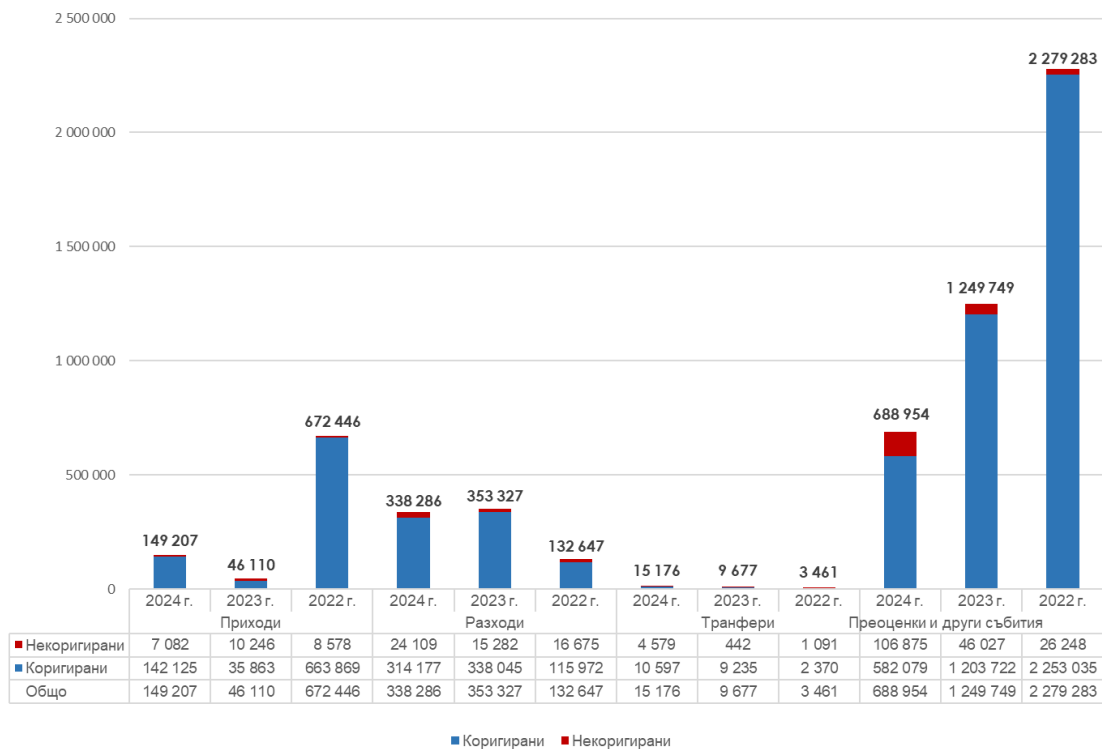
✓ Отстранени са грешки, предимно технически, при консолидирането на финансовите отчети в системата на първостепенните разпоредители, за да се постигне вярно представяне (коригирано и при одитите на ГФО за периодите от 2018 г. до 2023 г.). През 2024 г. около 33% (6 257 хил. лв.) от неправилните отчитания при разходите в ОКИ са установени в четири общини.

✓ Правилно класифициране на активи, пасиви, приходи, разходи и трансфери по счетоводните сметки от СБО и параграфите от ЕБК (коригирано и при одитите на ГФО за периодите от 2016 г. до 2023 г.), вследствие на което позициите в баланса, ОПР и ОКИ са представени с коректни суми. През 2024 г. 56% (387 851 хил. лв.) от неправилните отчитания на преоценки и други събития в ОПР се дължат на неправилни отчитания в шест общини.

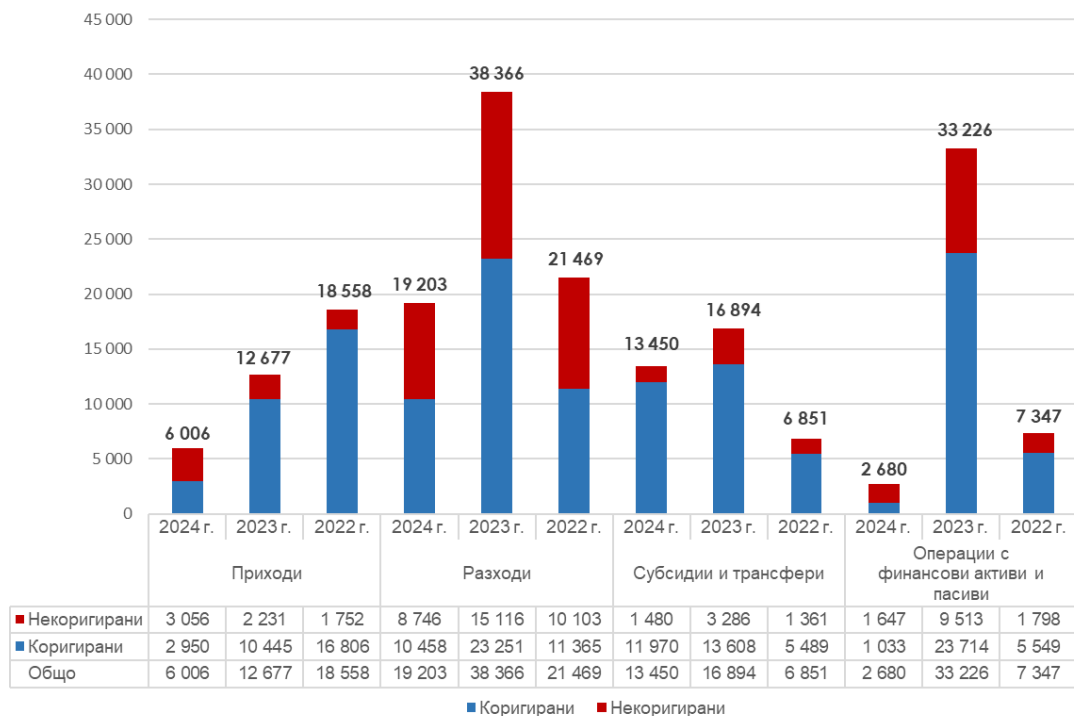
При финансовите одити на отчетите за периода 2022 г. – 2024 г. се наблюдава низходящ тренд на установените неправилни отчитания при преоценки и други събития, като структурно относителният дял на некоригираните неправилни отчитания се е увеличил спрямо коригираните – от 4% през 2023 г. до 16% през 2024 г.

**Динамика на коригираните и некоригираните неправилни отчитания
в ОПР на общините
(хил. лв.)**

**Динамика на коригираните и некоригираните неправилни отчитания
в ОКИ на общините
(хил. лв.)**

Изводи от одитите на ГФО на бюджетните организации за 2024 г.

През последните три години (2022 г. – 2024 г.) се наблюдава устойчива тенденция за спад на неправилните отчитания във финансовите отчети на бюджетните организации. За тригодишния период те са намалели с над 43%, достигайки до 3,86 млрд. лв. през 2024 г.

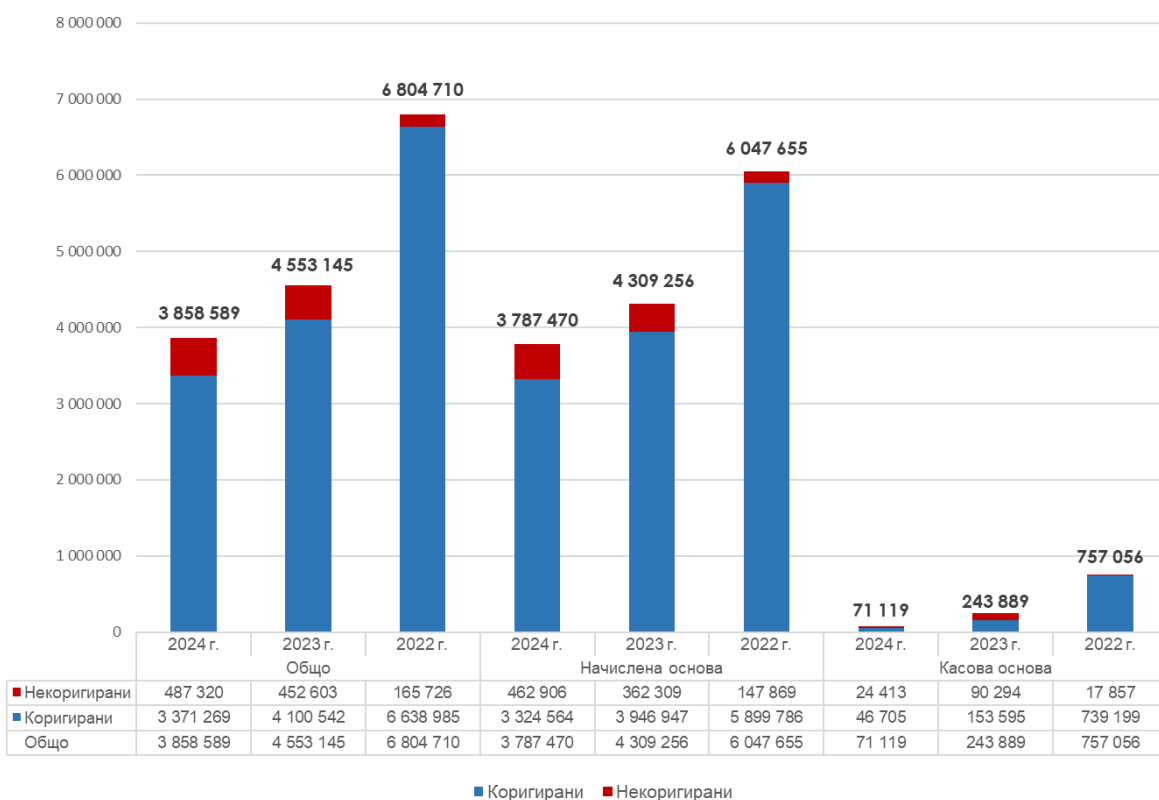
В резултат на финансовите одити на ГФО за 2024 г. са коригирани неправилни отчитания в размер на 3,37 млрд. лв., представляващи 87% от всички установени неправилни отчитания (3,86 млрд. лв.). Относителният дял на некоригираните неправилни отчитания бележи слаб темп на растеж спрямо предходната година.

**3,37 млрд. лв.
(87%)**

Корекции на неправилни
отчитания, направени в резултат
на финансовите одити

Динамика на неправилните отчитания в ГФО на бюджетните организации
(хил. лв.)

В трите групи одитирани организации – министерства и ведомства, държавни висши училища и общини съществуват сходни слабости при изготвяне на финансовия отчет. Тези слабости са идентифицирани и при извършването на одитите на ГФО за периодите от 2017 г. до 2023 г.

Слабости при изготвяне на финансовия отчет

 Неправилно класифициране на активи, пасиви, приходи, и разходи според ЕБК и СБО ПРИЧИНА Честата промяна в изискванията на нормативната уредба, недостатъчно изчерпателните указания на нейното прилагане, както и допълнителни пояснения, от които често произтичат изключения от общите правила.	 Неизвършване на преглед за обезценка на дълготрайните активи ПРИЧИНА Неспазване на указанията на МФ.	 Неправилно задбалансово отчитане на ангажменти ПРИЧИНА Неспазване на указанията на МФ.	 Неправилно прилагане на счетоводни принципи ПРИЧИНА Проблеми при идентифицирането и прилагането на относимите принципи от Закона за счетоводството.
---	--	--	---

Всички посочени слабости при организацията на счетоводната отчетност са идентифицирани и при извършването на одитите на ГФО за предходните шест години.

Слабости при организацията на счетоводната отчетност

 Индикатори за недостатъчен административен капацитет в общините с под 100 000 жители ПОСЛЕДСТВИЕ По-голям относителен дял на изразените модифицирани (квалифицирани и отрицателни) мнения.	 Липса на изискване за генериране на унифицирана база данни в подходящ електронен формат ПОСЛЕДСТВИЕ Допускане на грешки при изготвяне и обобщаване на информацията в консолидираните ГФО, както и затрудняване използването на специализирани одиторски софтуерни продукти при извършването на одитите.	 Неефективен вътрешен контрол от страна на първостепенните разпоредители с бюджет ПОСЛЕДСТВИЕ • Проблеми при воденето на счетоводна отчетност и бюджетната дисциплина на разпоредителите от по-ниска степен, • Недостатъчна пълнотата и достоверността на информацията в отчетите на разпоредителите от по-ниска степен.
--	---	--

Назначаване на вътрешни одитори

Провеждане на конкурси за назначаване на вътрешни одитори в общини, в които не е попълнена необходимата численост на звената за вътрешен одит

Начислявания по заеми

Начисляване към края на годината на припадащия се текущ дял от плащания по главници на задължения по дългосрочни заеми

Създаване на одитни комитети

Създаване на одитни комитети в общини, в които има изградено звено за вътрешен одит и които попадат в обхвата на чл. 18, ал. 1 от Закона за вътрешния одит в публичния сектор

Актуализиране на счетоводни политики

Актуализиране на счетоводните политики от първостепенните разпоредители с бюджет, с цел осигуряване на необходимите предпоставки за прилагането на указанията на министъра на финансите, както и осигуряване на унифицирана счетоводна политика в рамките на цялата система от подведомствени разпоредители.

Управление на риска

Своевременно актуализиране на Стратегията за управление на риска и извършване на преглед на риск-регистра за идентифициране на рискове

Разходи за провизии на персонал

Разходите за провизии на персонал се начисляват и отчитат правилно, като начислената сума се сторнира от бюджетното предприятие в началото на следващата отчетна година изцяло и наведнъж

Заклучение

Одитната дейност на периодичните и годишните финансови отчети на бюджетните организации не е само инструмент за откриване на несъответствия, а ключов механизъм за **подобряване на качеството на финансовата отчетност, повишаване на ефективността на управлението и укрепване на общественото доверие в публичните институции**. Финансовите одити стимулират публичните организации да коригират процеси, да укрепват вътрешния контрол и да усъвършенстват счетоводните си практики, повишавайки прозрачността и ефективността на публичните финанси.

Добрата финансова отчетност в публичния сектор **генерира редица ползи** – разширява кръга на ползвателите на финансова информация, подобрява управлението в публичния сектор, спомага за законосъобразността на публичните дейности и повишава доверието на обществото в управлението в публичния сектор. Това обуславя необходимостта от непрекъснатото ѝ развитие в съответствие с най-добрите международни практики – МССПС и ЕССПС (в процес на разработване). Сметната палата ще подкрепя усилията на Министерството на финансите в тази посока, като същевременно ще осигурява обективна оценка на степента на развитие на финансовата отчетност.

3.4 Одити за съответствие при финансовото управление през 2025 г.

Същност на одита за съответствие

Законът за Сметната палата дефинира **одита за съответствие** като проверката на системите за финансово управление и контрол (СФУК), включително на вътрешния одит и на управленските решения, във връзка с организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните и другите публични средства и дейности в одитираната организация, с оглед на спазването на изискванията на нормативните актове, вътрешните актове и договорите.

& 12 „Одитът за съответствие е независима оценка дали даден обект на одита е в съответствие с приложимите правомощия, идентифицирани като критерии. Одитите за съответствие се извършват чрез оценяване дали дейностите, финансовите транзакции и информацията съответстват във всички съществени аспекти, на нормите, управляващи одитираната организация.“
МСВОИ 400

Заинтересованите страни от резултатите на одитите за съответствие са: Народното събрание; Министерския съвет и отделните министерства; общинските съвети; ръководителите на ведомства и кметовете на общини; местната общност, потребителите на определени услуги и други.

Основни процеси, оценени като високорискови и одитирани от СП

Основният фокус на планираните и извършени одити за съответствие от Сметната палата и през 2025 г. е насочен към оценка на системите за управление и контрол, въведени и действащи по отношение на няколко високорискови процеси, за съответствие с приложимите закони, правила и договори. Тези процеси са:

Бюджетен процес

Администриране на приходи и извършване на разходи

Обществени поръчки

Възлагане на обществени поръчки и изпълнение на сключени договори

Управление на имущество

Управление и разпореждане с държавна и общинска собственост

Същността на одита за съответствие изисква в голяма степен прилагане на професионална одиторска преценка и индивидуален подход при всеки одит. В основата на дейността по изпълнение на одита за съответствие стоят професионалните умения и добрата подготовка на одиторите за анализ на информация. Професионалната одиторска преценка за състоянието на системите за управление и контрол в одитираната организация е важно условие за постигане на целите на всеки одит. Индивидуалният подход при избор на съществените области на изследване, планирането на обхвата и вида на одитните процедури, изборът на подходящи техники за изпълнение на тестовете и за докладване на установените резултати дават възможност одитът да се осъществи по най-подходящия начин в условията на конкретната одитирана организация.

Избор на одитните задачи

Стратегическите направления за одитите за съответствие през 2025 г. са свързани с ключови приоритети от Националната програма за развитие: България 2030, а именно: местно развитие; образование и умения; институционална рамка; здраве и спорт; транспортна свързаност; култура, наследство и туризъм; социално включване; интелигентна индустрия; устойчиво селско стопанство.

Важни сфери за одита за съответствие са още: финансите, правосъдието и вътрешния ред и националната сигурност и отбрана. Одитните задачи, включени в Годишната програма за одитната дейност за 2025 г., освен че са определени в съответствие със стратегическите направления за одит, са съобразени и с административния капацитет и разполагаемите времеви и финансови ресурси. Критериите за избор на одитни задачи са комплексни и дават възможност на Сметната палата да се фокусира върху важни теми, като използва максимално своя ресурс.

Критерии за избор на одитни задачи

- **Интерес и очаквания на обществото**
- **Размер на публичния ресурс**
- **Роля/функции на публичната организация**
- **Съществени промени в правната рамка**
- **Информация за несъответствие, сигнали от трети страни**
- **Обществени поръчки, възложени при липса на конкуренция**
- **Резултати от предходни одити**

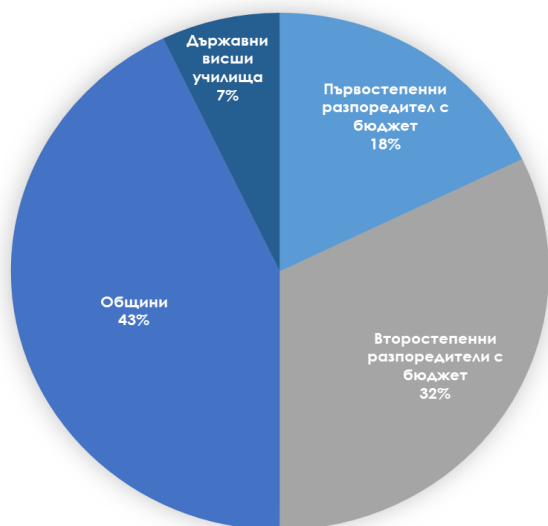
Част от планираните нови одити през 2025 г. остават в процес на изпълнение и са включени като преходни одити в Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2026 г.

Планираните одити за съответствие в Годишната програма за одитната дейност на Сметната палата за 2025 г., групирани по вида на бюджетната организация, се разпределят както следва:

Приключени одити за съответствие през 2025 г.

Одитни доклади за 2025 г. по вид на одитираната организация

През отчетната година от Сметната палата са **приети общо 28 одитни доклада от извършени одити за съответствие**, като част от изпълнените и отчетени одитни задачи са от програмите за одитната дейност на Сметната палата за предходни години. Общият одитиран бюджет надхвърля 2 млрд. лв.

Анализ на резултатите от одитите за съответствие

- ✓ Наблюдавани положителни тенденции в организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните и другите публични средства и дейности, в съответствие с приложимите актове.

Анализът на резултатите от одитите за съответствие, извършени от Сметната палата през 2025 г., показва подобрение в разбирането на бюджетните организации за ролята и важността на системите за финансово управление и контрол. Изведени са някои положителни примери:

Положителни примери в бюджетните организации

✓ Наблюдавани слабости, негативни тенденции в организацията, планирането, управлението, отчитането и контрола на бюджетните и другите публични средства и дейности, в съответствие с приложимите актове.

Наред с положителните примери, констатирани в някои одити за съответствие от Сметната палата през 2025 г., резултатите показват и повтарящи се слабости и пропуски в дизайна на системите за финансово управление и контрол и ефективността на прилагане на контролните дейности в одитираните организации от публичния сектор, констатирани в предходните години.

Законът за финансовото управление и контрол в публичния сектор въведе модела на вътрешен контрол, осъществяван чрез системи за финансово управление и контрол, интегрирани в дейността на организациите от публичния сектор. В основата на закона са изискванията към ръководителите на организациите от публичния сектор да изградят и поддържат адекватни и ефективни системи за финансово управление и контрол при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност, чрез пет взаимосвързани елемента, а именно: контролна среда; управление на риска; контролни дейности; информация и комуникация; мониторинг.

Тези елементи са в основата на всеки един от одитираните процеси:

- По отношение на „контролната среда“

Като важен елемент на системите за финансово управление и контрол „контролната среда“ се проверява от Сметната палата в контекста на конкретния предмет на одитите. И през 2025 г. в някои организации, разпоредители с бюджетни средства, отново се констатира наличието на вътрешни правила, които не са своевременно актуализирани или не регламентират ясно и изчерпателно дейностите на организациите, не осигуряват подходящо разпределение на

функциите, не създават условия за срочно и законосъобразно изпълнение на дейностите, не отразяват актуалните промени в правната рамка, регламентираща дейностите и административната структура на организациите.

Вътрешните правила за изграждане и функциониране на системите за финансово управление и контрол не съдържат образци на документи, в които следва да се документира извършеният контрол за законосъобразност на прилаганите процедури. Не са приети вътрешни правила, регламентиращи СФУК по отделни елементи.

- По отношение на „управлението на риска“

Сметната палата все още констатира слабости в процеса по управление на риска в някои от одитираните организации. Не се извършва периодичен преглед за идентифициране и оценка на рисковете за постигане на целите на организациите. В някои общини не са идентифицирани и оценени всички съществени/значими рискове, които могат да повлияят негативно на постигането на целите им и съответно не са въведени адекватни и ефективни контролни дейности, които да предотвратяват, разкриват и коригират нарушенията и несъответствията с правната рамка и договорите.

- По отношение на „контролните дейности“

В одитите за съответствие най-много констатации Сметната палата формулира по отношение на дизайна, въвеждането и прилагането на контролните дейности в одитираните организации. Основата на добрите контролни дейности е адекватното им определяне. Колко и какъв контрол трябва да се разпише и изпълнява в една организация се определя от оценката на рисковете и от законовите изисквания към ключовите ѝ процеси.

По-съществените констатации, направени от Сметната палата в одитите за съответствие, които се отнасят до **дизайна (адекватността)** на вътрешните правила на **министерства, ведомства и държавни висши училища**, са следните:

- ❖ Не са въведени процедури за периодичен преглед и мониторинг на утвърдените вътрешни правила, въвеждащи контролни дейности, което е причина за несвоевременното им актуализиране, вкл. във връзка с промени в законодателството и в устройството и дейността на организациите.
- ❖ Предварителният контрол за законосъобразност не е прилаган непрекъснато и последователно. Образците на контролни листове за документиране на проверките не са утвърдени по съответния ред.
- ❖ Няма действащи политики и процедури за: разрешаване, одобряване и оторизиране; текущ контрол върху изпълнението на поетите финансови ангажimenti и сключени договори, извън договорите по ЗОП; последващи оценки на изпълнението. Макар и въведени, не са прилагат процедурите по инициране на разходи и/или липсва тяхното документиране.
- ❖ Във вътрешните правила за системата за финансово управление и контрол не са въведени процедури за оценка на риска и за периодичен преглед на риск-регистрите, което е причина за неидентифициране на присъщи за дейността рискове и невъвеждане на адекватни контролни дейности.

Най-много слабости се наблюдават при дизайна на контролните дейности в **общините**:

- ❖ Действащите вътрешни правила за предварителен контрол за законосъобразност, стратегиите за управление на риска и други не са в съответствие с Методическите насоки на министъра на финансите, Указанията за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в организациите от публичния сектор и Указанията за управление на риска в организациите от публичния сектор, които са утвърдени със Заповед № ЗМФ 184/06.03.2020 г. на министъра на финансите. Не са разработени правила и процедури за извършване на текущ контрол върху изпълнението на поети финансови ангажименти и сключени договори, както и правила за предотвратяване на измами и нередности. Не са разработени Вътрешни правила за организацията и управлението на бюджетния процес съгласно изискванията на Закона за публичните финанси.
- ❖ В някои действащи наредби са констатирани несъответствия с изискванията на правната рамка, като: наредбите за условията и реда за съставяне на тригодишната бюджетна прогноза за местните дейности и за съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на общинския бюджет; наредбите за реда за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество; наредбите за определяне на размера на местните данъци; наредбите за определяне и администриране на местните такси и цени на услугите; наредбите за условията и реда за установяване на жилищни нужди и за настаняване под наем в общински жилища.
- ❖ В правилата за осъществяване на предварителен контрол, като обекти на контрол не са включени процесите по: възлагане на обществени поръчки; поемане на задължение и извършване на разходи, извън приложното поле на ЗОП; определяне и плащане на възнаграждения по служебни и трудови правоотношения; отчитане и събиране на приходи и такси, независимо от основанието, на което се събират; разпореждане с движимо и недвижимо имущество и учредяване на ограничени вещни права, както и не са разработени образци на документи за документиране на предварителния контрол за законосъобразност в съответствие с Указанията за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност в организациите от публичния сектор, утвърдени със Заповед № ЗМФ 184/06.03.2020 г. на министъра на финансите.
- ❖ Не са анализирани и актуализирани при необходимост, най-малко веднъж годишно въведените контролни дейности в процесите по администрирането на приходите от местни данъци и такси, възлагане и изпълнение на обществени поръчки и управление и разпореждане с имоти – общинска собственост, в съответствие с изискването на ЗФУКПС.

Липсата на вътрешни правила и процедури, регламентирани основни процеси и дейности, или несвоевременното им актуализиране, в съответствие със законовите изисквания, води до неадекватен вътрешен контрол в организациите от публичния сектор и повишава риска от пропуски и извършване на незаконосъобразни разходи.

По-съществените констатации, свързани с ефективността на прилаганите контролни дейности и допуснатите нарушения при администриране на приходи, разходване на бюджетни средства, възлагането и изпълнението на обществени поръчки и при управление на имуществото, са обобщени и представени, както следва:

- Констатирани нарушения, отнасящи се до администриране на приходи и разходване на бюджетни средства **от министерства, ведомства и държавни висши училища:**
 - ❖ Установени са случаи, при които не са изпратени уведомления до Националната агенция за приходите и Агенция „Митници“ за сключените договори и извършените плащания.
 - ❖ Не са определени длъжностни лица, отговорни за контрола по изпълнението на отделните договори и не са подписани договорените приемо-предавателни протоколи при получаване на стоки/услуги.
 - ❖ Извършени са авансови плащания в пълен размер на договорените суми, при въведени ограничителни мерки от министъра на финансите.
 - ❖ Извършени са разходи, без да е приложен и/или документиран писмено въведеният в организацията ред за инициране, одобряване и извършване на разходите.
 - ❖ Не се начисляват и събират неустойки за забава/неизпълнение по сключени договори, при наличие на основание за това.
- Констатирани нарушения, отнасящи се до администриране на приходи и разходване на бюджетни средства **от общините:**
 - ❖ Не са предприети своевременни действия за събиране на просрочени публични вземания от местни данъци и такса за битови отпадъци и не са приложени предвидените в ДОПК способности за събирането им, поради което е създаден риск от погасяването им по давност; не е осъществена контролно-ревизионната дейност чрез възлагане на ревизии и съставяне на актове за установяване на задълженията за просрочени вземания от местни данъци и такси.
 - ❖ При изпълнението на договори за обществени поръчки не са определяни отговорни длъжностни лица за осъществяване на контрол по изпълнение на договорите; извършени са плащания след договорения срок; не са изготвени приемо-предавателни протоколи за приемане на извършени услуги/доставки; договори за обществени поръчки са изпълнени след договорения срок, без от възложителя да са уговорени/претендирани обезщетения за забава на изпълнението.
 - ❖ По отношение на разходите за субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел е установено: от председатели на читалища не са представени на кмета на общината предложения за дейността за съответната година или са представени след определения срок; от кмета на общината не са сключени договори за финансиране на дейността на читалища; разпределението на допълнителните трансфери и на предвидените средства за допълнително финансиране на читалищната дейност не е извършено от комисията, назначена от

кмета на общината; от кмета не е внесено предложение до Общинския съвет за приемане на годишна програма за читалищната дейност.

- ❖ При общинския дълг: в предложения на кмета на общината до Общинския съвет не са посочени срокове и начин на усвояване на общинския дълг и влиянието на дълговото финансиране и на разходите по обслужването на дълга върху бюджета на общината; не са приложени въведените контролни процедури за предварителен контрол за законосъобразност преди поемане на задължение по сключени договори с Фонд „ФЛАГ“ ЕАД и за извършване на плащания по общинския дълг.
- Констатираните нарушения при проверките за **законосъобразност на обществени поръчки** са аналогични за всички одитирани организации. Някои от нарушенията са:
 - ❖ в обявления за обществени поръчки не са посочени относителната тежест на показателите за оценка, изискванията към личното състояние на участниците, основанията за незадължително отстраняване на участниците, посочени в документацията; в обявленията за оповестяване откриването на процедурите не е посочено обстоятелството за неосигурено финансиране; не са посочени в обявленията за оповестяване на процедурите определените гаранции за изпълнение на договорите, не са посочени документите за доказване на съответствие с определените критерии за подбор;
 - ❖ поставени ограничителни условия в обявленията за откриването на процедурите и в документациите, които необосновано ограничават участието на стопанските субекти в тях и противоречат на принципите на свободна и лоялна конкуренция, посочени в ЗОП;
 - ❖ не е спазен нормативно определения срок за изпращане на обявления за възложени обществени поръчки и/или изпълнени договори за публикуване в Регистъра на обществените поръчки (РОП); непубликуване в РОП на договори и приложения към тях;
 - ❖ при подписване на договорите за възлагане на обществени поръчки са изискани документи, до които възложителят има осигурен служебен достъп.
- Констатираните нарушения, отнасящи се до **управлението на държавни имоти**, включват: преди провеждане на търгове и сключване на договори за наем от финансовия контролор не е извършен предварителен контрол за законосъобразност; отдадени под наем имоти са ползвани незаконосъобразно след изтичане на договорените срокове; сключени са договори, с които за временно и възмездно ползване, са предоставени площи, находящи се в имоти - публична държавна собственост, без провеждане на търгове; имоти държавна собственост се ползват без правно основание; плащания на наемни вноски по договори не са извършени в срок.
- Констатираните нарушения, отнасящи се **до управлението и разпореждането с общинско имущество**, са групирани, както следва:
 - ❖ При застраховане на застроени имоти публична общинска собственост: застроените имоти (публична общинска собственост) не са застраховани включително срещу „природни бедствия“ и „зеетресение“; по бюджета на

общината не са предвидени средства за застраховането им; застраховани са общински имоти, за които няма съставени актове за общинска собственост и без да е прието решение на Общинския съвет. Вноските по застрахователните полици за застраховане на сградите, предоставени под наем, са направени от Общината и не са възстановени от наемателите и ползвателите.

- ❖ При отдаването под наем на нежилищни имоти и земеделски земи след проведени публични търгове/конкурси: имоти не са включени в годишната програма за управление и разпореждане с имоти (общинска собственост); в състава на комисиите за провеждане на търгове не са включени кметове на кметства или техни представители, на чиято територия се намират имотите; договори за аренда не са регистрирани в Общинска служба по земеделието по местонахождението на имотите; не са спазени изискванията на АПК при съобщаването на заповедите на кмета за обявяване на спечелилия търга и при сключването на договорите за наем – преди влизането в сила на заповедите на кмета за обявяване на спечелилия участник; от общинските администрации не са вписани договорите за наем в службите по вписванията по местонахождението на имотите; не са съставени приемо-предавателни протоколи за предаване на имоти на наемателите; не са предприети действия за прекратяване на договорите, при системно неплащане в срок на наемната цена; договори са сключени преди срока за обжалване на заповедите за спечелилите търгове участници.
- ❖ При отдаването под наем на земеделски земи, полски пътища, пасища, мери и ливади без търг: не е осигурена публичност при обявяването и разпределението им; пасища, мери и ливади са актувани като частна общинска собственост, вместо като публична общинска собственост; в договорите за наем на пасища, мери и ливади не е включена клауза за увеличаването на наемната цена с официалния инфлационен индекс на потребителските цени, в нарушение на императивните изисквания на Закона за собствеността и ползването на земеделските земи (ЗСПЗЗ); заповедите на кмета на общината за назначаване на комисии не съдържат законовоопределения брой резервни членове; от членовете на комисиите не са представени декларации, че не са свързани лица по смисъла на Търговския закон; за фактическото предаване на имотите на наемателите не са съставени приемо-предавателни протоколи.
- ❖ При проведени търгове за разпореждане с имоти – общинска собственост: имоти, предмет на разпоредителни сделки, не са включени в годишната програма за управление и разпореждане с имоти като имоти, които общината има намерение да предложи за разпореждане; в състава на комисиите за провеждането на търгове не са включени кметове на кметства или определени от тях служители, на територията на които се намират имотите; членовете на комисиите не са удостоверили липсата на обстоятелства, относно наличието на материален интерес от резултатите на търговете и липсата на свързаност; не са спазени изискванията на АПК при съобщаването на заповедите на кмета за обявяване на спечелилия търга участник и в тях е поставено незаконосъобразно изискване за заплащане на режийни разноски, като процент от продажната цена на имотите; договорите за продажба са сключени преди влизане в сила на заповедите на кмета за определяне на спечелилия търга участник. Незаконосъобразно законовите правомощия на кмета на общината при

отдаване под наем на имоти – общинска собственост са делегирани на друго длъжностно лице.

- ❖ От общините, в качеството им на собственик – данъчно задължено лице, не са декларирани всички имоти (частна и публична общинска собственост) и за тях не са определени и платени данък върху недвижимите имоти и такса за битови отпадъци; в договорите за наем на нежилищни имоти не са включени клаузи за заплащане на такса за битови отпадъци и извършените разходи от общината не са възстановени от наемателите. Не са предприети своевременно действия за събиране на просрочени вземания от наеми.
- ❖ Относно общинските жилища: настанените са лица, които не отговарят кумулативно на всички условия; определени са по-ниски или по-високи наемни цени от регламентираните; в договори за наем на общински жилища не е включена клауза за заплащането на такса за битови отпадъци и не е начислена и събрана такса за битови отпадъци от наемателите, а платената от общината такса за битови отпадъци не е възстановена от наемателите.
- ❖ Предприетите от общинската администрация действия за събиране на просрочени наеми са неефективни, в резултат на което в много случаи е изтекла давността за събирането им по съдебен ред. Договори за наем с просрочени задължения не са прекратени поради неплащане на наемната цена за повече от един месец или поради системното ѝ неплащане в срок, въпреки че са възникнали основания за това.

■ По отношение на „информация и комуникация“ и „мониторинг“

Тези два елемента от системите за управление и контрол са изследвани частично в одитите за съответствие. Констатирано е в някои от одитираните организации, че дейностите по документиране, информация и комуникация са неефективни – не са писмено въведени изисквания за документиране на основни процеси, не е определено необходимото съдържание на въведени преписки/досиета за извършени проверки и други дейности, с което не е осигурена одитна пътека за проследимост и наблюдение.

Причини за констатираните нарушения в одитите за съответствие

Най-често причините за констатираните нарушения и несъответствия с правната рамка са:

- Неефективни или липсващи процедури за мониторинг на дейностите и на системата за финансово управление и контрол с цел да се оцени тяхната адекватност и съответствие с изискванията на правната рамка от по-висока степен. Непълнота при определяне на обхвата на контрола и пропуски при неговото осъществяване. Несвоевременно актуализиране на СФУК относно обхвата на процедурите за предварителен контрол за законосъобразност.
- Неидентифицирани и неоценени съществени рискове за дейността и съответно липса на въведени писмено адекватни контролни дейности, които да предотвратяват, разкриват и коригират нарушенията/несъответствията с правната рамка и договорите.

- Липса на ясни и точни правила и процедури за периодичен преглед и докладване на резултатите, за документиране на отделните процеси, съобразно тяхната специфика, както и за последващи оценки на изпълнението.
- Липса на достатъчен административен капацитет за осигуряване на срочното и качествено изпълнение на дейностите, както и липсата на ясно определени задължения на служителите с контролни функции, на ред и начин за осъществяване на контрол върху работата на служителите, отговорни за отделните дейности в процеса.
- Липса на определен ред и длъжностни лица, отговорни за извършване на периодичен преглед и актуализация на вътрешните актове в изследваните области, както и на актовете на общинския съвет.
- Формално осъществен предварителен контрол за законосъобразност от длъжностните лица и неефективен контрол при изпълнението на договорите за обществени поръчки и на договорите за наем.
- Недобра координация между структурните звена в общинската администрация за предприемане на законовоопределените действия спрямо некоректни изпълнители на договори и нередовни наематели.
- Невъведени процедури за мониторинг и липса на текущо наблюдение и самооценка на системата за финансово управление и контрол с цел да се оцени нейната адекватност и своевременност, да се предостави информация за установени слабости и пропуски и да се предприемат коригиращи действия.
- Неадекватни и недостатъчни контролни дейности, които не са подходящо адресирани и не са вменени като задължения на длъжностни лица, заемащи подходящо място в административната структура.

Препоръки на Сметната палата за отстраняване на нередности и несъответствия и предприети мерки от одитираните организации

За отстраняване на системни слабости и засилване на вътрешния контрол в бюджетните организации и общините Сметната палата е дала множество **препоръки**.

Основните препоръки към **министерства, ведомства и държавни висши училища**, адресирани до ръководителите на одитираните организации (министри, изпълнителни директори на агенции, ректори на висши училища) са: утвърждаване на образци на контролни листове, свързани с конкретни проверки на различни дейности/процеси/обекти в организацията; прекратяване на договори за ползване на имоти/площи – държавна собственост без провеждане на търгове или ползвани след изтичане на срока на договора; осъществяване на контрол при провеждане на обществени поръчки.

Основните препоръки към **общините**, адресирани до кметове и общински съвети, са:

- актуализиране на наредби, устройствени правилници, вътрешни правила и др., с цел привеждането им в съответствие със законовите актове;
- идентифициране и оценяване на рисковете, свързани с общинските дейности и писмено въвеждане на адекватни контролни дейности, които да гарантират законосъобразното осъществяване на процесите;

- сключването на договори за отдаване под наем/право на ползване и клаузите на договорите за отдаване под наем/право на ползване на имоти – общинска собственост да се приведат в съответствие с изискванията на правната рамка относно застраховането на имотите в полза на общината за сметка на наемателите/ползвателите;
- начисляването и събирането на дължимата такса за битови отпадъци от наемателите на недвижими имоти – частна и публична общинска собственост – да се приведе в съответствие с правната рамка съобразно сроковете за заплащането на таксата за битови отпадъци;
- дейността на общината, в качеството ѝ на данъчно задължено лице относно деклариране на имотите – общинска собственост по реда на Закона за местните данъци и такси, да се приведе в съответствие с изискванията на нормативните актове;
- въвеждане на контролен механизъм, с който да се гарантира осъществяването на предварителен контрол за законосъобразност на дейността по управлението на общинския дълг.

По време на извършване на одита от ръководителите на някои от одитираните организации са предприети действия за отстраняване на установени несъответствия, както и изпълнение на дадените препоръки преди издаването на окончателните одитни доклади. Предприетите своевременни действия от ръководителите на някои одитирани организации са причина в окончателните одитни доклади да няма препоръки от Сметната палата.

Примерите за своевременно предприети коригиращи действия **още по време на одита**, от някои **министерства, ведомства и държавни висши училища**, са свързани най-вече с извършени промени във вътрешните правила, като са въведени нови контролни дейности и са определени длъжностни лица, които да ги осъществяват.

Общините също предприемат своевременно коригиращи действия още по време на одита. За подобряване на събираемостта на приходите и отстраняване на установени несъответствия са предприети коригиращи действия от следните общини:

- Община Поморие: заведен е публичен регистър за разпоредителните сделки с имоти – общинска собственост, в съответствие с определеното съдържание за подлежащата на вписване информация по Закона за общинската собственост; с решение на общинския съвет са определени общинските жилища с предназначение за настаняване под наем на граждани с установени жилищни нужди; от общината са декларирани имоти, отдадени под наем за стопанска дейност; внесени са неплатените задължения и лихвите за просрочия за данък върху недвижимите имоти, за такса за битови отпадъци и задължения и лихви от текущата и предходни години.
- Община Чирпан: от общината са платени данък върху недвижимите имоти и таксата за битови отпадъци, дължими за имоти – общинска собственост.

Общи заключения от одитите за съответствие

На база на резултатите от одитите за съответствието при финансовото управление, приключени през 2025 г., Сметната палата отново констатира съществени отклонения по отношение на дизайна, въвеждането и прилагането на контролните дейности в одитираните процеси. Разходването на публичните финанси в съответствие с приложимите правила и договорите изисква:

- Да се подобри разбирането за управленската отговорност от ръководителите на организациите от публичния сектор. Ръководените от тях организации да имат разписани и одобрени адекватни вътрешни правила, процедури и контролни дейности, които да са в съответствие с правната рамка и да дават правилна насока за изпълнение на дейностите и процесите в организациите.
- Да се преодолее формалното отношение към системите за финансово управление и контрол. Правилата, контролните дейности и процедурите следва не само да са адекватно разписани, но и да се познават и прилагат ефективно от ръководители и служители. Поддържането на добър административен капацитет с обучени професионалисти е предпоставка за ефективно осъществяване на контрола на всяко ниво и процес, което от своя страна е гаранция за законосъобразното разходване на публичните средства.

3.5 Одити на изпълнението през 2025 г.

Одитите на изпълнението са *независимо, обективно и надеждно* проучване дали инициативите на правителството, неговите системи, дейности, програми, действия и организации се осъществяват и функционират в съответствие с принципите за икономичност, ефикасност и ефективност и **дали съществуват възможности за подобрене.** (МСВОИ 300)

Те са изключително важен продукт от дейността на Сметната палата, защото позволяват на институцията да предостави на заинтересованите страни задълбочена информация за това дали публичните ресурси се използват по предназначение и дали се постигат планираните резултати.

ОДИТНИ ДОКЛАДА

През 2025 г. с решение на Сметната палата **са приети 4 одитни доклада** за извършени одити на изпълнението, които са възложени в края на м. октомври 2023 г. и са включени в Програмата за одитната дейност за 2024 г. като преходни. През годината са изпълнявани общо 8 одита, от които 4 преходни, възложени в края на 2024 г. и 4 нови одита от Програмата за одитната дейност на Сметната палата за 2025 г. В допълнение, одиторите са осъществили **9 проверки за изпълнение на препоръките**, дадени от Сметната палата.

Приключилите одити са извършени **в 4 секторни направления:**

Правосъдие и вътрешни работи,
борба срещу незаконосъобразните
практики, корупция и измами

1

Местно развитие

1

Устойчиво селско
стопанство

1

Кръгова и нисковъглеродна
икономика

1

Секторно направление: Правосъдие и вътрешни работи, борба срещу незаконосъобразните практики, корупция и измами

1

Одит: „Мерки за предотвратяване и противодействие на корупцията при изразходване и управление на средствата от европейските фондове“ за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2023 г.

Одитирани организации: Министерски съвет, Министерство на иновациите и растежа, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на околната среда и водите, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на транспорта и съобщенията, Министерство на образованието и науката, Министерство на вътрешните работи и Министерство на земеделието и храните.

Основен одитен въпрос: Ефективни ли са действията на отговорните органи за предотвратяване и противодействие на корупцията при управлението на средствата от Европейските фондове за споделено управление?

Заключение от одита:

Действията по предотвратяване и противодействие на корупцията на органите, отговорни за управлението на средствата от Европейските фондове при споделено управление за периода 2021-2023 г., са с ниска степен на ефективност по отношение на:

- управлението на процеса по предотвратяване и противодействие на корупцията на национално ниво – национални политики и координация;
- управлението на човешките ресурси и въвеждане на етични стандарти на високите управленски нива;
- въведените системи за борба с корупцията на ниво организация – възложени отговорности, управление на корупционните рискове, планиране на антикорупционни мерки, както и въведена рамка от стандарти и регулации и въведени механизми за установяване на корупционни практики – получаване и администриране на сигнали и вътрешен контрол.

Основните **причини** са:

- Неадекватна организация на управление на процеса по превенция и противодействие на корупцията на национално ниво, тъй като:
 - до м. януари 2025 г. няма приет отчет за изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията 2021-2027 г. нито е извършена актуализация, съобразно идентифицирани слабости, проблеми и настъпили промени;
 - дейността на Националния съвет по антикорупционни политики и Съвета за прилагане на националния координационен механизъм за върховенство на правото не подпомага управлението на процеса по превенция и противодействие на корупцията, предвид нерегулярно проведените заседания и взети решения.
- Недостатъчна ефективност на действията на одитираните организации за превенция и противодействие на корупцията при управлението на средства от Европейските фондове при споделено управление предвид:

- невъведени стратегии за борба с корупцията в отделните администрации с ясно поставени цели, отговорности, както и механизми за развитие и подобряване на системата;
- липса на адекватно управление на корупционните рискове поради липсата на методология за тяхната оценка;
- липса на условия за ефективно прилагане на доказани антикорупционни мерки, като ротация, разделяне и периодична смяна на отговорности на звена/позиции със завишен корупционен риск;
- невъведени етични принципи и правила за поведение на лицата, заемащи висши държавни длъжности;
- липса на ред за периодично запознаване на служителите с действащите етични норми в съответната организация и на достатъчно обучения на служителите, насочени към политиките и стандартите за интегритет, каквито в някои министерства изобщо не са провеждани през периода 2021-2023 г. и др.

➤ Пропуски в механизмите за установяване на корупционни практики, въведени в одитираните организации, чрез системи за подаване и администриране на сигнали и вътрешен контрол предвид:

- липса или непълна регламентация на организацията на работа с предложения и сигнали в устройствените правилници на над 80 на сто от министерствата, в несъответствие с изискването на Административнопроцесуалния кодекс;
- наличие на различни разпоредби в националното законодателство относно администрирането на анонимни сигнали при управлението на средства от националния бюджет и от фондовете на ЕС, в т. ч. и сигнали за корупция, което води до оставянето на тези сигнали без последствия;
- липса на доверие в институциите на лицата, подаващи сигнали, въпреки наличието на нормативни разпоредби за защита.

➤ Пропуски в осъществявания вътрешен контрол по отношение предотвратяване и противодействие на корупцията при управление на средствата от Европейските фондове при споделено управление предвид:

- липса на оценка на корупционния риск в организациите;
- неадекватно планиране и ограничаване на обхвата на контролната дейност на Главния инспекторат и инспекторатите в одитираните организации до проверки на декларациите за несъвместимост и за имущество и конфликт на интереси;
- неприпознаване на контрола с цел противодействие на корупцията, като съществена част от дейността на вътрешния одит.

Налице са и **добре управлявани процеси**, като:

- въведените в рамките на управляващите органи системи за борба с измамите, корупцията и конфликта на интереси със съответните политики, правила, процедури и отговорности, оценка на рисковете от измами, предприемането на контролни дейности за намаляване на идентифицираните рискове;
- нормативно регламентирания ред за подбор, назначаване и оценяване на изпълнението на длъжността на държавните служители;
- въведените етични норми за държавните служители.

В резултат от одита са **дадени 9 препоръки към министър-председателя** на Република България. **Основните препоръки са:**

- осигуряване на публичност на информацията относно изпълнението на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021-2027 г. и Пътната карта към нея;
- прецизиране на функциите и задачите на Националния съвет по антикорупционни политики с цел ясното им разграничаване от тези на Комисията за противодействие на корупцията и от Съвета за прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото;
- създаване на рамка от минимални изисквания за изграждане на система за борба с корупцията на ниво организация и определяне на организациите, в които тази рамка следва да се прилага;
- изменение на Насоките за изготвяне на антикорупционните планове с цел ползването им при изграждане на механизма за изпълнение на стратегиите, системите и програмите за борба с корупцията на организационно ниво;
- въвеждане на механизъм за идентифициране, оценяване, приоритизиране и реакция на корупционните рискове с цел избягване на дублиране на процесите по управление на рисковете на организационно ниво.

След приемане от страна на Министерския съвет на рамката от минимални изисквания за система/стратегия/програма за борба с корупцията, **на министрите от одитираните министерства се препоръчва да въведат такива изисквания и по отношение на ръководените от тях ведомства.**

Преди приемането на окончателния одитен доклад:

- министърът на иновациите и растежа и изпълнителният директор на Изпълнителната агенция Програма „Образование“ е актуализирал етичните кодекси на служителите в ръководените от тях администрации;
- министърът на образованието и науката е утвърдил Вътрешни правила за дейността на Инспектората на МОН по прилагането на Закона за противодействие на корупцията и поименно определя инспекторите, на които е наредено извършване на приемане, регистриране, съхраняване, обработване и проверка за спазване на нормативните изискванията относно подаването на декларациите, предвидени в Закона за противодействие на корупцията;
- изпълнителният директор на Изпълнителна агенция Програма „Образование“ е определил длъжностните лица, които съставят актове за установяване на административни нарушения по Закона за противодействие на корупцията.

В резултат от изпълнението на дадените препоръки се очаква ясно дефиниране на системата за противодействие и борба с корупцията на национално и организационно ниво, с всички необходими елементи за ефективното ѝ функциониране. Срокт за изпълнение на препоръките е до края на 2026 г.

2

Одит: „Приносът на приоритетна ос 1 „Води“ на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 за изпълнението на националните цели в областта на пречистване на отпадъчните води“ за периода от 01.01.2014 г. до 31.12.2023 г.

Одитирана организация: Министерство на околната среда и водите.

Основен одитен въпрос: Постига ли се очакваният принос от подкрепата по приоритетна ос 1 „Води“ на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 за изпълнение на националните цели в областта на пречистване на отпадъчните води?

Заключение от одита:

Забавянията при изпълнението на договорите по приоритетна ос 1 „Води“ на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 не позволяват постигането на очаквания принос на оперативната програма за изпълнение на националните цели в областта на пречистване на отпадъчните води за съответния програмен период в първоначално предвидените по програмата срокове. „Прехвърлянето“ на неизпълнени договори по Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 като „фазирани“ по Програма „Околна среда“ 2021-2027 също влияе негативно, като намалява потенциала за финансиране на нови проекти в областта на ВиК сектора и за изпълнение на националните цели.

Необходими са допълнителни действия за:

- осигуряване на единна визия и стратегически цели, които да определят дългосрочната посока на развитие в сектор „Води“;
- разработване на планове за дългосрочно устойчиво финансиране на инвестиции във ВиК инфраструктура, с оглед постигане на националните цели в областта на пречистването на отпадъчни води;
- адаптиране на дизайна на предлаганите финансови инструменти, с цел повишаване на интереса на заинтересованите страни към тях;
- ускоряване на процеса на изпълнение на договорите с рисков характер по приоритет 1 „Води“ на Програма „Околна среда“ 2021-2027;
- подобряване на процесите по мониторинг и контрол, които да осигуряват по-голяма ефективност на контролния процес, включително по отношение на наблюдението на специфичните индикатори по сключените от бенефициентите договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ;
- подобряване на системите за управление на риска, чрез въвеждане на допълнителни превантивни мерки за намаляване на рисковете, които биха могли да доведат до забавяне на изпълнението или неуспех в постигането на целите.

Основните **причини** са:

- Липса на действия от МОСВ за предоговаряне на сроковете за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО за пречистване на градските отпадъчни води за агломерациите с товар над 10 000 екв. ж.

- Разработване на два стратегически документа в областта на водния сектор, което затруднява осигуряването на единна визия и стратегически цели и възпрепятства извършването на ефективен мониторинг на изпълнението на политиката в областта.
- Пропуски с негативно влияние върху процесите по програмиране, планиране и договаряне на публичните ресурси по приоритетна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020, като:
 - забавяне на реформата във водния сектор, с което се намалява потенциала за подпомагане на ВиК сектора, опериращ в населените места с над 10 000 екв. ж. със средства от фондовете на ЕС през програмния период 2014-2020;
 - неизползване на възможността за насочване на неусвоения ресурс по приоритетна ос 1 „Води“ за финансиране на ВиК проекти в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв. ж. в консолидирани райони, въпреки ранно установената невъзможност за изпълнение на част от сключените по оста договори;
 - забавяне на стартирането на процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по приоритетна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020, в резултат на недостатъчната проектна готовност на кандидатите, което влияе негативно върху ефективното управление на риска от несвоевременно приключване на договорите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в срока за възстановяване на разходите за програмния период;
 - недостатъчната проектна готовност на конкретните бенефициенти, довела до забавяне на процесите по оценка на проектните предложения и договарянето на безвъзмездната помощ;
 - изключването от обхвата на ОПОС 2014-2020 на подготвени за финансиране проекти, както и на проекти, за които е изпълнен първи етап от договора за изграждане на ВиК инфраструктура по ОПОС 2007-2013, което води до неефективно и неефикасно разходване на средствата от фондовете на ЕС за тези проекти;
 - неизпълнението на част от договорите по приоритетна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020, което затруднява постигането на националните цели и води до необходимостта от повишаване на ефективността при използване на средствата по Програма „Околна среда“ 2021-2027;
 - несъщественият принос на финансовите инструменти по приоритетна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020 за осигуряване на допълнително финансиране по договорите по приоритетната ос и др.

Констатирани са и **положителни мерки**, въведени от Управляващия орган на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020:

- провеждане на работни срещи, срещи с други институционални участници в процеса на управление и изпълнение на проектите;
- въвеждане на изисквания за изготвяне на планове за действия с междинни цели за недопускане на загубата на ресурс по програмата;
- наддоговаряне на средствата по приоритетна ос 1 „Води“ и предприемането на коригиращи действия с цел недопускане на загуба на финансов ресурс.

Към министъра на околната среда и водите са адресирани 6 препоръки:

- актуализиране на стратегическите документи в сектор „Води“ с цел подобряване на съгласуваността и координацията между тях както по отношение на визията, стратегическите цели и подцели, така и по отношение на индикаторите за измерване и оценка на изпълнението;
- анализиране на възможностите за предоговаряне на условията по ПОС 2021-2027 с цел разширяване на възможностите за финансиране, вкл. за агломерациите от неконсолидираните територии, агломерации между 2 000 и 10 000 екв. ж. и общините като бенефициенти;
- подкрепа за изпълнението на сключените договори по Приоритетна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020, които не са фазирани и не са завършени в рамките на сроковете за допустимост на разходите;
- адаптиране на финансовите инструменти за подпомагане на бенефициентите по Приоритет 1 „Води“ на ПОС 2021-2027, така че да отговорят по-добре на специфичните нужди на ВиК сектора и да бъдат по-привлекателни за потенциалните бенефициенти въз основа на опита по прилагането им по ОПОС 2014-2020;
- анализиране на успеваемостта на договорите, изпълнявани по Приоритетна ос 1 „Води“ на ОПОС през двата програмни периода 2007-2013 г. и 2014-2020 г. за идентифициране на причините за успех или неуспех и извеждане на добри практики при изпълнението на инвестиционни проекти в областта на пречистване на отпадъчните води, с цел подобряване на ефективността при изпълнението на договорите, сключени по Приоритет 1 „Води“ по ПОС 2021-2027 и др.;
- въвеждане на практика за изготвяне от бенефициентите по Програма „Околна среда“ 2021-2027 на планове за действие за ускоряване на изпълнението на проекти с рисков характер, при залагане на съответни срокове и механизми, които да осигурят тяхното спазване.

Изпълнението на препоръките ще позволи да се създадат условия за повишаване на ефективността и приноса на средствата от ЕС за изпълнение на ангажиментите на България относно пречистването на отпадъчните води, заложи в Директивата на Съвета от 21 май 1991 година за пречистване на градските отпадъчни води (91/271/ЕИО). Сроктъ за изпълнение на препоръките е до края на м. август 2026 г.

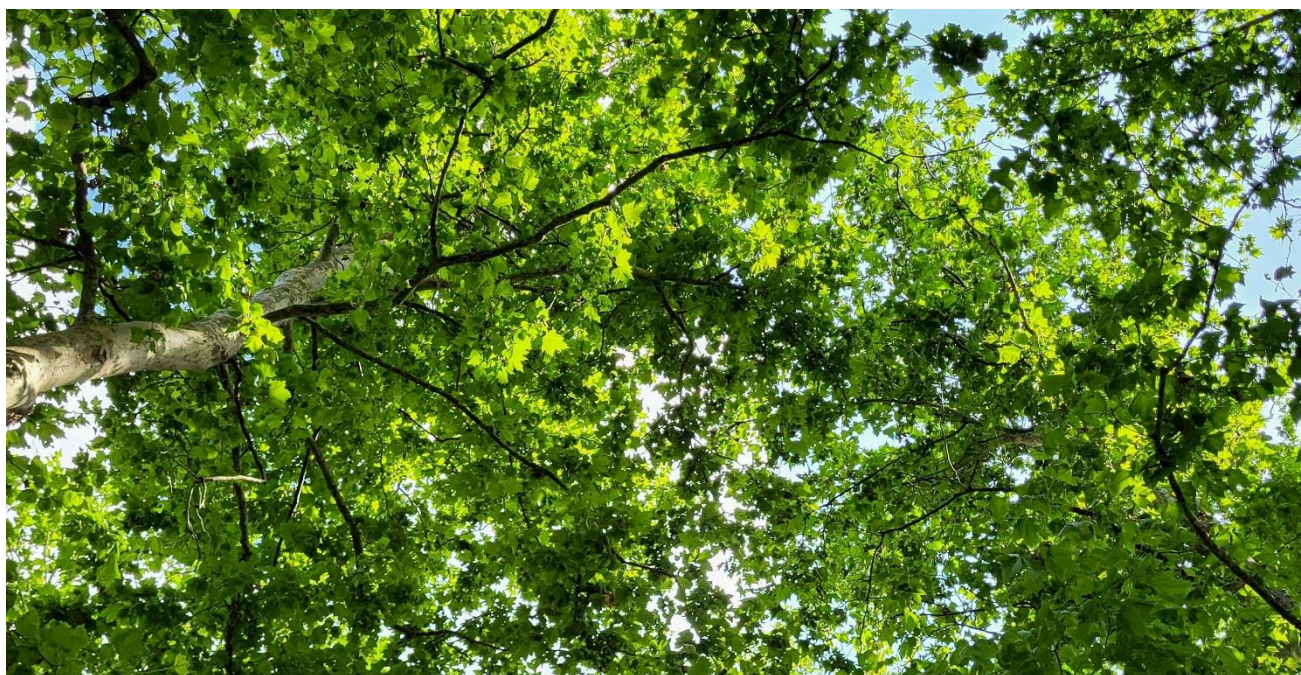
Секторно направление: Устойчиво селско стопанство

3

Одит: „Опазване, възстановяване и устойчиво управление на горите“ за периода от 01.01.2021 г. до 31.12.2023 г.

Одитирани организации: Министерство на земеделието и храните и Изпълнителна агенция по горите.

Основен одитен въпрос: Ефективна ли е провежданата политика за осигуряване на опазване, възстановяване и устойчиво управление на горите?

Заклучение от одита:

Провежданата политика за опазване, възстановяване и устойчиво управление на горите е насочена към многофункционално и устойчиво управление на горските екосистеми, както и постигане на баланс между екосистемните, социалните и икономическите функции на горите.

За постигане на ефективност на политиката е необходимо да се положат допълнителни усилия за решаването на пропуски по отношение на:

- спазване на изискванията, принципите и сроковете за горското планиране на трите нива на планиране;
- спазване на законовите изисквания по отношение на обособяването на горски териториални единици за процеса по инвентаризация и предприемането на действия за създаване на необходимата организация;
- изпълнение на изискването за извършване на национална инвентаризация, заложено в Закона за горите през 2011 г.;
- изграждане и поддържане на единна информационна система за горските територии и за дейностите в тях;
- постигане на устойчивост при планирането на бюджетните средства от бюджетната програма за планиране, опазване от посегателства, пожари и лесозащита;
- неусвояване на предвидените средства по европейските програми и липса на достатъчно инвестиции и дейности в горските територии;
- подобряване на създадената организация за осъществяване на контрол при управлението на горите по отношение на въвеждането на вътрешни актове за контролните дейности и осигуряване на ефективност при планирането;

- подобряване на административнонаказателната дейност за предотвратяване и установяване на нарушения на Закона за горите и подзаконовите актове по прилагането му;
- изпълнение на планираните дейности и мероприятия за опазване, възстановяване и устойчиво управление на горите в пълен обем.

Основните **причини** са:

- Несвоевременно дългосрочно планиране в горските територии поради липсата на приети и актуализирани национални стратегически документи и на утвърдени областни планове за всички области на страната, които да поставят определени цели и конкретни действия за оперативното планиране.
- Неспазване на изискванията на Закона за горите за обособяване на горски териториални единици в районите на дейност на държавните горски стопанства и държавните ловни стопанства и за извършване на национална инвентаризация на горските територии.
- Неразработване на предвидената по закон инвестиционна програма за горскостопански дейности на Министерството на земеделието и храните.
- Недостатъчно добрата организация за изпълнение на контролните функции както на специализираните дирекции от администрацията на Изпълнителната агенция по горите по отношение на дейността на регионалните дирекции по горите и специализираните териториални звена, така и на регионалните дирекции по горите при извършване на комплексните проверки за спазване на законодателството в областта на управление на горските територии.

Като **добра практика** може да се отбележи, че с въведената горска сертификация при управлението на държавните горски територии са създадени предпоставки за устойчивото управление на много голяма част от горите, като отчетените резултати от дейностите и мероприятията показват напредък от провежданата политика в горския сектор.

Към министъра на земеделието и храните са отправени 9 препоръки, а към изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по горите 13 препоръки. Препоръките са насочени към:

- възстановяване на работата на Националния съвет по горите;
- привеждане на Националната стратегия за развитие на горкия сектор в Република България за периода до 2030 г. в съответствие с изискванията на добрите практики за стратегическо планиране;
- планиране и извършване на национална инвентаризация на горите;
- разработване и приемане на предвидената в Закона за горите инвестиционна програма на Министерството на земеделието и храните за горскостопанските дейности;
- актуализиране на стратегическия план за развитие на горския сектор;

- осигуряване на финансови средства за изработване на областни планове за развитие на горските територии за всички области;
- създаване на информационна система за инвентаризация и планиране в горските територии, базирана на географска информационна система и в съответствие с нормативните изисквания;
- подобряване на организацията на работата по осъществяване на нормативно предвидените дейности по контрол, изпълнявани от Изпълнителна агенция по горите;
- анализиране на пропуските в административнонаказателната дейност, осъществявана от органите на Изпълнителна агенция по горите, с цел предприемане на действия по тяхното отстраняване;
- оповестяване в годишните отчети на Изпълнителна агенция по горите на информация за планираните за залесяване и залесени площи и др.

С изпълнението на препоръките се очаква да се осигурят условия за повишаване на ефективността при управлението на горите в Република България. Срокт за изпълнение на препоръките е до края на първото полугодие на 2026 г.

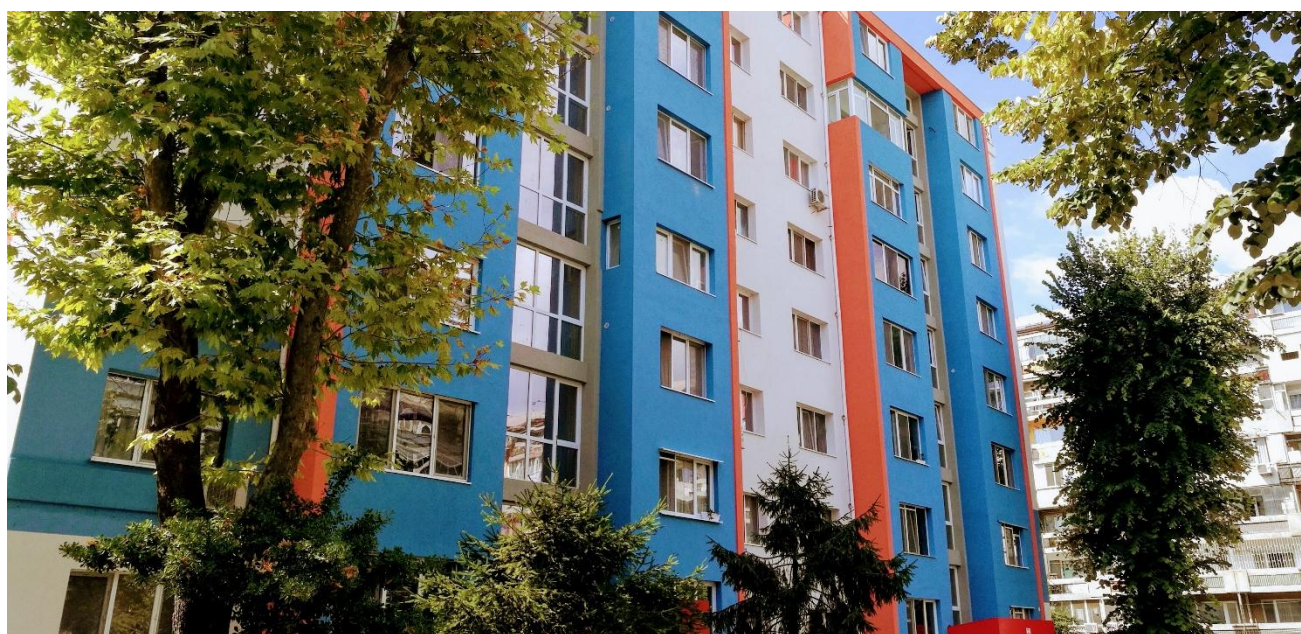
Секторно направление: Кръгова и нисковъглеродна икономика

4

Одит: „Постигане на енергийна ефективност чрез обновяване на многофамилните жилищни сгради“ за периода от 01.01.2015 г. до 31.12.2022 г.

Одитирана организация: Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Основен одитен въпрос: Ефективно ли е изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради?

Заключение от одита:

Чрез обновяване на жилищния сграден фонд по Програмата се постига подобряване на жилищната инфраструктура и облика на градовете, удължава се животът на сградите, качеството на околната среда и се постигат значителни икономически и социални ефекти чрез осигуряване на повече възможности на бизнеса за допълнителна заетост и повишаване на благосъстоянието на жителите на територията на цялата страна. В хода на изпълнението на Програмата е натрупан значителен опит от всички ключови участници, който трябва да бъде съхранен и използван ефективно, като се адресират установените затруднения и предизвикателства, с оглед успешно реализиране на стратегическите цели за обновяване на сградния фонд на България до 2050 г.

Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради е най-мощната програма за обновяване на жилищния сграден фонд, реализирана на територията на цялата страна, по която са **изпълнени проекти в 152 населени места в 143 общини**. Интересът към Програмата е много висок и в резултат на адекватните действия и усилия от всички участници в процеса към 30.09.2024 г. е **постигнато усвояване на близо 100 на сто от общия финансов ресурс**. Постигнато е **подобряване на енергийната ефективност и комфорта на обитаване на 1970 сгради или 98 на сто от сградите, за които има сключени договори за целево финансиране**. От Министерството на регионалното развитие и благоустройството са предприети действия за обновяване на още 48 сгради, чрез стартиране на друга процедура, и през 2024 г. са сключени споразумения за трансфер в полза на общините, на територията на които се намират сградите. Така се постига обновяване на всички сгради, за които има сключени договори за целево финансиране, с изключение на сгради с конструктивни проблеми.

Установени слабости:

- организационни пропуски, които не уреждат в пълен обем функциите на отговорната за Програмата дирекция (дирекция „Жилищна политика“), определени с Устройствения правилник на Министерството на регионалното развитие и благоустройството;
- извършени неколкостепенни структурни промени в дирекция „Жилищна политика“, като не е осигурено ясно разделяне на отговорностите между структурните звена в дирекцията, което да съответства на тяхната специализация; дирекцията работи в условията на непрекъснато променяща се численост на персонала и трудности при осигуряването на необходимите ресурси;
- от МРРБ не са предприети действия за изграждане на интегрирана информационна система, която да осигури събиране и анализиране на данни за различни цели, в т.ч. лесен и бърз достъп до документи и информация.

В резултат на извършения одит **към министъра на регионалното развитие и благоустройството са дадени 4 препоръки**, насочени към:

- разработването и утвърждаването на вътрешни правила за организация на дейността на дирекция „Жилищна политика“ в Министерството на регионалното развитие и благоустройството;
- предприемането на действия за изграждане на интегрирана информационна система за планиране, изпълнение, контрол, мониторинг, отчитане и докладване на изпълнението

на проекти и програми, свързани с обновяването на националния сграден фонд с оглед ефикасно осигуряване на пълна и надеждна информация за управлението им;

- регламентиране на изисквания за определяне на координатори на ниво община със задължение за събиране, обобщаване и докладване на информацията за администриране на дейностите по обновяване на сградите на територията на общината;
- регламентиране на изисквания по отношение на организацията на работата в общините и областните администрации, както и по отношение на създаването, текущото съхранение и предаване на досиетата на проектите, като се осигури систематичност и пълнота на документите във всяко досие; въвеждане на изискване за поддържане и на досиета в електронен вариант.

С изпълнението на дадените препоръки се постига подобряване на условията, в които се осъществява управлението на програма с национален мащаб и децентрализиран начин на изпълнение. Срокт за изпълнение на препоръките е в началото на 2026 г.

Обобщени изводи от одитите на изпълнението:

В резултат от извършените 4 одита, с приети окончателни одитни доклади от Сметната палата през 2025 г., са констатирани несъответствия с изискванията на специфичната правна рамка, относима към мерките и дейностите, обект на одит, както и пропуски в организацията за управление на одитираните процеси и дейности, които са довели до недостатъчно ефективно и/или ефикасно изпълнение на дейността.

С изпълнението на извършените одити се цели:

- осигуряване на условия за повишаване на ефективността от изпълнение на политиките, програмите, функциите и дейностите, което да доведе до подобряване на постигнатите резултати;
- подобряване на ефективността и ефикасността на процесите, чрез които се изпълняват политиките, програмите, функциите и дейностите – обект на одит;
- спазване на изискванията на специфичното законодателство и където е необходимо, подобряване на регулаторната рамка.

При извършване на одитите са дадени **общо 47 препоръки** за подобрене на резултатността от управлението на дейностите и процесите, анализирани в обхвата на одитите. **Всички окончателни одитни доклади са изпратени на председателите на съответните постоянни парламентарни комисии към Народното събрание. Два от общо четирите окончателни одитни доклада са предоставени на Европейската сметна палата и на Европейската комисия**, тъй като в тях е извършен анализ и оценка и на управлението на средства от Европейския съюз.

Систематизирана информация за всички приети от Сметната палата одитни доклади от извършените одити на изпълнението е оповестена в базата данни за одити, поддържана от Европейската международна организация на върховните одитни институции – ЕВРОСАЙ. Резултатите от два от четирите одита са намерили широко отражение в средствата за масово осведомяване, предвид обществения интерес към тяхната тематика.

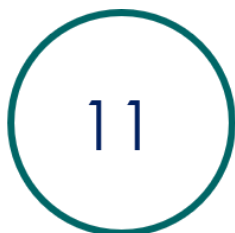
Публичност на резултатите от одити на изпълнението през 2025 г.

3.6 Специфични одити през 2025 г.

Специфични одити са одитите, извършвани при условията и по реда на специален закон, като същите могат да бъдат комбинирани одити, съчетаващи подходите за извършване на финансов одит, одит за съответствие и одит на изпълнението.

В тази категория попадат одитите, които са задължителни по Закона за Сметната палата (становища по бюджети и бюджетните разходи на БНБ), Закона за политическите партии и Изборния кодекс, както и одити на търговски дружества и държавни предприятия.

Одитни доклада

През 2025 г. с решения на Сметната палата са **приети 11 одитни доклада за извършени специфични одити**. В резултат на извършените одити, на ръководството на одитираните организации са дадени конструктивни препоръки, насочени към преодоляване на причините, довели до констатираните несъответствия и към подобряване на одитираните дейности и процеси.

Одити на отчети за изпълнението на бюджети и бюджетни разходи

Одит на отчета за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2024 г.

Одитирана организация: Министерство на финансите

Област на изследване: изготвянето, структурата, съдържанието и представянето на отчета за изпълнение на ДБ на РБ за 2024 г. и мониторинг на процесите, относими към изпълнението на бюджета.

Заклучение от одита:

Изготвеният и представен в Сметната палата отчет е в съответствие с изискванията на Закона за публичните финанси, действащите вътрешни актове и дадените от министъра указания.

Приходите са отчетени по показателите, по които са приети със Закона за държавния бюджет на РБ (ЗДБРБ) за 2024 г. Изпълнението на приетите със ЗДБРБ за 2024 г. приходи, помощи и дарения е 100,3 на сто, като са постъпили 135,4 млн. лв. повече от планираните.

Изпълнението на отразените в отчета за изпълнението на ДБ на РБ за 2024 г. разходи, бюджетни взаимоотношения (нето) и вноса в общия бюджет на Европейския съюз (ЕС) е 97,1 на сто или с 1 471,2 млн. лв. по-малко от приетите със ЗДБРБ за 2024 г.

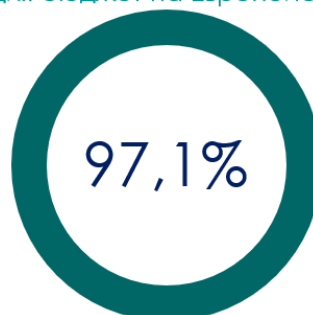
Не е установено превишение на отчетените суми на максималните ангажименти за разходи спрямо уточнения план. Установено е превишение на отчетените суми на максималния размер на новите задължения за разходи от четири първостепенни разпоредители с бюджет, с което не е спазено изискването на чл. 88 от ЗПФ.

Не е установено превишение на извършените разходи за персонал спрямо уточнения план.

Изпълнение на разчетените със ЗДБРБ за
2024 г. приходи, помощи и дарения

Изпълнение на отразените разходи,
бюджетни взаимоотношения (нето) и вноски
в общия бюджет на Европейския съюз

Бюджетното салдо по отчета за изпълнението на ДБ на РБ за 2024 г. е отрицателно и е в размер на (-6 425,8) млн. лв., което е с 1 606,6 млн. лв. по-малко от заложеното в ЗДБРБ за 2024 г. (- 8 032,4) млн. лв.

Отчетените операции в частта на финансирането (нето) са в размер на 6 425,8 млн. лв., в т. ч. външно финансиране (нето) в размер на 5 247,7 млн. лв., вътрешно финансиране (нето) 1 178,1 млн. лв. и приватизация 0,05 млн. лв.

Реализиран е дефицит по Консолидираната фискална програма за 2024 година в размер на (-6 163,6) млн. лв. Отчетени са със 7,4 на сто повече Приходи, помощи и дарения и 7,6 на сто повече Разходи и вноски за бюджета на ЕС спрямо предходната година.

Бюджетно салдо по ДБ на РБ за 2024 г.

-6 425,8
млн. лв.

1 606,6 млн. лв.
по-малко от заложеното
в ЗДБРБ за 2024 г.

Реализиран дефицит
по Консолидираната
фискална програма
за 2024 г.

-6 163,6
млн. лв.

Отчетени повече спрямо
предходната година

7,4%
приходи,
помощи и
дарения

7,6%
разходи и
вноски за
бюджета на ЕС

Общ извод: Състоянието на системите за финансово управление и контрол (СФУК) в изследваната област е добро, въведени са и функционират ефективни контролни механизми и процедури за текущо наблюдение на съставянето, изпълнението и отчитането на ДБ.

2

Одит на отчета за изпълнението на бюджета на държавното обществено осигуряване за 2024 г.

Одитирана организация: Национален осигурителен институт

Област на изследване: изготвянето, утвърждаването, структурата и съдържанието на отчета и отчитане изпълнението на бюджета на ДОО за 2024 г.

Заклучение от одита:

Отчетът за изпълнението на бюджета на ДОО за 2024 г. е изготвен, утвърден и представен в Сметната палата и в Народното събрание при спазване на законовите процедури и срокове. Структурата и съдържанието на отчета отговарят на Закона за бюджета на ДОО за 2024 г.

Общ извод: Въведените с вътрешните правила контролни дейности са ефективни и са прилагани последователно през целия одитиран период. Системата за финансовото управление и контрол е осигурила съответствие на изследваните процеси с изискванията на правната рамка.

3 Одит на отчета за изпълнението на бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2024 г.

Одитирана организация: Национална здравноосигурителна каса

Област на изследване: изготвянето, одобряването, структурирането и съдържанието на отчета и отчитане изпълнението на бюджета на НЗОК за 2024 г.

Заклучение от одита:

Отчетът за изпълнението на бюджета на НЗОК за 2024 г. съответства на структурата, показателите и изискванията на Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2024 г. Отчетените приходи, разходи и трансфери съответстват на нормативно определените.

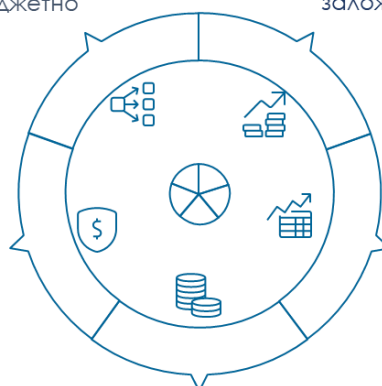
Отчетът за изпълнение на бюджета на НЗОК за 2024 г. е одобрен от Надзорния съвет на НЗОК и е представен в Сметната палата в съответствие с изискванията на приложимата правна рамка. **Отчетът е внесен със закъснение в Народното събрание чрез министъра на здравеопазването и Министерския съвет, с което не е спазен законовоопределеният срок, съгласно чл. 30, ал. 1 от Закона за здравното осигуряване.**

Бюджетно салдо

Приетият бюджет на НЗОК за 2024 г. е с балансирано бюджетно салдо. В края на годината е отчетено положително бюджетно салдо в размер на 4 932 хил. лв.

Резерви по бюджета на НЗОК за 2024 г.

Средствата от резерва по бюджета на НЗОК за 2024 г. в размер на 238 764 хил. лв. са разходвани за здравноосигурителни плащания, в съответствие с нормативните изисквания.

Приходи и трансфери

Отчетените приходи и трансфери са с 2,2 на сто повече от заложените в ЗБНЗОК за 2024 г.

Разходи и трансфери

Отчетените разходи и трансфери са с 2,1 на сто повече от определените в ЗБНЗОК за 2024 г.

Приходи от здравноосигурителни вноски

Установено е, че приходите от здравноосигурителни вноски са с 2,6 на сто повече от планираните със закона за 2024 г.

Общ извод: През одитирания период състоянието на системата за финансово управление и контрол е добро, като е осигурила съответствие на изследваните процеси във всички съществени аспекти с изискванията на правната рамка.

Одитирана организация: Българска народна банка

Област на изследване: „Бюджетни разходи на БНБ за 2024 г. и тяхното управление“ с три процеса: планиране на разходите и приемане на бюджета; извършване на разходи и изпълнение на бюджета; отчитане на изпълнението на бюджета.

Заключение от одита:

В областта на изследване е установено съответствие във всички съществени аспекти с приложимата правна рамка.

През одитирания период системата за вътрешен контрол при управлението на бюджетните разходи е адекватна и осигурява условия за правилно и законосъобразно осъществяване на процесите по планиране, извършване и отчитане на разходите. Въведени са подходящи нива на одобрение и контрол, както и изисквания за документиране, докладване и отчитане, осигуряващи възможност за проследимост и контрол на извършваните действия.

Планирането на бюджетните разходи и приемането на бюджета на БНБ за 2024 г. е извършено в съответствие с приложимата правна рамка и вътрешни правила. Приетият от Управителния съвет (УС) бюджет е на обща стойност 441 277 хил. лв., в т.ч. разходи по Раздел I – 350 008 хил. лв. и разходи по Раздел II – 91 269 хил. лв. Бюджетът е обнародван в ДВ и е представен в НС, съгласно изискванията на Закона за БНБ.

Общата стойност на отчетените разходи по бюджета на БНБ за 2024 г. възлиза на 176 792 хил. лв. (в т.ч. 147 979 хил. лв. разходи за издръжка и 28 813 хил. лв. инвестиционни разходи), което представлява изпълнение от 40,06 на сто на приетия бюджет за годината. Неизразходваните средства по бюджета са в общ размер на 264 485 хил. лв., като основните причини за това са свързани с промяната на планираната дата за въвеждане на еврото като национална валута, в резултат на което редица разходи са отложени за следващ отчетен период.

Бюджетните разходи на БНБ са извършени в рамките на утвърдените стойностни лимити на отделните разходни показатели, утвърдени от УС на БНБ и заложили в бюджета на банката за

2024 г. Същите са документално обосновани и са извършени в съответствие с приложимите нормативни изисквания, вътрешни правила и сключени договори.

Проверените при одита обществени поръчки са възложени в съответствие със Закона за обществените поръчки, Правилника за прилагане на Закона за обществените поръчки и вътрешните правила на БНБ.

Общ извод: Отчетите за изпълнението на бюджета са изготвени и приети съгласно изискванията на приложимата нормативна рамка и вътрешни правила. Отчетите са представени в НС и са публикувани на официалната интернет страница на БНБ, в съответствие със Закона за БНБ. Контролните дейности са изпълнявани последователно и са действали ефективно.

Одити на търговски дружества и държавни предприятия

5

Одит на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“ за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2023 г.

Одитирана организация: Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“ (ДПРАО)

Области на изследване: „Управление на ДПРАО“, „Планиране, изпълнение и отчитане на дейността на ДПРАО“ и „Управление на процеса по възлагане и изпълнение на обществените поръчки“.

Заключение от одита:

В област „Управление на ДПРАО“ е констатирано несъответствие по повече от един съществен аспект на одитираната дейност с изискванията на правната рамка.

През одитирания период е извършена промяна в състава на УС на предприятието, като не са посочени мотиви за предсрочното освобождаване на член на УС в заповедта на министъра на енергетиката. Сключен е договор за управление с нов член на УС без да е проведена конкурсна процедура при избора и назначаването му. В сключените договори за възлагане на управлението с членовете на УС и с изпълнителния директор (ИД) не е посочен размера на паричната гаранция, която членовете следва да дават за периода на своето управление, което е в несъответствие с чл. 54, ал. 1, т. 5 от Правилника за прилагане на Закона за публичните предприятия (ППЗПП).

От Министерството на енергетиката (МЕ) не е приета политика за възнагражденията на членовете на УС и ИД съгласно изискванията на чл. 56, ал. 12 от ППЗПП. Оповестяването на информация, свързана с възнагражденията на органите за управление и контрол, не е в съответствие с приложимите изисквания, тъй като не е включена в годишните отчети за 2022 г. и 2023 г. и не е публикувана на интернет страницата на предприятието.

Във вътрешните документи на ДПРАО не е разписан ред за назначаване на заместник изпълнителни директори и е установено нарушение на принципа на разделение на отговорностите, като през одитирания период едно лице съвместява три длъжности.

В 97 на сто от случаите, служителите в ДПРАО са назначени без провеждане на подбор, която практика е в несъответствие с приложимите нормативни и вътрешни документи. При назначаванията са установени несъответствия свързани с: липса на инициращи доклади за стартиране на процедурата по назначаване; непредставяне на част от изискуемите документи

към заявленията за назначаване/преназначаване; назначаване на четирима служители, които не покриват изискванията за образователно-квалификационна степен в длъжностните характеристики и на шестима без съответния професионален опит за длъжността.

От финансовия контролор в ДПРАО не е осъществен предварителен контрол преди поемане на задължение при възникване и/или изменение на трудовите правоотношения, което е в несъответствие с вътрешните актове и със Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС).

Проверените трудови договори и допълнителни споразумения за назначаване/преназначаване на работници/служители не са подписани от лицето, отговорно за счетоводните записвания в ДПРАО, което показва, че системата за двойния подпис не е прилагана, в несъответствие с изискването на ЗФУКПС.

При проверката на 18 договора за консултантски услуги, за седем от тях са установени дейности, припокриващи отговорности, изпълнявани от назначени по трудово правоотношение служители на ДПРАО, което поставя под съмнение целесъобразността на извършените бюджетни разходи и управленските решения, свързани с тях.

Състоянието на СФУК през одитирания период в изследваната област не е добро, тъй като контролните дейности не са прилагани системно и не са предотвратили констатираните несъответствия с правната рамка.

В област „Планиране, изпълнение и отчитане на дейността на ДПРАО“ е установено несъответствие по повече от един съществен аспект на одитираната дейност.

Общата стойност на получените от ДПРАО средства за 2022 г. е в рамките на утвърдения бюджет на съответния фонд за годината, в т.ч. 25 478 хил. лв. по фонд „Радиоактивни отпадъци“ (РАО) и 24 781 хил. лв. по фонд „Извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения“ (ИЕЯС). През 2023 г. средствата по бюджета на фонд РАО, предвидени за финансиране на предприятието 25 558 хил. лв., са получени в пълен размер, докато усвоените средства по фонд ИЕЯС възлизат на 28 025 хил. лв. или със 175 хил. лв. по-малко спрямо одобрения бюджет на фонда за годината (28 200 хил. лв.).

През 2023 г. по инвестиционната програма на ДПРАО, финансирана от бюджета на фонд ИЕЯС за капиталови разходи, са отчетени и финансирани разходи за материали, консумативи и др., възлизащи на близо 1 000 хил. лв., които нямат характер на капиталови (инвестиционни) разходи, а се отнасят до придобиване на материални запаси, които се влагат (използват) при осъществяване на текущата дейност на предприятието. Използването на бюджетни средства, предвидени за капиталови разходи, за финансиране на текущи разходи е в несъответствие с чл. 106 от ЗДБРБ за 2023 г. и представлява нарушение на бюджетната дисциплина по смисъла на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

Изготвените годишни отчети за изпълнението на бюджета и дейностите по годишните програми на предприятието, финансирани от фонд РАО и фонд ИЕЯС не съдържат: информация за причините, които са довели до неизпълнение на някои от планираните разходи, което не осигурява условия за идентифициране и предприемане на адекватни и ефективни мерки за преодоляване (или ограничаване) на съответните негативно въздействащи фактори; аналитична информация (разбивка) относно стойността на извършените разходи по отделни програми (инвестиционна, производствена, ремонтна, социална и задължения на работодателя) и мероприятия, което не осигурява условия за проследимост и ефективен контрол на изпълнението на планираните разходи.

Установените несъответствия и пропуски, свързани с изпълнението и отчитането на бюджета и годишните програми за дейността на предприятието, показват, че действащите през одитирания период СФУК не са достатъчни по съдържание (обхват) и не са действали ефективно.

За област на изследване „Управление на процеса по възлагане и изпълнение на обществените поръчки“ е установено несъответствие с правната рамка и договорите по повече от един съществен аспект на одитираната дейност.

Действащите през одитирания период вътрешни правила за предварителен контрол не осигуряват достатъчна организация на процеса по възлагане на обществени поръчки, което е предпоставка за незаконосъобразното му протичане.

Планирането на обществените поръчки за 2022 г. и 2023 г. е в частично съответствие с действащите вътрешни правила, тъй като докладите, обосноваващи необходимостта от възлагане на обществени поръчки, не съдържат цялата изискуема информация съгласно правилата. В Графиците за възлагане на обществени поръчки и за двете години не са включени поръчките по чл. 20, ал. 4 от Закона за обществените поръчки (ЗОП), с което се създава риск да бъдат възложени обществени поръчки без да бъде спазен приложимият ред, предвиден в него.

Провеждането на процедури за възлагане на обществени поръчки по реда на ЗОП е в частично съответствие с нормативните изисквания, тъй като: обявлението за възлагане на една обществена поръчка (ОП) е изпратено за публикуване в Регистъра на обществените поръчки (РОП) в Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП) след законоустановения срок; при една обществена поръчка са сключени два договора преди влизане в сила на решението на определяне на изпълнител; при 4 от процедурите е констатирано изпращане на обявления за приключването на договори след законоустановения срок; при една процедура техническата спецификация не е съобразена с правилата за защита на личните данни на служители на възложителя; в обявлението за оповестяване откриването на една процедура не са посочени документите, чрез които се доказва изпълнението на поставения от възложителя критерий за подбор за технически и професионални способности; при две поръчки не са представени декларации по чл. 54, ал. 1, т. 7 от ЗОП от всички задължени лица при сключване на договорите; при една поръчка срокът за подаване на оферти е определен в несъответствие с чл. 45, ал. 3 от ЗОП; в заповедта на възложителя за назначаване на комисията по една поръчка не е определено място за съхранение на мострите до приключване работата на комисията, а връщането им е направено след законоустановения срок; при пет поръчки декларациите по чл. 103, ал. 2 от ЗОП са подписани от комисията в несъответствие с изискванията на чл. 51, ал. 8 от ППЗОП; при една обществена поръчка са представени гаранции за изпълнение след сключване на договора; при 4 обществени поръчки е констатирано освобождаване на гаранциите за изпълнение след срока, предвиден в съответните договори; стойността на сключения договор по една от позициите на поръчката е почти два пъти по-висока от определената прогнозна стойност; при една поръчка договорите не са сключени в съответствие с посоченото в решението на възложителя за откриване на процедурата.

При възлагането на обществените поръчки чрез събиране на оферти с обява през одитирания период са допуснати следните несъответствия с правната рамка: три поръчки, за които обявлението за възлагането им е публикувано в РОП след законоустановения срок; публикуване на протокола на комисията в РОП и профила на купувача при неспазване на срока по чл. 192, ал. 4 от ЗОП за една обществена поръчка; непредставяне на изискуемите документи при подписване на един договор за възлагане на обществена поръчка в нарушение на чл. 112, ал. 1, т. 2 от ЗОП; подписване

на декларации по чл. 103, ал. 2 от ЗОП в несъответствие с изискванията на чл. 51, ал. 8 от ППЗОП при три обществени поръчки; неспазване на чл. 192, ал. 4 от ЗОП и утвърдените от възложителя указания за класиране на всички допуснати участници при една обществена поръчка; неспазване на чл. 97, ал. 5 от ППЗОП при разглеждане на постъпила оферта по една обществена поръчка; неспазване от възложителя на изискването на чл. 80, ал. 1 от ППЗОП при възлагането на една обществена поръчка за отделяне на обективно делими части, включени в списъка по чл. 12, ал. 1, т. 1 от ЗОП в една или в няколко обособени позиции, които да запази за участие на специализирани предприятия или кооперации на хора с увреждания.

При изпълнението на проверените договори, сключени след проведена процедура по ЗОП или след възлагане по реда на чл. 20, ал. 3 и ал. 4 от ЗОП, е установено, че: три от договорите са изпълнени в несъответствие с договорените срокове, един от тях не е изпълнен поетапно, а при друг от тях количествата на доставките не отговарят на договорените клаузи; не е спазен законоустановеният срок за изпращане на обявленията за приключване на пет договора за обществени поръчки; шест договора са сключени в нарушение на изискванията на ЗОП, тъй като възложителят ги е сключил чрез директно възлагане по реда на чл. 20, ал. 4 от ЗОП, вместо да приложи изисквания се по-тежък ред за възлагане (чрез „събиране на оферти с обява“, вкл. с обособени позиции).

Състоянието на СФУК в изследваната област не е добро, тъй като контролните дейности не са предотвратили констатираните несъответствия с правната рамка и договорите.

В резултат на извършения одит на ДП „Радиоактивни отпадъци“ са дадени следните препоръки:

Министърът на енергетиката да приведе действащите договори за възлагане на управлението на членовете на УС на ДПРАО в съответствие с изискванията на ППЗПП, като се определи размер на паричните гаранции, които същите следва да внесат за своето управление, както и да приеме политика за определяне на възнагражденията им.

Изпълнителният директор на ДПРАО да:

- ✓ регламентира ред относно изготвяне, сключване и изпълнение на договори по извънтрудови правоотношения, вкл. с начин за подбор на изпълнителите и контролни механизми върху изпълнението им;
- ✓ измени Управленска инструкция „Набиране, подбор и назначаване на персонала в ДПРАО“, като се избегнат съществуващите противоречия в нея;
- ✓ регламентира изисквания към съдържанието на годишните отчети за изпълнението на годишните програми за дейността на предприятието, финансирани от фонд РАО и фонд ИЕЯС;
- ✓ допълни Вътрешните правила за финансово управление и контрол в ДПРАО, като се въведе ред за осъществяване на предварителен контрол за законосъобразност на процесите по възлагане на обществени поръчки по отношение на действията и решенията на възложителя от вземането на решение за откриване на обществената поръчка до сключването на договора;
- ✓ включва в графика за възлагане на обществени поръчки за съответната година обществените поръчки, които предстои да бъдат възложени по реда на чл. 20, ал. 4 от ЗОП.
- ✓ определи длъжностни лица, които да осъществяват контрол за спазване на сроковете за изпращане на информация, подлежаща на задължително вписване в Регистъра на обществените поръчки/ОВ на ЕС и за публикуване на информация, подлежаща на задължително публикуване в профила на купувача.

Одитирана организация: МБАЛ „Лозенец“ ЕАД

Области на изследване: „Управление и основна дейност на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД“, „Финансово състояние и управление на недвижимите имоти на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД“ и „Планиране и възлагане на обществени поръчки от МБАЛ „Лозенец“ ЕАД“.

Заклучение от одита:

За област „Управление и основна дейност на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД“ е установено несъответствие по повече от един съществен аспект на одитираната дейност с приложимата правна рамка.

Бизнес програмата за 2022-2024 г. е приета от Съвета на директорите (СД) на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД в определения с Правилата за работа на СД срок, но след срока, определен в договора с едноличния собственик на капитала – министъра на здравеопазването. Не е сключван договор от страна на СД, чрез председателя му, с изпълнителния член, в несъответствие с разпоредбите на Търговския закон. Не са предприети действия за избор на заместник-председател на СД, което е в несъответствие с изискванията на правната рамка.

Установено е начисляване и изплащане на възнаграждения на членовете на СД за едно тримесечие над допустимите по бална оценка. Не е установено надвишаване на изплатените възнаграждения над допустимите ограничения с ППЗПП.

Заплащането на осъществените дейности по чл.106б, ал. 1, т.1-3 от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ) от държавния бюджет, чрез бюджета на Министерството на здравеопазването, не покрива реално извършените разходи от лечебното заведение за изпълнението им, в несъответствие с ал. 2 от посочената разпоредба.

Състоянието на СФУК в изследваната област е добро, но през одитирания период не е ефективно, тъй като контролните дейности не са предотвратили констатираните несъответствия с правната рамка.

За област „Финансово състояние и управление на недвижимите имоти на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД“ е установено несъответствие по повече от един съществен аспект на одитираната дейност с приложимата правна рамка и с клаузите на договорите.

МБАЛ „Лозенец“ ЕАД е в тежко финансово състояние, като е формирана трайна тенденция да реализира отрицателен финансов резултат. Въпреки двукратното увеличение на капитала през одитирания период, размерът на собствения капитал на дружеството, вследствие от натрупаните загуби е намалял с почти 50 на сто под размера на записания капитал. В случай че тази тенденция продължи е налице значителен риск по отношение спазването на принципа за действащо предприятие през следващи отчетни периоди. Част от сградите, собственост на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД, в това число и част от поземления имот, включени в капитала на дружеството, не се ползват за дейността на лечебното заведение, но в същото време генерират разходи за поддръжка, амортизации, данъци и такси. Установено е, че една от сградите, собственост на болницата не съществува, като същата не е отписана от баланса на дружеството и за нея се начислени разходи за амортизация, данък сгради и такса смет.

През одитирания период са проведени от лечебното заведение 2 търга за отдаване на имоти под наем на недвижими имоти, които са в частично несъответствие с нормативните изисквания, тъй

като и при двата търга: не е определена стъпка на наддаване; не е посочен ден, място и час за повторно провеждане на търга; не е публикувано решението за търга чрез обявление на интернет страниците на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД и на Агенцията за публичните предприятия и контрол (АППК), най-малко 14 дни преди датата на търга. При единият търг не са определени двама резервни членове в заповедта на ИД за определяне на състава на комисията. При изпълнението на сключените договори въз основа на търговете е установено плащане със закъснение на наемните вноски, като една от причините за това е несвоевременно издаване на фактури от лечебното заведение. Допуснато е в лечебното заведение да се инсталират автомати за закуски, напитки и кафе, за които няма сключен договор и съответно не е получаван наем.

През одитирания период, без да са провеждани търгове в нарушение на чл. 29, ал. 2 от ППЗПП, са сключени и действат 7 договора за отдаване под наем на оборудвани кабинети за извършване на дейности по чл. 8, ал. 1, т. 1 от ЗЛЗ. Договорите са изпълнявани в частично съответствие с клаузите им, тъй като не е осъществяван контрол по тяхното изпълнение, не са начислявани лихви и не са предявявани такива при закъснения на плащанията от наемателите.

Липсата на правила/процедури/ред, с определени длъжностни лица и въведени контролни дейности за процесите по стопанисване и управление на недвижимите имоти, е довело до установените несъответствия и нарушения на правната рамка. Състоянието на СФУК в областта на изследване е лошо, тъй като са допуснати множество съществени по характер нарушения.

За област „Планиране и възлагане на обществени поръчки от МБАЛ „Лозенец“ ЕАД“ е установено несъответствие по повече от един съществен аспект на одитираната дейност:

За процес „Планиране на обществени поръчки“ е установено частично несъответствие с приложимата правна рамка, тъй като изготвените през одитирания период план-графици за възлагане на обществени поръчки не са съгласувани от оправомощеното лице по чл. 7, ал. 1 от ЗОП, главен счетоводител, юрист и финансов контролор, като план-графикът за 2022 г. не е утвърден от изпълнителния директор. Не са представени инициращи документи за всички планирани обществени поръчки в годишните графици за периода. Не е въведен ред относно представяне на инициращите документи, отговорните лица и критериите за включването на заявените обществени поръчки в годишните графици за възлагане на обществени поръчки.

За процес „Възлагане на обществени поръчки“ е установено несъответствие с приложимата правна рамка по повече от един съществен аспект на одитираната дейност. По отношение на проверените процедури по ЗОП: девет обявления за оповестяване откриването на обществени поръчки не съдържат изискуема информация, а посочената информация в обявлението на една поръчка не съответства на тази в документацията за участие; по една поръчка действията на комисията са в несъответствие с одобрената от възложителя документация; проект на договор, като част от документацията на една обществена поръчка, не е публикуван в РОП и профила на купувача, а е изпратен чрез потребителския профил на определения изпълнител след приключване на процедурата; към документацията на четири обществени поръчки е приложен образец на банкова гаранция; от назначената комисия по две обществени поръчки не е приложен регламентирания в ППЗОП ред при установяване на липса, непълнота или несъответствие на информацията в документите на участниците относно личното състояние и критериите за подбор; в решението за определяне на изпълнител по две обществени поръчки не се съдържа изискуема информация; по четири процедури не може да се изрази увереност за представяне на всички изискуеми документи при сключването на договори по тях; по една процедура е сключен договор за обществена поръчка при наличие на документ с изтекла валидност; по десет процедури са сключени договори след законоустановения срок; преди

сключването на договори по пет процедури са представени гаранции за изпълнение, чиято валидност не отговаря на изискванията на възложителя; внесената гаранция за авансово плащане по една поръчка е възстановена на изпълнителя преди усвояване на аванса по договора; обявлението за възлагане по една обществена поръчка, обявлението за изменение на договор по друга обществена поръчка и обявленията за приключване на договори по три процедури са изпратени за публикуване след законоустановения срок; не е изпратено обявление за приключване изпълнението на договорите по десет обществени поръчки; поради непредоставяне на досие на една обществена поръчка не може да се изрази разумна увереност относно законосъобразността на приложения вид процедура и представяне от изпълнителя на изискуемите документи при сключване на договора за обществена поръчка.

По отношение на проверените възлагания чрез събиране на оферти с обява по реда на Глава двадесет и шеста от ЗОП: обявите за откриване на три възлагания не съдържат изискуема информация; в обявите на четири поръчки са посочени основания за отстраняване на участниците, които са неприложими за поръчки на стойност по чл. 20, ал. 3 от ЗОП; в обявата на едно възлагане не е посочено, че поръчката е запазена за изпълнение от специализирани предприятия или кооперации на хора с увреждания; в условията на две възлагания е поставено ограничително изискване към участниците; в проекта на договор към документацията на едно възлагане не е посочена информация за размера и условията за задържане и освобождаване на дължимата гаранция за изпълнение; договорите по едно възлагане са сключени след законоустановения срок; при сключване на договори по три възлагания от определения изпълнител не са представени всички изискуеми документи или са представени документи с изтекла валидност към датата на подписване на договорите; при сключване на договор по едно възлагане от изпълнителя е изисквана и заплатена гаранция за изпълнение, без да е предвидена от възложителя в обявата и документацията на поръчката; обявленията за възлагане на две поръчки са изпратени за публикуване в РОП след законоустановения срок.

Състоянието на СФУК в изследваната област не е добро, тъй като контролните дейности не са предотвратили констатираните несъответствия с правната рамка и договорите.

Тъй като при извършване на одита са установени факти и обстоятелства, налагащи извод за наличие на данни за престъпление, на основание чл. 58, ал. 1 от Закона за Сметната палата, тези части от одитния доклад и материалите към него са изпратени на Прокуратурата на Република България, с оглед предприемане на действия по компетентност.

Основните препоръки, които са дадени в резултат на одита, са:

На министъра на здравеопазването е препоръчано във връзка с изпълнението на задълженията на държавата за заплащане на дейностите по чл. 106б, ал. 1, т. 1-3 от Закона за лечебните заведения, в рамките на своята компетентност на орган, упражняващ правата на държавата в капитала на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД, да предприеме действия в посока осигуряване на необходимите средства за пълното им финансиране.

На изпълнителния директор на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД е препоръчано:

- ✓ разработване на Политика за оповестяване на информацията съгласно чл. 63, ал. 1 от ППЗПП;
- ✓ регламентиране на ред за осъществяване на дейностите по стопанисване, управление и разпореждане с недвижимите имоти на МБАЛ „Лозенец“ ЕАД, в т.ч. контрол на

изпълнението на сключените договори, както и определяне на длъжностни лица, на които да бъдат възложени съответни отговорности, свързани с тях;

- ✓ предприемане на действия за отписването от сградния фонд и баланса на дружеството, от данъчната партия в Столична община, както и от кадастралната карта към Агенция по геодезия, картография и кадастр на несъществуващата към момента на извършване на одита сграда;
- ✓ предприемане на действия по оптимизиране дейността на Спортно-оздравителния комплекс (преструктуриране, промяна на организационната форма, формата на стопанисване и управление и др.), с цел намаляване на отрицателния ефект от дейността на комплекса върху финансовия резултат на лечебното заведение;
- ✓ регламентиране във вътрешни правила (или друг акт/документ): ред и срок за представяне на документите, с които се заявява включването на обществени поръчки в годишния план-график за възлагане на обществени поръчки; ред за тяхното разглеждане и отговорните звена/длъжностни лица; и критерии, по които се извършва преценката кои от предложените поръчки следва да бъдат включени в годишния план-график за възлагане на обществени поръчки.
- ✓ определяне на длъжностно лице, което да отговоря за пълнотата на досиетата на обществените поръчки и за правилното им окомплектоване с изискуемите по чл. 112, ал. 1 от ЗОП документи, в т.ч. когато възложителят е получил достъп до данни, информация и др. по служебен път или чрез публични регистри, бази данни и др.
- ✓ регламентиране на ред за документиране движението на досиетата на обществените поръчки, в т.ч. на документите в тях, с цел проследяване съхранението им.

Одити на политическите партии, коалиции от партии и инициативни комитети

7

Одит на финансовата дейност и управлението на предоставеното имущество на политическите партии за периода от 01.01.2023 г. до 31.12.2023 г.

Одитирани организации: политически партии

Области на изследване: организацията на финансовата дейност на политическите партии; формирането на приходи и извършването на разходи; управлението на имуществото, предоставено от държавата и/или общините; и създаването и поддържането на публичен регистър.

Заключение от одита:

Годишните финансови отчети (ГФО) за 2023 г., на одитираните политически партии със съответните приложения към тях, са представени в Сметната палата в законоустановения срок и съдържат изискуемите съгласно Закона за счетоводството (ЗСч) и приложимите счетоводни стандарти съставни части. Формата, структурата и начинът на представяне на ГФО са в съответствие с изискванията на чл. 34 от Закона за политическите партии (ЗПП). От една партия при отразяване на информацията в декларацията по чл. 34, ал. 4 от ЗПП е допусната техническа грешка, като приходи от членски внос са отразени като дарение, както и не е включена информация за 5 дарения. От одитираните партии са спазени изискванията на ЗСч при организацията на счетоводните им системи.

Формирането на приходи и извършването на разходи от политическите партии е в съответствие с изискванията на правната рамка. Дейността по управление на имуществото, предоставено от държавата и/или общините е осъществявана в съответствие с правната рамка и договорите, с изключение на една партия, която към края на периода ползва предоставени от общините помещения за осъществяване на своята дейност без да отговаря на нормативните изисквания.

По отношение на поддържане и актуализиране на информацията в публичния регистър на политическите партии е констатирано съответствие с изискванията на правната рамка, с изключение на следните установени несъответствия по съществен аспект от дейността: в регистъра на две партии не са публикувани декларации за произход на дарени средства, в размер над една минимална работна заплата, като от едната партия не са публикувани и отчети за предизборни кампании.

8

Одит на финансовата дейност и управлението на предоставеното имущество на политическите партии за периода от 01.01.2024 г. до 31.12.2024 г.

Одитирани организации: политически партии

Област на изследване: организацията на финансовата дейност на политическите партии; формирането на приходи и извършването на разходи; управлението на имуществото, предоставено от държавата и/или общините; създаването и поддържането на публичен регистър; и финансиране на предизборната кампания – декларирани приходи и извършени разходи от политическите партии, участници в нови и частични избори за кметове и общински съветници, проведени през 2024 г.

Заключение от одита:

Годишните финансови отчети за 2024 г., на одитираните политически партии със съответните приложения към тях, са представени в Сметната палата в законоустановения срок и съдържат изискуемите съгласно ЗСч и приложимите счетоводни стандарти съставни части. Формата, структурата и начинът на представяне на ГФО са в съответствие с изискванията на чл. 34 от ЗПП. От одитираните партии са спазени изискванията на ЗСч при организацията на счетоводните им системи.

Формирането на приходи и извършването на разходи от политическите партии е в съответствие с изискванията на правната рамка. Дейността по управление на имуществото, предоставено от държавата и/или общините е осъществявана в съответствие с правната рамка и договорите, с изключение на следните констатирани несъответствия по съществен аспект от дейността: към края на одитирания период две партии ползват предоставени от общините помещения за осъществяване на своята дейност без да отговарят на нормативните изисквания.

Поддържането и актуализирането на информацията в публичния регистър на политическите партии е в съответствие с изискванията на правната рамка.

По отношение спазване изискванията на Изборния кодекс (ИК) във връзка с предизборната кампания за нови и частични избори за кметове и общински съветници, проведени през 2024 г., е констатирано съответствие във всички съществени аспекти от дейността при седем от одитираните политически партии.

Одитирани организации: политически партии и коалиции от партии.

Област на изследване: финансирането на предизборната кампания на участниците в изборите.

Заключение от одита:

От всички одитирани политически партии и коалиции от партии е спазен срокът, регламентиран в ИК, за представяне пред Сметната палата на отчет за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборната кампания. Към отчетите са приложени извлеченията от банковите сметки за обслужване на предизборната кампания на всеки участник, както и декларации за произход на дарени и предоставени средства от физически лица.

От отделни участници в изборите са **нарушени законовите изисквания** за представяне в хода на предизборната кампания пред Сметната палата на информацията, за възникнали факти и обстоятелства, за публикуване в единния публичен регистър:

- Две партии и една коалиция от партии не са предоставили изискуемата информация относно 11 дарения, включваща имената на дарителите, вида, целта и размера на направените дарения, а от две партии и една коалиция от партии информацията относно общо 9 дарения е изпратена със закъснение;
- Една партия не е представила една декларация на дарител за произход на дарените средства на стойност над една минимална работна заплата, а една партия и една коалиция от партии са представили общо 3 декларации със закъснение;
- Една партия и две коалиции от партии не са предоставили изискуемата информация относно общо 19 финансираня със средства на кандидати, включваща имената на кандидатите и размера на предоставените от тях средства, а от една партия и две коалиции от партии информацията относно общо 12 финансираня е изпратена със закъснение;
- Една партия и две коалиции от партии не са представили общо 15 декларации на кандидати за произход на предоставените от тях средства на стойност над една минимална работна заплата, а две коалиции от партии са представили общо 6 декларации със закъснение;
- Една политическа партия и две коалиции от партии не са предоставили изискуемата информация относно наименованията на общо 6 рекламни агенции, с които са работили във връзка с предизборната кампания.

Спазени са законовите изисквания за набиране на приходи за предизборните кампании от всички одитирани участници. От една партия и две коалиции от партии са набирани средства за финансиране на предизборната кампания и след приключването ѝ. Установени са неотчетени разходи, в т.ч. поети задължения за получени стоки/услуги за предизборната

кампания, от пет партии и пет коалиции от партии, в общ размер на 83 258 лв., и неотчетени приходи от единадесет партии и седем коалиции от партии, в общ размер на 121 939 лв.

Общият размер на финансиране на предизборната кампания на всички одитирани участници възлиза на 6 687 553 лв. Установеният общ размер на приходите е 6 632 096 лв., като за партиите е 2 632 686 лв., а за коалициите – 3 999 410 лв. Приходите на партиите са формирани от собствени средства – 1 820 066 лв., дарения от физически лица – 305 852 лв., предоставени средства от кандидати – 181 988 лв. и средства за медийни пакети по реда на чл. 178 от ИК – 324 780 лв., а на коалициите – от собствени средства на политическите партии, участващи в тях – 2 742 748 лв., дарения – 204 594 лв., финансираня от кандидати – 811 986 лв. и средства за медийни пакети по реда на чл. 178 от ИК – 240 082 лв. Извършените разходи от одитираните участници в изборите са в общ размер на 5 403 093 лв., в т.ч. от партиите – 2 611 854 лв., а от коалициите – 2 791 239 лв., като с най-голям относителен дял от общия размер на разходите са разходите за външни услуги – 4 735 330 лв., или 88 на сто, в т.ч. за: медийни услуги – 2 950 878 лв.; консултантски услуги – 21 909 лв.; плакати, флаери, диплянки, брошури – 763 215 лв.; масови прояви (публични събрания, концерти и др.) – 74 037 лв.; пощенски и куриерски услуги, телефони – 12 779 лв.; наеми за помещения, транспортни средства, рекламни съоръжения – 871 484 лв.; други разходи за външни услуги – 41 028 лв.

Към датата на извършване на одита, една партия и пет коалиции от партии имат неразплатени задължения към доставчици на стоки и услуги, в общ размер на 83 793 лв. Изискването за финансирането на приходите и разходите, свързани с предизборната кампания, в размер над 1 000 лв., да се извършва по банков път, е спазено от всички одитирани участници.

Одитираните участници в изборите са спазили законовото изискване за общия размер на финансирането на предизборната кампания.

10

Одит за съответствие на декларираните приходи и извършените разходи във връзка с предизборната кампания за изборите за членове на Европейския парламент от Република България, проведени на 09.06.2024 г.

Одитирани организации: политически партии и коалиции от партии

Област на изследване: финансиране на предизборната кампания на участниците в изборите

Заключение от одита:

От всички одитирани участници е спазен срокът, регламентиран в Изборния кодекс (ИК), за представяне пред Сметната палата на отчет за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборната кампания. Представените отчети са изготвени по образца, утвърден от Сметната палата, в съответствие с изискванията на чл. 172, ал. 4 от ИК. Към отчетите са приложени извлеченията от банковите сметки за обслужване на предизборната

кампания на всеки участник, както и декларации за произход на дарени и предоставени средства от физически лица, съгласно чл. 172, ал. 1 и ал. 3 от ИК.

От отделни участници в изборите са **нарушени законовите изисквания** за представяне в хода на предизборната кампания пред Сметната палата на информацията, за възникнали факти и обстоятелства, за публикуване в единния публичен регистър:

- Една партия не е предоставила изискуемата информация относно 9 дарения, включваща имената на дарителите, вида, целта и размера на направените дарения, както и 4 декларации на дарители за произход на дарените средства на стойност над една минимална работна заплата.
- Една партия не е предоставила изискуемата информация относно 8 финансираня със средства на кандидати, включваща имената на кандидатите и размера на предоставените от тях средства, както и 8 декларации на кандидати за произход на предоставените от тях средства на стойност над една минимална работна заплата, а от една партия информацията относно 4 финансираня е изпратена със закъснение.
- Една коалиция от партии е предоставила изискуемата информация относно наименованието на една рекламна агенция, с която е работила във връзка с предизборната кампания, със закъснение.

Спазени са законовите изисквания за набиране на приходи за предизборните кампании от всички одитирани участници. От една партия и една коалиция от партии са набирани средства за финансиране на предизборната кампания и след приключването ѝ.

Установени са **неотчетени разходи**, в т.ч. поети задължения за получени стоки/услуги за предизборната кампания от една партия и една коалиция от партии, в общ размер на 32 420 лв., и неотчетени приходи от пет партии и три коалиции от партии, в общ размер на 98 707 лв.

Общият размер на финансиране на предизборната кампания на всички одитирани участници възлиза на 2 385 040 лв. Установеният общ размер на приходите е 2 395 437 лв., като за партиите е 1 535 248 лв., а за коалициите – 860 189 лв. Приходите на партиите са формирани от собствени средства – 1 147 421 лв., дарения от физически лица – 124 320 лв., предоставени средства от кандидати – 49 052 лв. и средства за медийни пакети по реда на чл. 178 от ИК – 214 455 лв., а на коалициите – от собствени средства на политическите партии, участващи в тях – 528 677 лв., дарения – 13 086 лв., финансираня от кандидати – 202 937 лв. и средства за медийни пакети по реда на чл. 178 от ИК – 115 489 лв. Извършените разходи от одитираните участници в изборите са в общ размер на 1 914 643 лв., в т.ч. от партиите – 1 521 213 лв., а от коалициите – 393 430 лв., като с най-голям относителен дял от общия размер на разходите са разходите за външни услуги – 1 559 539 лв., или 81 на сто, в т.ч. за: медийни услуги – 963 435 лв.; консултантски услуги – 10 573 лв.; плакати, флаери, диплянки, брошури – 233 032 лв.; масови прояви – 39 072 лв.; пощенски и куриерски услуги, телефони – 3 310 лв.; наеми за помещения, транспортни средства, рекламни съоръжения – 277 505 лв.; и други разходи за външни услуги – 32 612 лв.

Към датата на извършване на одита, една партия и една коалиция от партии имат неразплатени задължения към доставчици на стоки и услуги, в общ размер на 21 644 лв.

Изискването за финансирането на приходите и разходите, свързани с предизборната кампания, в размер над 1 000 лв., да се извършва по банков път, е спазено от всички одитирани участници.

Одитираните участници в изборите са спазили законовото изискване за общия размер на финансирането на предизборната кампания.

11

Одит за съответствие на декларираните приходи и извършените разходи във връзка с предизборната кампания на участниците в изборите за народни представители за Народно събрание, проведени на 27.10.2024 г.

Одитирани организации: политически партии, коалиции от партии и инициативен комитет.

Областта на изследване: финансиране на предизборната кампания на участници в изборите

Заключение от одита:

От всички одитирани участници е спазен срокът, регламентиран в ИК, за представяне пред Сметната палата на отчет за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборната кампания. Към отчетите са приложени извлеченията от банковите сметки за обслужване на предизборната кампания на всеки участник, както и декларации за произход на дарени и предоставени средства от физически лица.

От отделни участници в изборите са **нарушени законовите изисквания** за представяне в хода на предизборната кампания пред Сметната палата на информацията, за възникнали факти и обстоятелства, за публикуване в единния публичен регистър:

- Една партия и една коалиция от партии не са предоставили изискуемата информация относно общо 7 дарения, включваща имената на дарителите, вида, целта и размера на направените дарения, а от една коалиция от партии информацията относно едно дарение е изпратена със закъснение;
- Една партия не е представила една декларация на дарител за произход на дарените средства на стойност над една минимална работна заплата, а една коалиция от партии е представила една декларация със закъснение;
- Една партия и една коалиция от партии не са предоставили изискуемата информация относно общо 20 финансираня със средства на кандидати, включваща имената на кандидатите и размера на предоставените от тях средства, а от две коалиции от партии информацията относно общо 19 финансираня е изпратена със закъснение;
- Две партии и една коалиция от партии не са представили общо 16 декларации на кандидати за произход на предоставените от тях средства на стойност над една минимална работна заплата, а две коалиции от партии са представили общо 19 декларации със закъснение;
- Две коалиции от партии не са предоставили изискуемата информация относно наименованията на 3 рекламни агенции, с които са работили във връзка с предизборната кампания.

Спазени са законовите изисквания за набиране на приходи за предизборните кампании от всички одитирани участници. От една коалиция от партии и инициативния комитет са набирани средства за финансиране на предизборната кампания и след приключването ѝ.

Установени са **неотчетени разходи** от шест партии и три коалиции от партии, в общ размер на 22 659 лв., и неотчетени приходи от шест партии и осем коалиции от партии, в общ размер на 140 102 лв.

Общият размер на финансирането на предизборната кампания на всички одитирани участници възлиза на 7 191 018 лв. Установеният общ размер на приходите е 7 285 803 лв., като за партиите е 2 709 362 лв., за коалициите е 4 574 715 лв., а за инициативния комитет – 1 726 лв. Приходите на партиите са формирани от собствени средства – 1 799 655 лв., дарения от физически лица – 420 796 лв., предоставени средства от кандидати – 329 931 лв. и средства за медийни пакети по реда на чл. 178 от ИК – 158 800 лв., а на коалициите – от собствени средства на политическите партии, участващи в тях – 2 085 599 лв., дарения – 1 134 680 лв., финансираня от кандидати – 1 176 950 лв. и средства за медийни пакети по реда на чл. 178 от ИК – 177 486 лв. Приходите на инициативния комитет са формирани от предоставени средства от член на инициативния комитет – 230 лв. и собствени средства на кандидата – 1 496 лв. Извършените разходи от одитираните участници в изборите са в общ размер на 5 851 366 лв., в т.ч. от партиите – 2 675 802 лв., от коалициите – 3 175 434 лв., а от инициативния комитет – 130 лв., като с най-голям относителен дял от общия размер на разходите са разходите за външни услуги – 5 431 943 лв., или 93 на сто, в т.ч. за: медийни услуги – 3 157 449 лв.; консултантски услуги – 52 400 лв.; плакати, флаери, диплянки, брошури – 1 203 370 лв.; масови прояви (публични събрания, концерти и др.) – 308 629 лв.; пощенски и куриерски услуги, телефони – 32 529 лв.; наеми за помещения, транспортни средства, рекламни съоръжения – 581 679 лв. и други разходи за външни услуги – 95 887 лв.

Към датата на извършване на одита, една партия има неразплатени задължения към един доставчик на стоки и услуги, в общ размер на 684 лв.

Изискването за финансирането на приходите и разходите, свързани с предизборната кампания, в размер над 1 000 лв., да се извършва по банков път, **е спазено от всички одитирани участници.**

Одитираните участници в изборите са спазили законовото изискване за общия размер на финансирането на предизборната кампания.

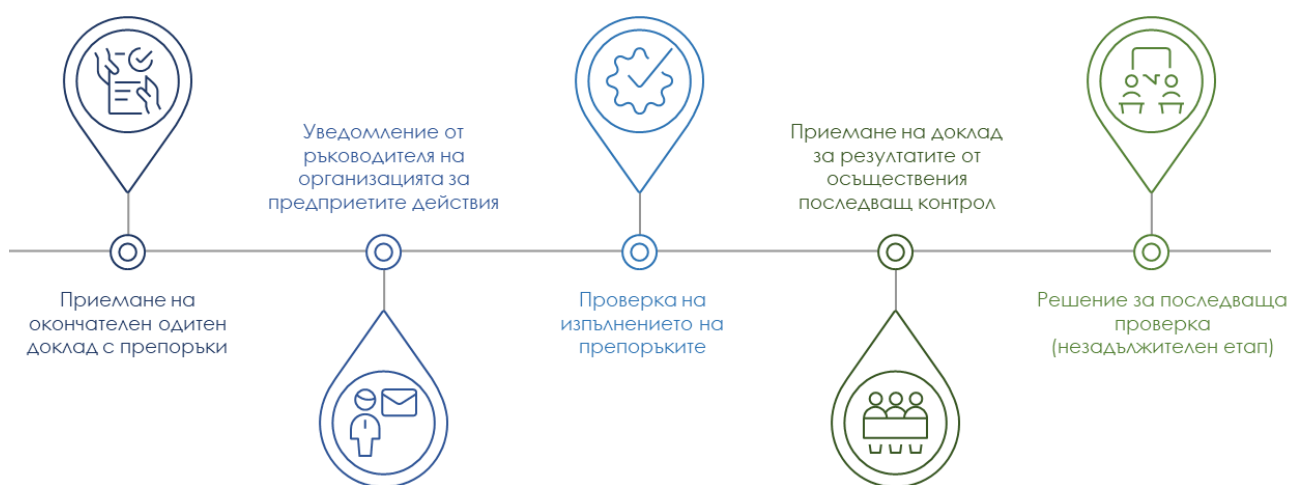
3.7 Изпълнение на препоръките от одитите на Сметната палата

Един от основните инструменти, предоставени на Сметната палата за подобряване на управлението и отчетността на публичните средства, е даването на препоръки. Обстойните одитни анализи и добре обоснованите препоръки за подобрения създават стимули за извършване на промени в публичния сектор, подобряване на ефективността на одитираните организации и позволят предприемане на адекватни корективни действия.

Законът за Сметната палата изисква председателя на Сметната палата да „организира осъществяването на навременен контрол за изпълнението на препоръките“.

Контрол по изпълнението на препоръките

Контролът по изпълнение на препоръките следва добре дефиниран процес.

Препоръки, дадени през 2025 г.

Сметната палата дава препоръки в резултат на извършване на одити за съответствие, одити на изпълнението и специфични одити. През 2025 г. от Сметната палата са **приети 30 окончателни одитни доклада** с дадени препоръки.

Проверки за изпълнението на препоръките

През 2025 г. са извършени **73 проверки за изпълнението на препоръките** с цел установяване на съответствието между дадените препоръки, получената информация от ръководителите на одитираните организации и действително предприетите мерки и извършените действия за изпълнението им. Повечето от проверките (58 броя) са извършени за първи път.

Одити за съответствие 58 проверки	Одити на изпълнението 9 проверки	Специфични одити 6 проверки
--------------------------------------	-------------------------------------	--------------------------------

Броят на извършените проверки, съответно броят на проверените препоръки, зависи от вида и характера на извършените одити, дадените срокове за изпълнение на препоръките, административния капацитет на одитните дирекции. Когато след проверка бъде установено, че предприетите мерки и действия са недостатъчни за отстраняване на установените слабости, Сметната палата може да вземе решение да бъдат извършени последващи проверки.

През отчетния период 21% от проверките за проследяване на изпълнението на препоръките са последващи проверки. Отбелязваме, че **в Община Опан и ДП „Български спортен тотализатор“ Сметната палата е извършила проверка за четвърти път.**

Десет от всички проверки през 2025 г. проследяват резултатите от изпълнението на препоръките, дадени при извършени хоризонтални одити, в обхвата на които са анализирани и оценени действията на повече от една одитирана организация от публичния сектор.

Уведомления за предприети мерки

Адресатите на препоръките са длъжни да уведомят писмено председателя на Сметната палата за предприетите мерки за изпълнението на дадените с окончателните одитни доклади препоръки. Срокт за уведомление се определя в съответния окончателен одитен доклад.

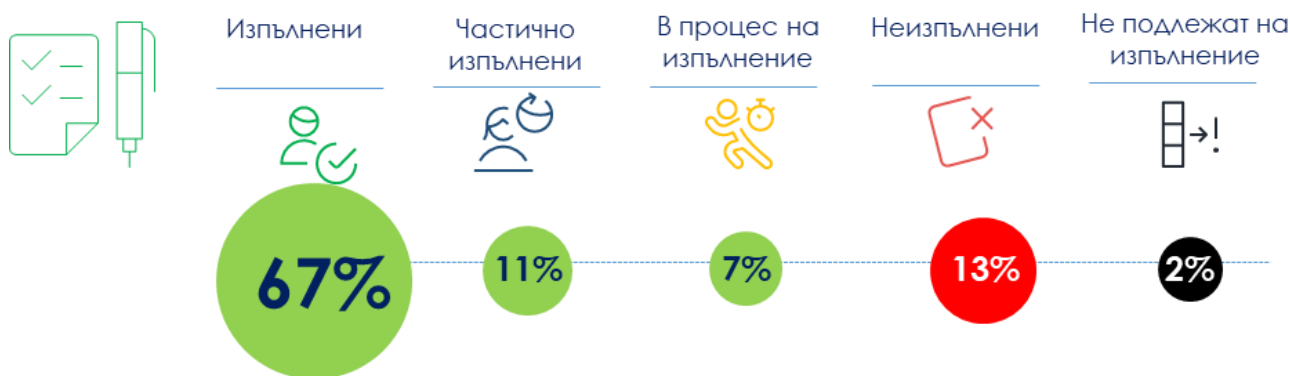
При извършените за първи път проверки за изпълнението на препоръките през 2025 г. от общо 114 адресата, **от 19% не са постъпили уведомления.**

Изпълнение на препоръките

През 2025 г. е проверено изпълнението на 797 препоръки и 99 подпрепоръки, като за всяка подпрепоръка в одитните доклади е направена самостоятелна оценка за степента на изпълнението ѝ. Установено е, че **67% (604 бр.) от препоръките са изпълнени.**

Препоръките, които през 2025 г. са **изпълнени частично, са 100 бр.**, а препоръките, които са в **процес на изпълнение, са 62 бр.** от общия брой проверени препоръки. В първия случай от отговорните длъжностни лица са предприети конкретно предписаните действия, но няма достатъчно доказателства за постигнато подобрене или отстраняване на констатиран при одита проблем, а във втория – процесът по изпълнението им не е завършен. При тези степени на изпълнение на препоръките е налице активно поведение от страна на ръководството на одитираните организации по отношение на констатираните по време на одитите несъответствия.

От проверените през 2025 г. препоръки **неизпълнени са 115 броя**. За тях отговорните длъжностни лица не са предприели предписаните действия. **Не подлежат на изпълнение 15 препоръки**. При тях е установено, че след даването им са настъпили съществени промени в нормативното регламентиране на функциите и дейностите, обект на одит и/или в организацията на тяхното управление, което води до отпадане на тяхното изпълнение.

За препоръките, които са неизпълнени, частично изпълнени или в процес на изпълнение, Сметната палата уведомява Народното събрание, Министерския съвет или съответния общински съвет за предприемане на необходимите действия. В изпълнение на това наше задължение, през 2025 г. докладите от 20 проверки са изпратени съответно на: Министерския съвет (шест доклада) и Общинските съвети: Ружинци, Нова Загора, Велинград, Брацигово, Родопи, Гурково, Стамболово, Стамболийски, Марица, Малко Търново, Перущица, Панагюрище, Чавдар, Козлодуй, Сливница, Мъглиж.

Чрез изпълнението на дадените **препоръки от одитите за съответствие** се осигурява подобряване на процесите по изпълнение на бюджета, възлагането и изпълнението на обществените поръчки и управлението на собствеността на одитираните организации от публичния сектор (министерства, общини, агенции, държавни висши училища и др.).

Чрез **препоръките от одитите на изпълнението** се цели постигане на ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности. През 2025 г. е осъществен контрол за изпълнението на дадените препоръки при извършени одити на: Природен парк „Витоша“; предприетите икономическите мерки за микро-, малки и средни предприятия при преодоляване на последствията от пандемията COVID-19; професионалното обучение за възрастни; администрирането на нередности; оптимизирането на организацията на регистрите на държавната администрация; Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН); Подхода „Водено от общностите местно развитие“ (BOMP) и Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация.

През 2025 г. е осъществен контрол за изпълнението на дадените **препоръки при извършените специфични одити** на: търговски дружества („Топлофикация София“ ЕАД, „Българска банка за развитие“ ЕАД, „Национална електрическа компания“ ЕАД); държавни предприятия (Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“ и Държавно предприятие „Български спортен тотализатор“), както и на дейността на министъра на икономиката по упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала.

През 2025 г. са взети общо 19 решения за извършване на втора проверки за изпълнението на препоръките, пет решения за извършване на проверка за трети път (Община Родопи, Община Стамболово, Община Стамболийски, Община Панагюрище, Община Мъглиж) и едно решение за извършване на четвърта проверка (Община Пирдоп).

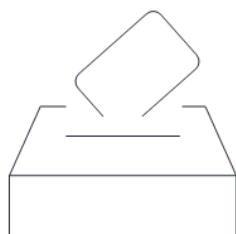
Предприетите действия за изпълнението на препоръките са израз на доверието в институцията и на разбирането на одитираните организации, че изпълнението им ще доведе до подобряване на дейността им.

3.8 Административнонаказателна дейност

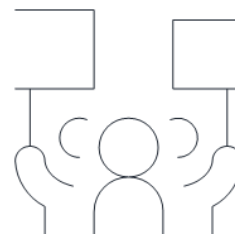
Председателят на Сметната палата е административнонаказващ орган

**Закон за
обществените
поръчки**

Изборен кодекс

**Закон за
политическите
партии**

Актовете за установяване на административни нарушения се съставят от одитори, а наказателните постановления се издават от председателя или от оправомощено от него длъжностно лице. Административнонаказателното производство се осъществява по реда на Закона за административните нарушения и наказания (ЗАНН).

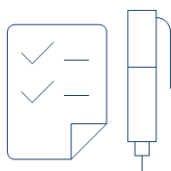
[Административнонаказателни производства по Закона за обществените поръчки](#)

През 2025 г. проверките по ЗОП продължават да бъдат значителна част от дейността на Сметната палата. В резултат на приетите одитни доклади през 2025 г. са извършени следните проверки:

Брой одити, при които са проверявани обществени поръчки

35

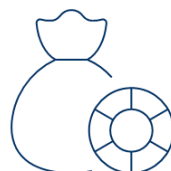
Брой проверени процедури/възлагания чрез събиране на оферти

391

Стойност на поръчките (без ДДС)

282 139 770 лв.

Размер на наложените административни наказания

214 033 лв.

Установени са **219** административни нарушения на ЗОП, които се състоят в:

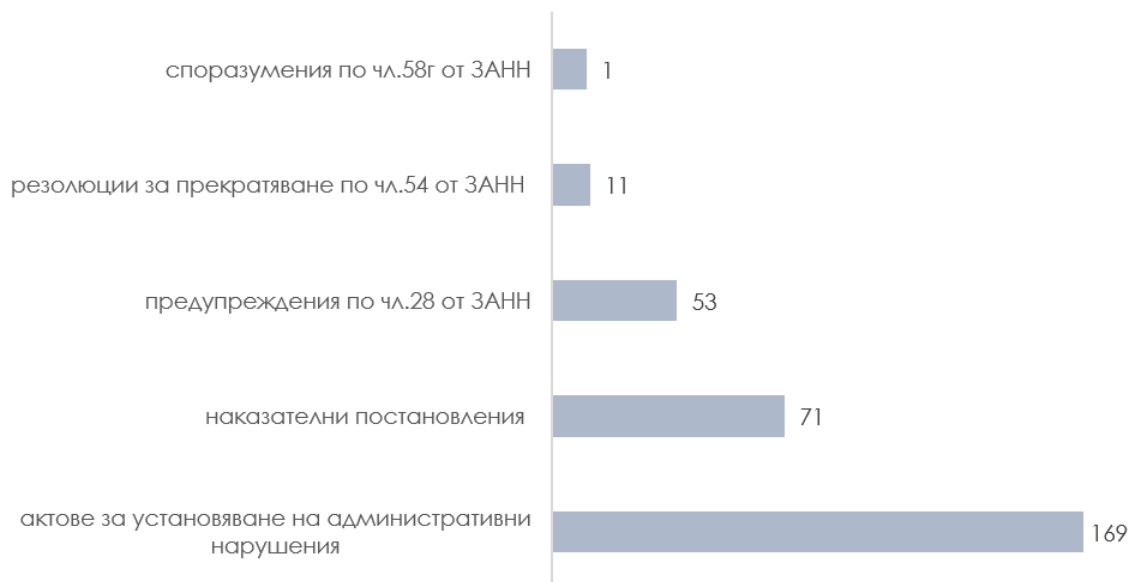
- поставени условия, които необосновано ограничават или необосновано дават предимство при участие в обществената поръчка;
- нарушения в методиките за оценка на офертите при критерий за възлагане „оптимално съотношение качество/цена“;
- непровеждане на процедура, респ. неприлагане на друг ред за възлагане по ЗОП, при наличие на основания за това;
- неизпълнение на задължението за изпращане в законоустановен срок на документи и информация, подлежащи за публикуване в Регистъра на обществените поръчки;
- нарушения при сключване на договорите за обществени поръчки - непредставяне на изискуемите документи или ненабавянето им по служебен път.

Установени са структурни или повтарящи се проблеми при прилагането на правилата, относно обществените поръчки (съгласно резултатите от извършените проверки):

- В много случаи възложителите не планират правилно и всеобхватно потребностите си, след което да се пристъпва своевременно към стартирането и провеждането на процедурите/възлаганията на обществени поръчки.
- Предвидените дейности в предмета на обществената поръчка не се възлагат според тяхната идентичност или сходство, поради което се стига до непровеждане на процедура/възлагане на обществена поръчка.
- В организациите на възложителите прилаганите контролни дейности са неефективни или не са упражнявани. Експертите, отговарящи за подготовката на документациите и обявленията, се нуждаят от повишаване на професионалната им компетентност в областта на обществените поръчки, включително и чрез повече обучения и практически насоки по прилагането на ЗОП и ППЗОП.
- Не са въведени контролни дейности или въведените контролни дейности са неефективни и се прилагат формално.

През отчетния период, в съответствие със ЗОП, са съставени **169 акта за установяване на административни нарушения (АУАН)**.

През 2025 г., председателят на Сметната палата се е произнесъл по 136 броя АУАН по ЗОП. По 91 броя АУАН, съставени през 2025 г., законоустановеният срок за произнасяне тече през 2026 г. С оглед на това, председателят на Сметната палата се е произнесъл по тези актове през 2026 г., което ще бъде отчетено през 2027 г.

Административнонаказателни производства по Изборния кодекс

В изпълнение на възложените на Сметната палата функции по административно наказване, по Изборния кодекс за отчетния период са съставени **9 акта за установени административни нарушения**. Към момента на издаването на този отчет, председателят на Сметната палата се е произнесъл по всички издадени актове, като по част от тях той се е произнесъл през 2026 г., в съответствие със законоустановения срок.

Обобщението от административнонаказателните производства през 2025 г., вкл. произнасяния по актове, съставени през 2024 г., е следното:

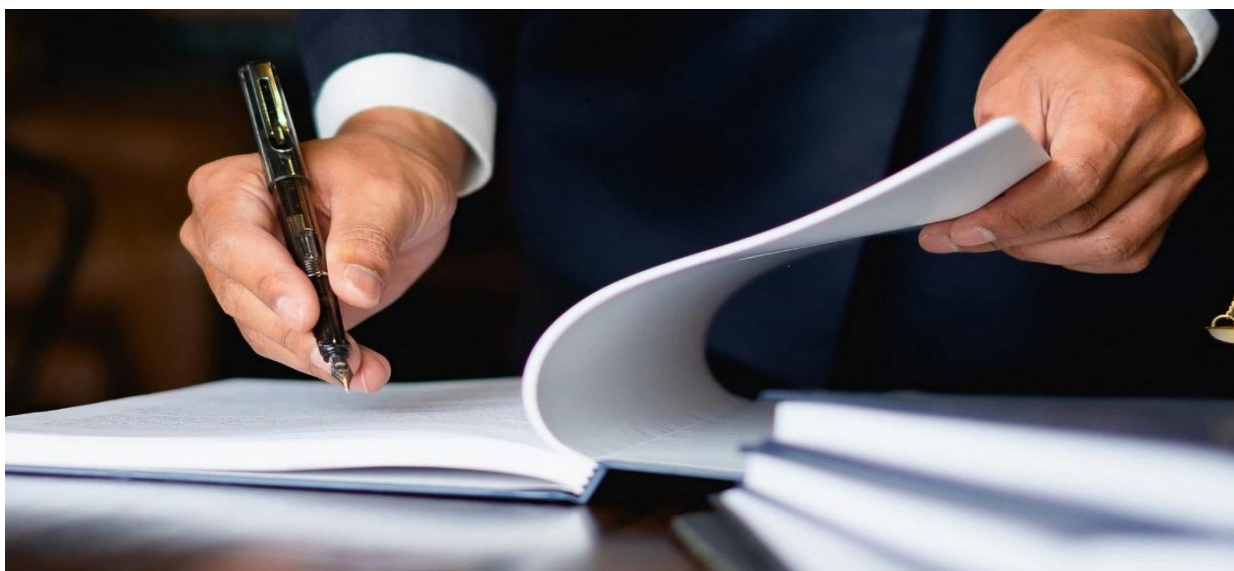
Административнонаказателни производства по Закона за политическите партии

През 2025 г. са съставени 2 броя актове за установяване на административни нарушения (АУАН) по Закона за политическите партии. Актовете са съставени в отсъствие на нарушителите на основание чл. 40, ал. 2 от ЗАНН и към 31.12.2025 г. не са връчени.

По 2 броя АУАН, съставени през 2024 г., председателят на СП се е произнесъл през 2025 г. с 2 броя резолюции за прекратяване.

Административнонаказателни производства по Закона за Сметната палата

През 2024 г. е съставен един акт за установяване на административно нарушение по Закона за Сметната палата, по който в законоустановения срок за произнасяне през 2025 г., председателят на Сметната палата се е произнесъл с наказателно постановление.

4

ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КАПАЦИТЕТ	98
Осигуряване на качеството на одитната дейност	98
Етичен кодекс	99
Методология на одитната дейност	100
Човешки капитал	100
Информационна и комуникационна среда	105

СЕКЦИЯ 4: Институционален капацитет

4.1 Осигуряване на качеството на одитната дейност

„За изпълнение на стратегическите цели и мандата на върховните одитни институции от ключово значение е във всички аспекти от дейността им и резултатите от нея да се гарантира високо качество...ВОИ, които гарантират високо качество на всички свои одитни ангажменти, служат най-добре на обществото. Разработването, въвеждането и използването на система за управление на качеството подпомага институциите при постигане на целите им и осигурява разумна увереност, че процесите в тях са в съответствие с Международните стандарти за върховните одитни институции (МСВОИ), както и с приложимите законови и регулаторни изисквания.“

МСВОИ 140 – „Управление на качеството за ВОИ“

Качеството на одитите е изключително важно за Сметната палата. Законът за Сметната палата регламентира отговорността за организацията на одитната дейност и нейното качество на заместник-председателите на Сметната палата.

През отчетния период се прилага дългогодишна практика на контрол на качеството на одитните ангажменти, като системата за контрол на качеството обхваща всички видове одит, регламентирани в ЗСП.

Лицата, на които са делегирани правомощия за контрол на качеството, притежават подходящ опит, знания, влияние, авторитет, достатъчно време за изпълнение и добро разбиране за възлаганите отговорности. По този начин се гарантира устойчивостта и надеждността на одитните процеси. Преди публикуване на одитния доклад, директорът на съответната одитна дирекция упражнява контрол за съответствие на проекта на одитен доклад с изискванията на закона, международно признатите одитни стандарти, актовете на Сметната палата и оценява доказателствата по

отношение на тяхната надеждност и достатъчност и обвързаността им с направените констатации, изводи, оценки и препоръки.

Базирана на международно признатите одитни стандарти, както и на националното законодателство е и методологията, която Сметната палата използва за осъществяване на своята одитна дейност. Методологията е адаптирана към условията и традициите на одита в публичния сектор в България и обогатена с въвеждането на добри професионални практики.

Друг основен елемент на системата за контрол на качеството е нивото на интегритет в одитната дейност. Сметната палата е приела и прилага в своята дейност Етичен кодекс и Политика за интегритет, които насочват одиторите да постъпват правилно в трудни ситуации, да преценяват безпристрастно и да упражняват професионален скептицизъм. В допълнение, силните етични принципи създават добра среда в одитните екипи и улесняват ангажираността с одитираните организации. Всички тези елементи предпоставят висококачествени одити.

Едно от основните предизвикателства, с които Сметната палата се сблъсква постоянно, е необходимостта от квалифицирани одитори. Непрекъснатите усилия за привличане, развитие и задържане на одитори позволяват на институцията да поддържа определен капацитет с оглед постигане на стратегическите цели на Сметната палата за засилено въздействие върху живота на българските граждани.

Сметната палата е одобрила за прилагане актуализирания МСВОИ 140 „Управление на качеството за ВОИ“, който влезе в сила от 1 януари 2025 г. Институцията поетапно актуализира политиките и процедурите, които се отнасят до Системата за управление на качеството. Очаква се елементите на Системата за управление на качеството да бъдат напълно разработени до края на 2026 г. Преходът от система за контрол на качеството на одитите към система за управление на качеството на одитите се очаква да повлияе положително на постигането на целите на институцията. В края на 2025 г. Сметната палата прие Правила за осъществяване на преглед за качеството на възложени за изпълнение одитни ангажименти.

4.2 Етичен кодекс

Етичните принципи и професионалното поведение са основополагащи за осъществяването на независима, обективна и надеждна одитна дейност. Етичният кодекс на Сметната палата и МСВОИ 130 определят етичните ценности, принципи и правила, които са водещи за професионалното поведение на ръководните органи, членовете и служителите на институцията.

Спазването на етичните принципи допринася за утвърждаването и повишаването на общественото доверие, като гарантира, че решенията и действията, свързани с дейността на Сметната палата, се основават на почтеност, независимост, обективност, професионализъм и отговорност. Служителите са длъжни да спазват изискванията на Етичния кодекс на Сметната палата, съгласно чл. 25, ал. 3 от Закона за Сметната палата. Етичният кодекс на Сметната палата и МСВОИ 130 са публикувани на интернет страницата на институцията, като израз на прозрачност и ангажираност към утвърдените професионални ценности и стандарти.

Сметната палата не толерира поведение, което противоречи на принципите и правилата на Етичния кодекс и прилага установените вътрешни правила и механизми за разглеждане на сигнали и случаи, свързани с неспазване на професионалната етика. През отчетния период не са установени нарушения на Етичния кодекс.

4.3 Методология на одитната дейност

През 2025 г. започна процес на актуализиране на Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата (Обща част). Обновяването на Наръчника е свързано с адаптиране на общите одитни процеси и документи в съответствие с промените в международно признатите одитни стандарти, актуалните разпоредби на националното законодателство и добрите методологични практики, утвърдени от Инициативата за развитие на ИНТОСАЙ (INTOSAI Development Initiative – IDI).

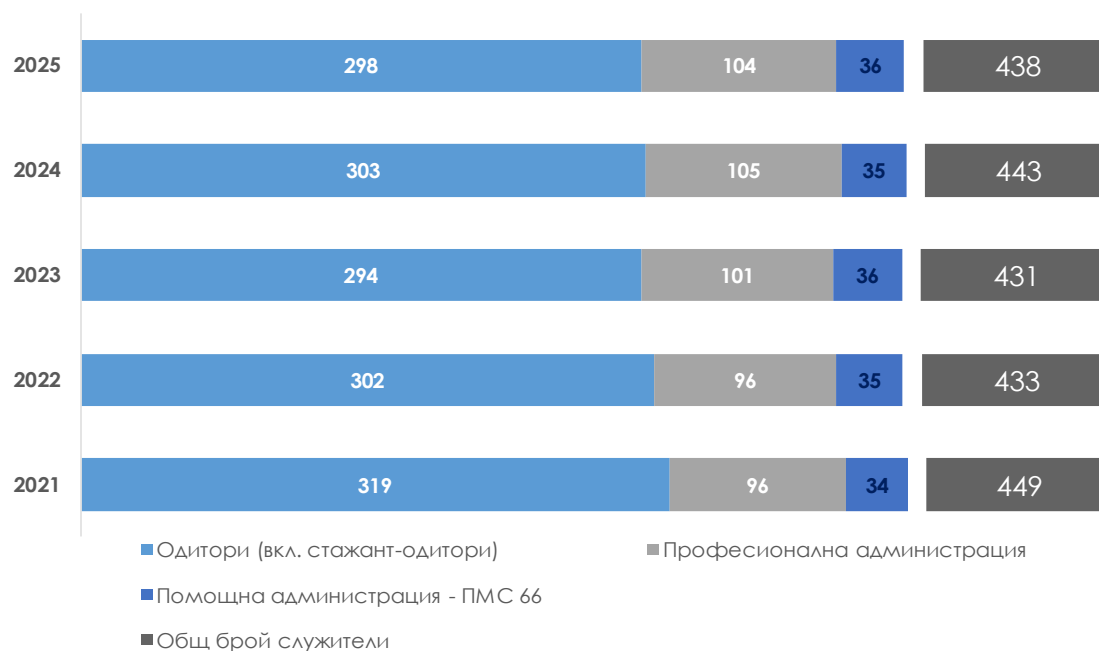

4.4 Човешки капитал

Нашите служители са основен фактор, чрез който Сметната палата постига своята визия и изпълнява мисията си на Върховна одитна институция. Цялостната концепция за управление на човешкия капитал в институцията е систематизирана в *Стратегията за управление на човешките ресурси*. Целите на тази стратегия са многопосочни и вземат под внимание нарастващите нужди на Сметната палата от необходимия брой служители с подходящи професионални качества, ръководители с лидерските и управленски умения, адекватни системи за повишаване на професионалния капацитет на институцията, възможности за изява и кариерно развитие, справедливо възнаграждение, осигуряване на приемственост и устойчивост на човешкия капитал. Този подход е напълно в духа на основополагащата Декларация от Лима (ИНТОСАЙ П-1), според която ефективността на ВОИ зависи от способността ѝ да наема, задържа и ефективно да разгръща висококвалифициран, усърден и мотивиран персонал.

Сметната палата полага систематични усилия за постоянното надграждане на капацитета на човешките ресурси и за постигане на стратегическите нужди на Сметната палата.

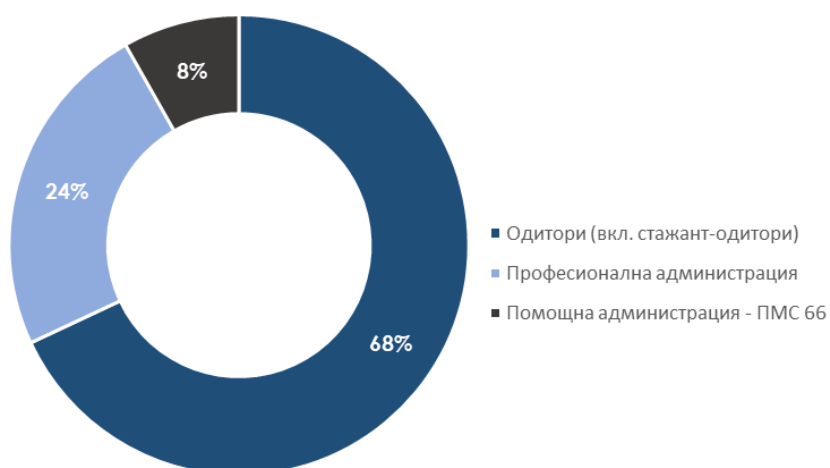
Устойчивост на броя служители в Сметната палата

Броят на служителите в Сметната палата остава сравнително постоянен през последните 5 години, което позволява на институцията да изпълнява устойчиво функциите си.

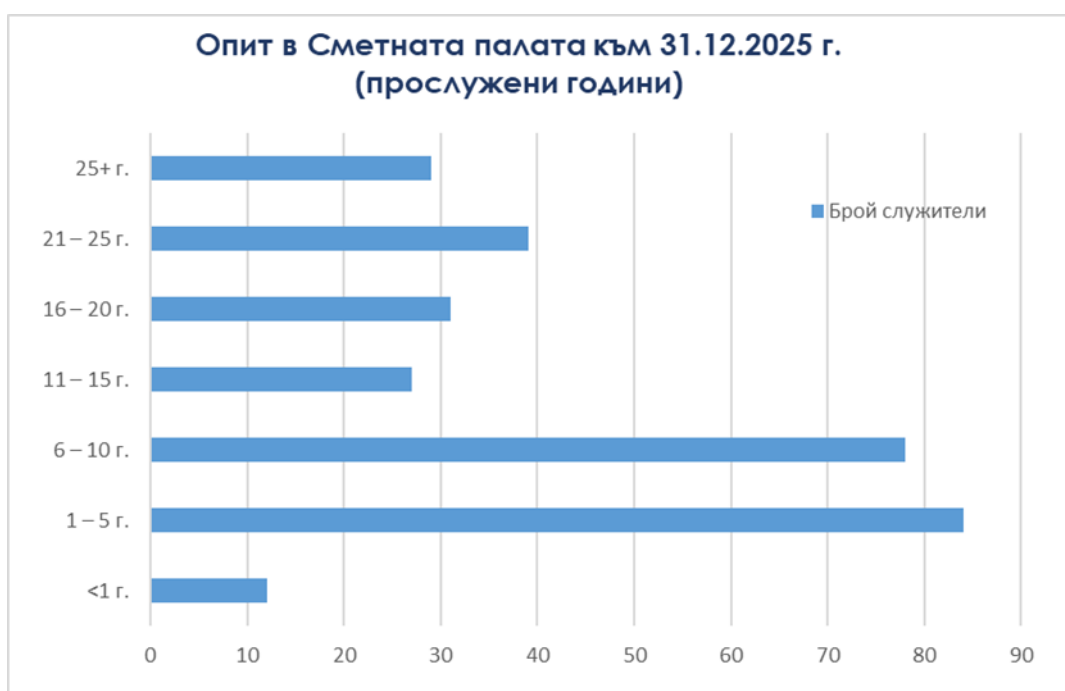
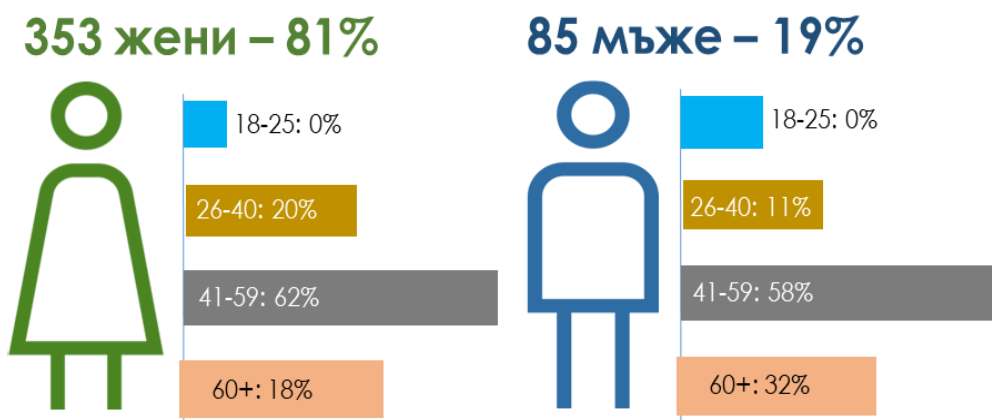
Сравнително постоянна остава и съотношението между служителите, заети в одитната дейност, и тези в професионалната администрация, което в момента е 2,9:1.

Разпределение на служителите в Сметната палата през 2025 г.

Законът за Сметната палата поставя стриктни изисквания за професионална квалификация и стаж за служителите в институцията. Тези изисквания затрудняват набирането на служители във

възрастовата група под 25 години. Най-голям дял от човешкия ни капитал (61%) принадлежи към групата от 41 до 59 години, което обуславя добра приемственост. Съществува стремеж опитът, натрупан от служители с дълъг стаж в институцията, да се предава органично в съответните работни екипи и структурни звена, но това все още е предизвикателство за нас.

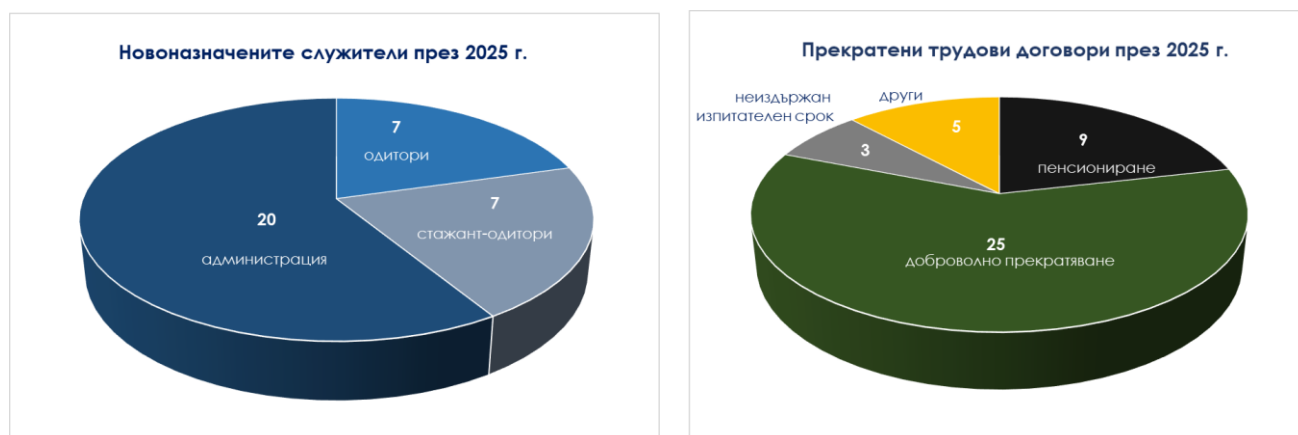
Подбор на кадри

Нивата на одиторските длъжности, критериите за заемане на съответните длъжности, правата и задълженията на одиторите се определят от Закона за Сметната палата. Набирането на служители се извършва съобразно *Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка и професионално развитие на служителите на Сметната палата*. Реалната нужда от определени кадри се определя от директорите на дирекции и ръководителите на структурни звена в Сметната палата.

Динамика на работната сила през 2025 г.

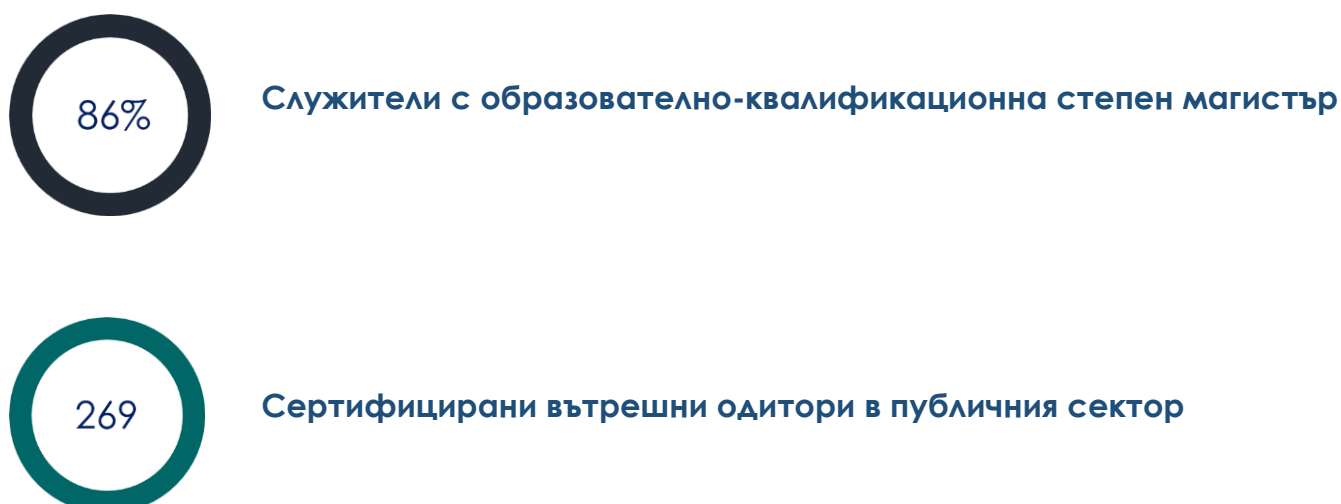
През 2025 г. са новоназначени общо 34 служители. В резултат на систематични усилия за привличане на добре квалифицирани кадри са назначени общо 14 одитори и стажант-одитори, както и 20 служители в администрацията.

През отчетния период общият брой на прекратените трудови договори възлиза на 42, като с най-голям дял са доброволно прекратените трудови правоотношения.

Професионален капацитет на Сметната палата

Законът за Сметната палата определя минималната образователно-квалификационна степен (магистър) и необходимия професионален стаж за ръководния състав на институцията, както и за длъжностите в одитната дейност.

Професионалните направления на завършено висше образование на одиторите са групирани около уменията, необходими за извършване на одитната дейност, а именно икономика, право и администрация и управление.

**Висше образование на одиторите от
одитните дирекции през 2025 г.**

Степен на образование (към 31.12.2025 г.):	Одитори	Администрация	Общ брой
Средно	0	23	23
Средно специално	0	15	15
Професионален бакалавър	0	5	5
Бакалавър	0	10	10
Магистър	291	84	375
Доктор	7	1	8

Ръководството на Сметната палата полага непрекъснати усилия за надграждане на професионалния капацитет на институцията. Професионалните обучения в Сметната палата се извършват организирано, съобразно Правилника за подбор, назначаване, обучение, оценка и професионално развитие на служителите на Сметната палата, по заявки от всички ръководители на структурни звена, обобщени в План за обучение за всяка календарна година.

Обученията се осъществяват присъствено и онлайн, чрез организирани семинари на програми от професионални организации, международни програми и други форми. Преценката за ефективността на обучението се определя чрез извършване на анализ на анкети от проведените обучения и чрез мнението на съответния ръководител.

Набирането на одитори остава основен приоритет за Сметната палата. Тази задача става все по-комплексна, като се отчетат социално-културните изменения в обществото в резултат на иновативни технологии и нови атрактивни поприща за младото поколение. От друга страна, тези промени се очаква да предоставят възможности за обогатяване и трансформиране на ролята на одитора.

4.5 Информационна и комуникационна среда

В Сметната палата работят експерти, притежаващи висока професионална квалификация и експертиза в областта на информационните технологии и мрежовата сигурност. Тяхната експертиза е основа за непрекъснатото развитие и усъвършенстване на информационната и комуникационната среда, както и за внедряването на съвременни технологични решения за повишаване на надеждността и ефективността на информационните системи.

В резултат на последователните усилия за модернизирание на ИТ инфраструктурата през 2025 г. бяха закупени две нови софтуерни системи: за централизирано автентизиране на потребители и за защита и инспекция на мрежовия трафик.

Първата система, на базата на събирана информация и внедрени политики, извършва удостоверяване на потребители и крайни устройства, с автоматично ограничаване на заплахите за мрежова сигурност. По този начин се осигурява оперативна гъвкавост на локалната мрежа, по-висока степен на защита и възможност за интелигентни анализи.

Втората система модернизира мрежовата инфраструктура, като я прави по-гъвкава, лесна за поддръжка и управление, както и по-сигурна. Тя осигурява защита на критичните мрежови услуги и позволява проактивно предотвратяване на инциденти.

Сметната палата разполага с облачно пространство, разположено върху собствена инфраструктура, което се използва за обмен на големи обеми данни и информация.

Ежемесечно, при провеждане на заседанията на Сметната палата и международни срещи за сътрудничество, се използва приложението Cisco Webex. Това е софтуер от най-висок клас за осъществяване на web-конференции, видеоконферентна връзка и контактни центрове като услуга.

5

СЪТРУДНИЧЕСТВО И ВЪЗДЕЙСТВИЕ	107
Публичност и прозрачност	107
Взаимодействие с държавни органи, професионални и академични общности, неправителствени организации	112
Международна дейност	117

СЕКЦИЯ 5: Сътрудничество и въздействие

5.1 Публичност и прозрачност

В търсенето и постигането на ефективна комуникация със заинтересованите страни, информацията, която Сметната палата им предоставя, притежава следните характеристики:

Обективна

За правилно разбиране, интерпретиране и реакция от заинтересованите страни

Навременна

За своевременно отразяване и ползване

Балансирана

Отразява нарушения и пропуски, но и огласява добри практики

Полезна

За обществото за подобряване на управлението в публичния сектор

Безпристрастна

Без персонална и структурна избирателност, за равнопоставеност и полезност

Ясна и достъпна

За добро разбиране от всяка група заинтересовани страни

Диалогична

Отчита вижданията и приоритетите на другата страна и постига взаимен интерес

Институцията дава гласност на резултатите от своята дейност в изпълнение на Закона за Сметната палата, като спазва стратегическия принцип за публичност и прозрачност. И през 2025 г. усилията на Сметната палата бяха насочени към осигуряване на добра информираност на обществото и заинтересованите страни за резултатите от одитната ѝ дейност.

Интернет страницата на Сметната палата е основна платформа за информиране на гражданите и обществото, тъй като на нея са публикувани всички приети одитни доклади за извършени одити, доклади за резултати от последващия контрол за изпълнение на препоръките, дадени от Сметната палата, съобщенията за връчените проекти на одитни доклади и извлечения от протоколи за заседанията на Сметната палата за начина на гласуване. Публикувана е също информация за международната дейност и за сътрудничество със заинтересованите страни, възможности за кариерно развитие, прессъобщения и др.

Публикувани са и одитните доклади за одити за съответствие на декларираните приходи и извършените разходи във връзка с предизборните кампании на участниците в изборите за Народно събрание, проведени на 9 юни 2024 г. и на 27 октомври 2024 г., както и на участниците в изборите за Европейски парламент на 9 юни 2024 г.

Чрез интернет страницата на Сметната палата е достъпен и Единният регистър по Изборния кодекс, който осигурява прозрачност върху финансирането на предизборните кампании с данни за:

- имената на дарителите, вида, целта, размера на направените дарения;
- декларациите за произхода на дарените средства;
- отчетите за приходите, разходите и поетите задължения за плащане във връзка с предизборните кампании на участниците в изборите и др.

Сметната палата осигури през 2025 г. чрез интернет страницата си прозрачност на годишните финансови отчети за 2024 г. на партиите и дарителите им съгласно Закона за политическите партии. На сайта на Сметната палата е публикуван и одитният доклад за извършен одит на финансовата дейност и управлението на предоставеното имущество на политическите партии за предходната година.

На интернет страницата на Сметната палата е публикувана актуална информация за всяка друга дейност, както и информацията съгласно изискванията на Закона за достъп до обществена информация (секция „Достъп до обществена информация“). През 2025 г. на интернет страницата на Сметната палата са извършени 81 708 посещения (сесии) от потребители.

Около 348 450 са преглежданията на отделни страници на сайта, вкл. и като преглеждания на екрани в приложение (мобилни устройства). Най-често потребителите са се интересували от информацията в разделите „Одитна дейност“ - „Доклади“, „Доклади-общини“, както и други раздели като „Конкурси“, „Структура“, „Закон за Сметната палата“, „Контакти“.

Активните потребители на сайта са над 31,6 хил. (потребители, които се задържат в сайта, за да се информират за това, което ги интересува). От тях около 58% го достъпват през web, 41,4% – през мобилни устройства, останалите 0,6% – през таблет. Наблюдава се активна посещаемост от нови потребители. От България потребителите на сайта са близо 30 хиляди, следват САЩ, Германия, Австрия, Холандия, Обединено Кралство, Франция и др.

През 2025 г. Сметната палата има активна комуникация с медиите – публикувани и изпратени са 66 прессъобщения до медиите за одитни доклади по общественозначими теми или със сериозни негативни констатации, съобщения, свързани с дейността на Сметната палата по други специални закони, международната дейност и сътрудничеството и др.

Част от одитите, широко оповестени на медиите с прессъобщения, са одитът на изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради, одитът „Опазване, възстановяване и устойчиво управление на горите“, одитът за управлението на опасните отпадъци, одитът на ДП „Радиоактивни отпадъци“, стартиране на одита на контрола по пътищата, осъществяван от МВР и Фонда за пътна безопасност и др. Подготвени и разпространени до медиите са и прессъобщения за изпратени на прокуратурата и други органи доклади, за изпълнението на препоръките за предходната година и наложените глоби по ЗОП, ИК и ЗПП, за обобщения доклад от финансовите одити, за резултати от контрол по изпълнение на препоръките по конкретни одити, за финансовите отчети на политическите партии и извършените одити по Изборния кодекс.

Публикувана информация на интернет страницата на Сметната палата през 2025 г.

Огромна част от основните медии активно отразяват прессъобщенията на институцията и/или подготвят свои разработки. Одитните доклади за обществено значими одити, както и тези, при които са открити сериозни нарушения и слабости в управлението на публичните средства и дейности, са най-широко отразени в медиите.

Осъществени са 2 интервюта на председателя на Сметната палата Димитър Главчев във вестник „24 часа“ и 3 интервюта в електронни медии: Българска национална телевизия, Би Ти Ви и Нова телевизия.

Институцията използва и социалната мрежа Facebook с цел по-широко популяризиране на дейността ѝ и достигане на различна по вид аудитория, като публикува в нея информация за одитни доклади, за сътрудничеството на Сметната палата с институции, други ВОИ и международни организации.

Осигурен достъп до обществена информация

Осигурен е достъп и до обществена информация в съответствие със Закона за достъп до обществена информация на журналисти, граждани и неправителствени организации. Отчетът за работата на Сметната палата по Закона за достъп до обществена информация за 2025 г. е публикуван на интернет страницата на институцията.

През 2025 година в Сметната палата са постъпили общо 23 заявления за достъп до обществена информация: от граждани – 15; от юридически лица с нестопанска цел (сдружения и фондации) – 5; от представители на медии – 3. Поискана е информация, отнасяща се до одитната дейност на Сметната палата – в 8 случая, а в 15 случая – за друга информация, вкл. в един случай както за друга информация, така и за одитната дейност на Сметната палата.

Предоставен е пълен достъп до обществена информация в 8 случая, частичен достъп до обществена информация – в 5 случая, уведомление до заявителя за липса на исканата информация – в 7 случая, уведомление за предоставяне на информацията чрез публикуването ѝ в интернет след приемане на одитен доклад – в 1 случай. В един случай заявлението е препратено в отделни негови части и е предоставен достъп до информация по останалата част

и в един случай то е оставено без разглеждане на основание чл. 29, ал. 2 от ЗДОИ. Налице са 2 жалби срещу решения по ЗДОИ, като едното административно дело е приключило с решение, с което жалбата е отхвърлена. Към 31.12.2025 г. другото дело не е приключило.

Отличия за високи професионални постижения

Сметната палата насърчава и подкрепя професионализма на своите служители за постигането на високи резултати в работата им. Институцията отбелязва своя професионален ден с обучение за възможностите за използване на изкуствения интелект в работата на одиторите и за извършването на финансов контрол и одитна дейност в условията на новата валута у нас – еврото.

По време на обучението бяха раздадени ежегодните награди на Сметната палата за високи постижения на нейни служители. Отличените получиха грамоти и статуетки със символа на одитната институция – сокол, стъпил върху скала от монети, дело на скулптора Богомил Живков.

С наградата „Одитор на 2025 година“ бяха отличени одитори с изявен професионализъм, инициативност, принос в подобряване на одитния процес и способност за работа в екип:

- Милена Димитрова – главен одитор, отдел 1 „Централни органи и ДВУ“, Одитна дирекция I „Финансови одити“ ;
- Мая Николчева – главен одитор в ИРМ (изнесено работно място) Пловдив, отдел 2 „Местни органи“, одитна дирекция II „Финансови одити“;
- Анастасия Карамихалева – главен одитор от ИРМ Смолян, отдел 3 „Местни органи“, Одитна дирекция II „Финансови одити“;
- Мадлен Димитрова – главен одитор в отдел 2 „Други специфични одити“, Одитна дирекция „Специфични одити“;

- Ренета Трифонова – главен одитор в отдел 2 „Централни органи“, Одитна дирекция „Одити за съответствие при финансовото управление“.

С наградата „Одитен екип на 2025 година“ - за изключителен принос за постигане на съществени одитни резултати при конкретен одит, чрез които се съдейства за подобряване на управлението в публичния сектор и се постига въздействие сред заинтересованите страни, бяха отличени:

- Одитен екип, извършил финансов одит на Годишния финансов отчет (ГФО) на Община Пирдоп за 2024 г., с изразяване на квалифицирано одитно мнение, с ръководител Клара Генкова-Стефанова - главен одитор.
- Одитен екип, извършил одита на „Приносът на приоритетна ос 1 „Води“ на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 за изпълнението на националните цели в областта на пречистване на отпадъчните води“ за периода от 01.01.2014 г. до 31.12.2023 г. с ръководител на одитния екип Ева Гълъбинова - главен одитор.
- Одитен екип, извършил одит за съответствие при управлението на публичните средства и общинските дейности на Община Плевен за периода от 01.01.2022 г. до 31.12.2023 г. с ръководител на екипа Христина Макавеева-Хинчева – главен одитор.

Наградата „Ръководител на 2025 г.“ получи Анелия Митрева - началник на отдел 3 „Местни органи“ в Одитна дирекция I „Финансови одити“. Отличието се връчва на ръководител на структурно звено с изявени лидерски качества, вдъхновител и новатор, който се ползва с доверието на колегите си благодарение на своя професионализъм и интегритет.

5.2 Взаимодействие с държавни органи, професионални и академични общности, неправителствени организации

Сметната палата продължава да развива сътрудничеството си с всички заинтересовани страни, сред които държавни институции, неправителствени организации, академични среди, медии и др., като по този начин съдейства за повишаване на разбирането и ефективността на нейната дейност.

Сътрудничество в борбата с корупцията, обмяна на добри практики за по-голяма прозрачност и отчетност в публичния сектор, възможности за гражданско наблюдение за своевременно изпълнение на препоръките на Сметната палата от одитираните организации бяха темите, обсъдени по време на среща със Сдружение „Асоциация прозрачност без граници“. Подписан бе и меморандум за сътрудничество в няколко насоки: в процеса на комуникация с гражданското общество за повишаване на разбирането за ролята и отговорностите на Сметната палата; в процеса на планиране на одитната дейност, когато е уместно; по време на одитите чрез използване на експертиза и анализи; участия в съвместни събития, свързани с превенцията и противодействието на корупцията.

Корупционните рискове при управлението на публични средства у нас и мерките за противодействието от Сметната палата бе тема на разговор между експерти на българската одитна институция и представители на Еврокомисията. На видеоконферентна среща във връзка с подготовката на Доклада за върховенството на закона, експерти от Сметната палата отговориха на въпроси на ЕК за нередности, свързани с корупционни практики, открити при

одитите, колко доклада са изпратени на прокуратурата, как се контролира финансирането на предизборните кампании на политическите партии и др. Обобщено бе, че секторите, в които съществува най-голям риск от корупция, са при възлагане на обществените поръчки; управлението и разпореждането с държавна и общинска собственост; усвояването и изразходването на средства по програми, финансирани от ЕС; възлагане на държавни и общински концесии.

Членът на Европейската сметна палата Илиана Иванова представи пред българската Сметна палата годишните доклади на Европейската сметна палата (ЕСП) за 2024 г. и 2023 г., като специално внимание бе отделено на усвояването на средствата по Плана за възстановяване и устойчивост, както и на рисковете пред бюджета на ЕС.

Привличане на бъдещи кадри

Сметната палата продължава и през 2025 г. да насърчава професионалната ориентация както на студенти чрез провеждане на студентски стажове в институцията, така и да привлича млади специалисти в областта на контрола и одита, предлагайки им възможности за кариерно развитие.

Сметната палата на Република България проведе конкурс за студенти от няколко български университета под надслов „Отворено за млади одитори“. Темата на конкурса бе „Моят глас за по-ефективно управление в публичния сектор“ с награда тримесечен платен стаж в институцията за трима студенти, като конкурсът бе посветен на 145-годишнината от създаването на Сметната палата и 30-годишнината от нейното възстановяване. Всеки кандидат представи есе/авторова концепция за ролята на Върховната одитна институция като гарант за доброто

управление и отчетността в държавата, а също и как да се стимулира личният избор и мотивация за професионална реализация на младите в областта на публичния сектор и неговия контрол.

Комисия от Сметната палата оцени материалите, като за победители бяха обявени Нурсен Сюлейман и Калоян Генчев, студенти от СУ "Св. Климент Охридски", специалност "Стопанско управление" с немски език и специалност „Икономика и финанси“ с английски език и Елена Петрова, студентка в УНСС, специалност „Финансов контрол“. Грамотите им бяха връчени по време на съпътстващо събитие на международната конференция на Сметната палата „Изкуственият интелект и ИТ одитът в защита на публичните ресурси“.

Сметната палата връчи и своята специална награда в поредното издание на конкурса за студенти „Млад одитор“, който има за цел да популяризира одиторската професия сред младите хора в България, а Сметната палата на Република България е традиционен партньор на инициативата. Отличието на името на академик Иван Гюзелев – първият председател на Сметната палата след нейното създаване през 1880 г., получи Димитър Йовков, студент от Икономически университет-Варна.

Международна конференция „Изкуственият интелект и ИТ одитът в защита на публичните ресурси“, посветена на 145 г. от създаването и 30 години от възстановяването на одитната институция

С международна конференция на тема „Изкуственият интелект и ИТ одитът в защита на публичните ресурси“ Сметната палата отбеляза две важни годишнини в своята история – 145 г. от създаването и 30 години от възстановяването на одитната институция.

Във форума взеха участие министър-председателят Росен Желязков, вицепремиерът и министър на иновациите и растежа Томислав Дончев, министрите на финансите и електронното управление Теменужка Петкова и Валентин Мундров, членът на Европейската сметна палата Илиана Иванова. Специални гости на събитието бяха ръководители на върховни одитни институции (ВОИ) от различни европейски страни.

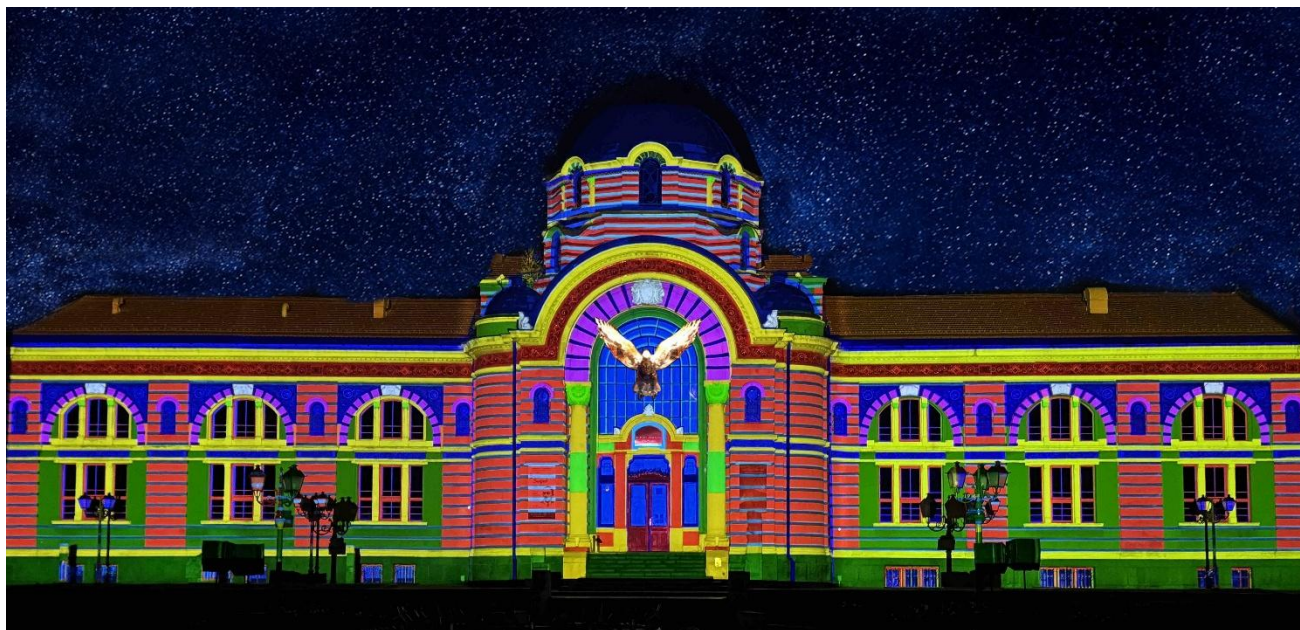

Теми на конференцията бяха най-важните достижения на държавата и компаниите за израждането на AI капацитет в полза на доброто управление, възможните киберзаплахи, за които всяка институция трябва да е подготвена, както и различни подходи за прилагане на изкуствения интелект в работата на одиторите. Представиха ги лектори от държавния и частния сектор у нас, от Европейската сметна палата, от Международната организация на върховните одитни институции ИНТОСАЙ и от други ВОИ.

Споделен бе и опитът на българската Сметна палата в подготовката за прилагането на изкуствения интелект в одитната дейност – при одити, свързани с обществени поръчки. Представен бе пилотният проект ОДИС – интелигентен AI асистент, разработен от Института за

компютърни науки, изкуствен интелект и технологии (INSAIT) към Софийския университет „Св. Климент Охридски“ специално за одиторите в Сметната палата.

На 145-годишнината на Сметната палата бе посветена и 3D мапинг продукция, чрез която историята на одитната институция оживя върху фасадата на Регионалния исторически музей, гр. София. Светлинната инсталация бе излъчвана на български и английски език за гражданите и гостите на столицата.

Социологическо проучване за нагласите на гражданите към дейността на Сметната палата и използването на изкуствен интелект

През 2025 г. бе извършено национално представително социологическо проучване за нагласите на гражданите към дейността на одитната институция и използването на изкуствен интелект, възложено от одитната институция на Изследователски център „Тренд“.

Основните очаквания към институцията, открити в проучването, са Сметната палата да дава сигурност на данъкоплатците, че не се злоупотребява с парите им, да налага по-значими санкции при незаконно използване на държавни средства, както и при харченето им без реална полза за държавата и гражданите, да е ключов участник в борбата с корупцията – морален и институционален коректив на управлението.

Данните от изследването показват също така, че най-голям дял от анкетираните свързват институцията с медийно отразени случаи на финансови нарушения, открити при нейни одити. На второ място се нарежда темата за контрола върху финансирането на предизборни кампании, дарения и субсидии за политическите партии.

Какви са Вашите лични очаквания към Сметната палата, за да има по-голяма полза и доверие в нейната дейност?

Въпрос с предварително зададени опции

Повече от един отговор

База: 1001 респондента

l'trend

Гражданите също смятат, че Сметната палата трябва да извършва повече одити в сферата на местното развитие и общините, втората най-често посочвана област е индустрията и енергетиката, трето място заема социалната политика. Правосъдието също е сред приоритетите.

Според гражданите навлизането на изкуствения интелект ще помогне на одиторите, но не може да ги замени във всички преценки и дейности. Те виждат подобряването на дейността на Сметната палата в следните области: автоматичен анализ на големи масиви от данни, засичане на нередности и рискове в реално време, подготовка на отчетите и докладите, повишаване на прозрачността, комуникация с институции и граждани.

5.3 Международна дейност

Международната дейност на Сметната палата през отчетния период бе насочена към активизиране и разширяване на участието в инициативи на международната одиторска общност, които допринасят за повишаване на институционалния и административен капацитет на Сметната палата.

Международните събития, предвидени за реализация през 2025 г., се осъществиха както присъствено, така и чрез онлайн срещи и електронна комуникация. Особен акцент на международното сътрудничество на Сметната палата е участието в дейността на работни групи (РГ) в рамките на международни професионални организации на върховните одитни институции.

Сътрудничество в рамките на ЕВРОСАЙ

Акцент в сътрудничеството на Сметната палата в рамките на ЕВРОСАЙ за 2025 г. са следните две срещи:

Деветата годишна среща на Работната група за одит на общините (WGMA)

Деветата годишна среща на Работната група за одит на общините към ЕВРОСАЙ (WGMA) и семинар на тема „Роля и влияние на върховните одитни институции върху изпълнението и развитието на регионалната политика“ се проведе в периода 15–18 септември 2025 г. в Рига, Латвия. В рамките на годишната среща одитори от Сметната палата представиха презентация на тема „Дистанционна платформа за обмен и анализ на практически примери и подходи по актуални методологични въпроси при одитите за съответствие и одитите на изпълнението“.

Осемнадесета годишна среща на Работната група по ИТ одит

Осемнадесетата годишна среща на Работната група по ИТ одит към ЕВРОСАЙ се проведе в хибриден формат на 23 и 24 септември 2025 г. в Прага, Чехия. В рамките на срещата се проведе семинар, посветен на предизвикателствата и постигнатия напредък при внедряването на електронни услуги, по време на който одитор от одитна дирекция „Одити на изпълнението“ представи презентация на тема „Национална информационна система „Отпадъци“ (НИСО)“.

В изпълнение на позицията одитор на ЕВРОСАЙ представител на Сметната палата на **Република България заедно с представител на Сметната палата на Кралство Нидерландия извършиха одит на отчетите и свързаните документи на ЕВРОСАЙ за 2024 г.**

Участие в дейности в рамката на ЕВРОСАЙ

Сътрудничество в рамките на ИНТОСАЙ

Представители на Сметната палата участваха и в събития в рамките на работните групи на Международната организация на БОИ – ИНТОСАЙ.

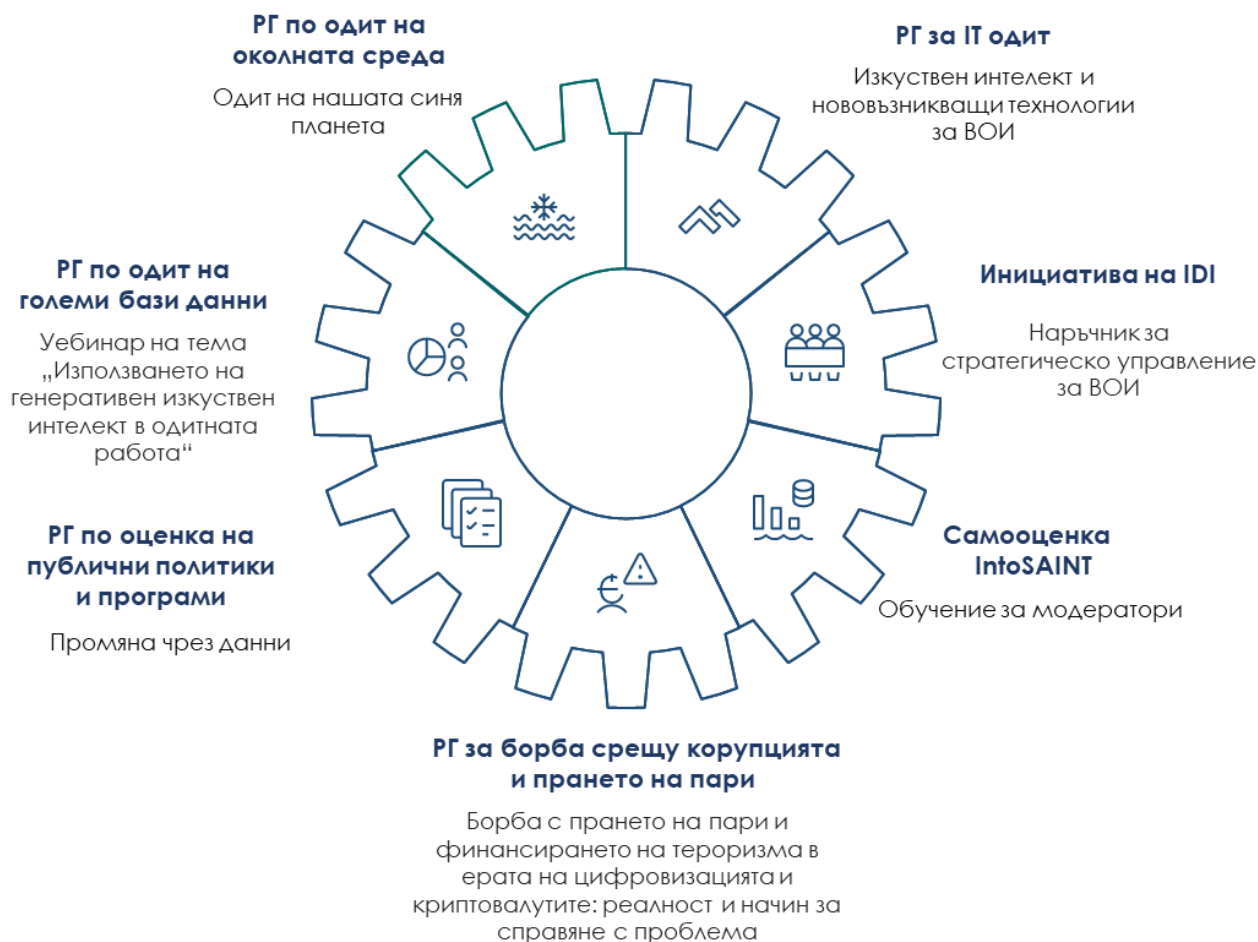
Ключово събитие в рамките на ИНТОСАЙ бе XXV-тият Конгрес на **ИНТОСАЙ**.

Конгресът се проведе в периода 27–31 октомври 2025 г. в гр. Шарм ел-Шейх, Египет. В него участва делегация на Сметната палата, ръководена от заместник-председателя Маргарита Николова. По време на Конгреса

бяха обсъдени ролята на върховните одитни институции при одита на централните банки и управлението по време на кризи, както и възможностите и предизвикателствата при използването на изкуствения интелект в одиторската практика. Конгресът прие Декларацията от Шарм ел-Шейх, утвърди Стратегическия план на ИНТОСАЙ за периода 2023–2028 г., избра нови членове на Управителния съвет и външни одитори на организацията и потвърди ангажимента на международната одитна общност към развитието на иновациите, цифровизацията и международното сътрудничество в областта на публичния одит.

По време на Конгреса се проведоха и двустранни срещи с представители на други върховни одитни институции (БОИ на Гърция, като по време на срещата бяха обсъдени възможности за сътрудничество, включително обмен на опит при одитирането на управлението на водните ресурси).

Участие в дейности в рамките на ИНТОСАЙ

Одитори от Сметната палата продължиха участие в програмата за избрани страни на БОИ на Нидерландия, както и в обучение за модератори, свързано със самооценката IntoSAINT - инструмент, разработен от ИНТОСАЙ, за да помогне на БОИ да укрепят организационния интегритет, да повишат осведомеността и да идентифицират рисковете и уязвимостите, свързани с интегритета.

В рамките на **Контактния комитет** стартира нова инициатива, свързана с миграцията, чиято иницираща среща се състоя през есента на 2025 г.

Сметната палата продължи да си сътрудничи с Европейската сметна палата при одитите ѝ в нашата страна. Одитори от Сметната палата участват в качеството на наблюдатели в подготовката и провеждането на одитните мисии на ЕСП в България

Представители на Сметната палата взеха участие в конференция, организирана съвместно от Сметната палата на Босна и Херцеговина и ОИСП/SIGMA (Програма SIGMA на ОИСП и ЕС за подкрепа на публичната администрация) на тема „Система за управление на качеството на одита“ (SoAQM), по време на която представиха приетата в Сметната палата Система за управление на качеството и предизвикателствата, свързани с нея.

Наблюдава се засилено навлизане на информация и споделяне на опит по иновации в одитите и използването на изкуствен интелект. Такива онлайн срещи бяха: уебинарът, организиран от Проектната група достъп до данни, семинарът на тема Анализ с обхват на данни (Data Envelopment Analysis – DEA) и други.

В Сметната палата се проведе работна среща с експерти от Световната банка на тема „Рамка за оценяване на ефективността и капацитета на общинската администрация“. В рамките на срещата бяха обменени експертни мнения по въпроси, свързани с финансовото управление, обществените поръчки, местните приходи, вътрешния одит и развитието на административния капацитет на общините.

В рамките на оперативното сътрудничество бе обменя на информация в отговор на изследвания и постъпили въпроси от други ВОИ относно различни аспекти на одитната практика на национално ниво. Сметната палата участва и с публикации в журнала на работната група по одит на околната среда на ИНТОСАЙ и работната група за одит на общините.

Участие във форуми на високо равнище

Ръководството на Сметната палата участва активно в срещи на високо равнище, на лидерите в международната одиторска общност и международната общност като цяло, в които се вземат фундаментални решения по глобални въпроси, засягащи ефективността на върховните одитни институции.

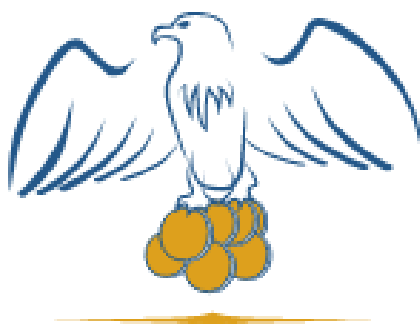
При възможност Сметната палата споделя опита, натрупан от институцията в различни области от нейната дейност, допринасяйки за изграждане на общото знание и опит.

Председателят на ВОИ на Полша посети Сметната палата през лятото на 2025 г. По време на срещата се обсъдиха теми, свързани с дигитализация на одитната дейност, изкуствения интелект и независимостта на одитните институции.

Участие във форуми на високо равнище и подкрепа за други ВОИ

ОИСР среща Среща на ръководителите на ВОИ на страните членки на ОИСР и асоциираните членове 	ОИСР форум Глобален форум на ОИСР за борба с корупцията и интегритет 	РГ на ИНТОСАЙ за последващ одит Участие в първата откриваща среща на работната група 	Конференция на ВОИ на Полша Конференция по повод председателството на Полша на Съвета на ЕС на тема: „Сигурност на страните на ЕС“ 	Среща на КК в Малта Среща на Контактния комитет на ръководителите на ВОИ от ЕС и ЕСП 	ИНКОСАЙ XXV Конгрес на ИНТОСАЙ
--	---	---	---	---	---

Свържете се с нас:

Сметна палата
ул. Екзарх Йосиф 37
София, 1000

president@bulnao.government.bg
press@bulnao.government.bg
www.bulnao.government.bg

